

Novoletno srečanje Slovenske skupnosti

foto dd

Razstava / Muzej Revoltella
**Pretresljive risbe
Zorana Mušiča**

V Trstu je v muzeju Revoltella na ogled razstava risb likovnega mojstra goriških korenin Zorana Mušiča. Risbe so našli raziskovalci Državnega združenja nekdanjih deportirancev v nacistična taborišča ANED, na posebnem posvetu v muzeju so o njih spregovorili poznavalci minuli teden. Razstava je pretresljiva, saj predstavlja izbor 23 risb, ki jih je goriški umetnik naredil v taborišču Dachau in so živo pričevanje o neznanem trpljenju in smrti, ki sta ju povzročila človeška slepota in nacizem. Razstavo si oglejte, tudi zato, ker gre za mojstrovine, v katerih zaznamo tudi odgovor slovenskega likovnega velikana na temeljno vprašanje, ali so po nacističnih taboriščih umetnost, poezija, slikarstvo in duhovne, lepe, dobre stvari sploh še možne. Odgovor je Zoran Mušič dal šele kasneje, ko se je v zrelih letih vrnil k strašni motiviki trpljenja in smrti v taboriščih. To zlo se ne sme nikdar ponoviti!

/str. 8

Volitve
**Prof. Tatjana Rojc
kandidatka**

Pred bližnjimi volitvami v Italiji je vladala velika zmeda glede kandidatov. Kot vedno je bilo dosti izbir napravljanih v Rimu, kar je tudi v naši deželi izzvalo val nelagodja in ogorčenja. Tudi Demokratska stranka se ni izognila izbiram, ki so sad "rimskih mlinov", pa vendar lahko z veseljem povemo, da je na drugem mestu na listi pri nas prof. Tatjana Rojc, ki ima stvarne možnosti za izvolitev v senat. Sicer za stranko Svobodni in enakopravni kandidira tudi Paolo Vizintin, prisotnih je še nekaj slovenskih kandidatov, a prof. Tatjana Rojc ima edina stvarne možnosti za izvolitev. "Stopiti moramo skupaj, vsi!" je bila jasna prof. Tatjana Rojc, ki je tudi naša cenjena sodelavka, v slovenskem svetu poznana kot odlična literarna kritičarka in velika poznavalka življenja in dela Borisa Pahorja, o katerem je tudi napisala več knjig.

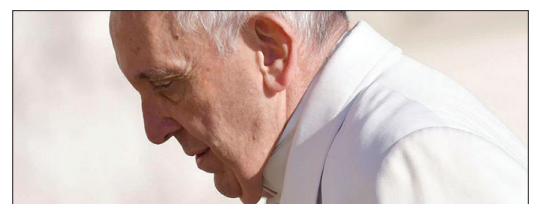
Novoletno srečanje SSK
**Zbirna stranka,
ki gleda naprej**

Kot je bilo pričakovati, je letošnje novoletno srečanje, ki ga je stranka Slovenska skupnost priredila dne 26. januarja 2018 v gostilni Sardoč v Prečniku, vzbudilo veliko zanimanja. Naglo se namreč bliža čas državnih in deželnih volitev, pred nami je vroče volilno obdobje, ki bo pomenilo pomembno preizkušnjo za našo narodno skupnost v Italiji. Predsednik stranke Peter Močnik (*na sliki*), ki je pozdravil navzoče, je že na začetku izrazil upanje, da bi se ob izvolitvi državnega in deželnega zakonodajnega telesa "veselili uspehov celotne narodne skupnosti". Časi sicer "niso prijetni, vzdušje je večkrat napeto, ... ljudje so naveličani slabih zgledov in gospodarskih bremen". V takem kontekstu "je težko biti politik". In vendar, je bilo poudarjeno, sta le dialog in sodelovanje nujna predpostavka vsakega uspešnega dela.

/str. 3

Papež Frančišek proti evtanaziji
**Vsako življenje
ima dostojanstvo!**

"Proces sekularizacije, ki absolutizira pojem samoodločbe in avtonomije, je v mnogih državah privedel do tega, da narašča povpraševanje po evtanaziji kot ideološki potrditvi človekove volje do premoči nad življenjem. To je privedlo celo do splošnega mnenja, da je namerna prekinitve človeškega življenja 'civilizacijska' izbira". To je ob koncu prejšnjega tedna med drugim dejal papež Frančišek na plenarnem zasedanju kongregacije za nauk vere, kjer se je med drugim dotaknil nekaterih občutljivih in etičnih vprašanj. Seveda, če življenje ni vredno zaradi svojega dostojanstva, temveč glede na učinkovitost oz. produktivnost, "vse to lahko postane možno". Zato je potrebno še in še zatrjevati, je dejal papež, da "človeško življenje, od spočetja pa vse do naravnega konca, ima svoje dostojanstvo, zaradi česar je nedotakljivo"! In še: "Bolečina, trpljenje, smisel življenja in smrti so resničnosti, s katerimi se sodobna miselnost težko sooča s pogledom, polnim upanja. In vendar človek brez zanesljivega upanja, ki bi mu pomagalo se spopasti tudi z bolečino in smrtjo, ne zmore živeti dobro" in ohraniti zaupanja v prihodnost. Cerkev je v službi današnjemu človeku poklicana tudi k temu, je še dejal Frančišek.

Urad za slovenske šole v Italiji Pomembne novosti za šolnike

Kot znano, je z odlokom z dne 11. aprila 2017 Ministrstvo za šolstvo, univerzo in znanost pooblastilo Urad za slovenske šole v Furlaniji Julijski krajini za priznavanje strokovnih naslovov (habilitacij), pridobljenih v Republiki Sloveniji, izključno za poučevanje na slovenskih šolah v Italiji. To pooblastilo je zdaj Ministrstvo za šolstvo z novim odlokom z dne 22. januarja 2018 raztegnilo tudi na priznavanje študijskih naslovov po 6. odstavku 425. člena delegirane zakona 297/1994. Gre za

poenostavljen postopek priznavanja slovenskih univerzitetnih diplom, uveden že z zakonom 270 iz leta 1982, ki ima veljavo izključno za poučevanje na slovenskih šolah v Italiji. S tem dejanjem je Urad za slovensko šolstvo uradno prejel še dodatno upravno pooblastilo, ki šolnikom, diplomiranim v Republiki Sloveniji, omogoča, da pod pogoji, ki jih določa zakon, to svojo usposobljenost uradno uveljavljajo tudi v Italiji na šoli s slovenskim učnim jezikom (na primer za vključitev v III. pas zavodskih lestvic ali za udeležbo

na šolskih natečajih, za katere ni potrebna predhodno pridobljena usposobljenost za poučevanje).

Tudi to dodatno pooblastilo Uradu za slovenske šole torej ne zadeva "ekvipolenc" na splošno, za kar ostajajo še na preji pristojne univerze, ministrstvo za javno upravo in ministrstvo za pravosodje, ampak samo tiste, ki so namenjene za poučevanje na slovenski šoli. Šolniki, ki želijo na slovenski šoli v Italiji uveljaviti univerzitetno diplomu, pridobljeno v Republiki Sloveniji, bodo zato odslej namesto na Ministrstvo za šolstvo v Rimu svoje vloge naslavljali Uradu za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za Furlanijo Julijsko krajino v Trstu, v ul. S. Martiri, 3.

Trst, 23. januarja 2018
Predstojnik Urada
dr. Igor Giacomini

Predsednik SSO Walter Bandelj je prejel dopis z videmske prefekture

O izdajanju dvojezičnih osebnih izkaznic

Deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj je 11. januarja letos pisal pismo predstavnikom državnih oblasti v zvezi z izdajanjem dvojezične osebne izkaznice v elektronskem formatu. Poslal ga je vladni komisarki in tržaški prefektinji Annapaoli Porzio, videmskemu prefektu Vittoriju Zappalortu, predsednici dežele FJK Debori Seracchiani, predsednici paritetnega odbora Kseniji Dobrila, županu občine Čedad Stefanu Ballochu ter, v vednost, veleposlaniku Republike Slovenije v Rimu Bogdanu Benku in predsednici Posvetovalnega odbora za Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin pri Svetu Evrope, Petri Roter.

usposobljeni za izdajo omenjenega osebne dokumenta, ki pa ga zaščitni zakon 38/2001 predvideva. Občina Čedad je vključena v seznam občin, v katerih se izvaja omenjeni za-

bi bilo gotovo mogoče jih izdati tudi v občini Čedad in v ostalih občinah, v katerih se izvaja zakonska zaščita. Zato je Bandelj pozval omenjene predstavnike državnih in mednarodnih oblasti, naj nujno posežejo in zagotovijo izdajanje dvojezičnih osebne izkaznice v elektronski obliki, kot je to predvideno po zakonu.

Dne 22. januarja je deželno vodstvo Sveta slovenskih organizacij prejelo dopis s prefekture v Vidmu. Podprefekt Davide Lo Castro je Bandlju sporočil, da je o zadevi obvestil pristojni urad na notranjem ministrstvu, ki naj v čim krajšem času poskrbi za rešitev problema. Videmska prefektura bo zadevo še naprej spremljala in sporočila SSO-ju, ko bo do tega prišlo.

kon in je bil objavljen v dekretu predsednika republike dne 12. septembra 2007.

Predsednik Bandelj v pismu izpostavlja, da je občina Gorica začela poskusno izdajati dvojezične osebne izkaznice v elektronski obliki že leta 2007. Zato

Opozorilo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

Nove elektronske osebne izkaznice naj zagotavljajo dvojezičnost!

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovca je med zasedanjem deželnega sveta s svetniškim vprašanjem opozoril na težave z dvojezičnostjo pri izdajanju novih elektronskih osebne izkaznic. Gabrovca je izpostavil primer občine Devin Nabrežina, ki od nekdanje izdaje osebne dokumente v dvojezični obliki. Od leta 2001 je ta pravica zagotovljena vsem pripadnikom slovenske manjšine in razširjena na vse občine, ki spadajo v območje izvajanja zaščitnega zakona. Glede na to, da je notranje ministrstvo pred nedavnim pričelo uvajati nove elektronske dokumente, je Gabrovca uvodoma dejal, da slovenska narodna skupnost v Italiji upravičeno pričakuje, da bodo

novi dokumenti razpoložljivi tudi v slovenskem jeziku, ki naj bo po obliki in velikosti črk povsem enak italijanskemu. Ker je izdajanje prvih dvojezičnih izkaznic v občini Devin Nabrežina že pokazalo na nekatere težave, je Gabrovca spraševal, kaj namerava storiti deželna uprava v odnosu do pristojnega ministrstva, zato da se priznani narodni skupnosti zagotovi uzakonjena pravica. "Dokler ne bo zagotovil, da so nove izkaznice v pravilni dvojezični obliki, naj jih občinske uprave odklanjajo in nadaljujejo izdajati stare papirnate!" je še dejal svetnik SSK. Gabrovca je odgovaril deželni odbornik Torrenti. Prebral je pismo, ki ga je za deželno upravo sestavila tržaška prefektura. Povedal je, da sta za izda-

janje novih dokumentov poleg Občine Trst usposobljeni še Občini Milje in Devin Nabrežina. Pri teh je postopek res pokazal nekaj pomanjkljivosti in napak, med katerimi to, da manjka dvojezični naziv občine Devin Nabrežina. Odbornik je zagotovil, da so pristojne službe notranjega ministrstva že obveščene o vseh nevednostih in da bodo napake v najkrajšem času odpravljene. "Zadovoljen sem, da je javna uprava nemudoma odgovorila na zastavljeno vprašanje o pomanjkljivostih, ki so mi jih izpostavili že številni sorojaki. Takojšen nastop omogoči, da se napake odpravijo pravočasno, kar se bo zgodilo tudi z elektronskimi osebnimi izkaznicami", je prepričan deželni svetnik SSK Igor Gabrovca.

Ali je bilo to potrebno? Spomin na dražgoško tragedijo

Odražgoški bitki se zdaj ne piše drugače, kot smo bili navajeni. Tudi glosa v Primorskem dnevniku je bila pisana tako, kot se je govorilo v polpreteklem času, zato iz nje nismo izvedeli nič! Dražgoše ostajajo svojstven fenomen v slovenski zgodovini. Domačini vam bodo znali povedati marsikaj, med drugim tudi tole:

"Konec decembra l. 1941 so v Dražgoše prišli partizani Cankarjevega bataljona. Vaščani so jih prosili, da bi se iz vasi umaknili, ker v vasi ne morejo biti dalj časa, ker bodo Nemci zanje izvedeli. Prav tako so bili domačini partizanom pripravljeno nositi hrano v gozdarsko kočjo na Jelovico. Čez dober teden so Nemci začeli vas obstreljevati s topovi. Partizansko vodstvo se je odločilo za umik, in to je bilo 11. januarja 1942, vaščane pa so prepustili na milost in nemilost kruti usodi. Še isti dan so Nemci ustrelili 20 vaščanov, naslednji dan pa 21. Istočasno so izselili še 81 vaščanov.

Partizani so imeli 9 mrtvih in 11 ranjenih. Nemci so naredili zasledovalno akcijo in na Mošenjski planini ulovili eno

od partizanskih skupin in tam pobili še 12 partizanov. Če seštejemo umrle, vidimo, da je bilo pobitih 62 ljudi. Za nameček so Nemci razstrelili vse hiše, ki niso bile uničene od bombardiranja.

Leta 1976 so pod vasjo Dražgoše naredili spomenik – velik betonski blok in tako začeli slaviti "veličansko zmagovo". V ta betonski blok je ugrajena kostnica s posmrtnimi ostanki pobitih Dražgošanov in padlih partizanov. Malo kdo pa ve, da so bili posmrtni ostanki ubitih Dražgošanov preneseni v to kostnico leta 1976 s pokopališča ob stari cerkvi, kjer so jih ponovno pokopali skupaj s padlimi partizani. Obiskovalca, pa tudi svoje pobitih moti plošča brez imen, kot da ne bi vedeli, kdo tam počiva.

Ob vsem tem se zastavlja več vprašanj. Najprej bi bilo treba urediti kostnico s spoštovanjem do pobitih in napisati na ploščo njihova imena s podatki, pa tudi opraviti pokop žrtev, saj so bili domačini verni.

Ob vsakoletni dražgoški proslavi se je treba najprej spomniti trpljenja žrtev in njihovih svojcev. Dražgošani so na pobudo

župnijskega pastoralnega sveta junija 2017 postavili razstavo izbranih fotografij in dokumentov iz zgodovine župnije. Na ogled bodo dve leti. Tako so začeli s proslavo 50. obletnice posvetitve sedanje

cerkve sv. Lucije. Na prvi petek, 5. januarja 2018, so začeli v župniji molitveno devetdnevno v spomin na ta tragični dogodek. Tako se vidi, da se je pri domačinih nekaj premaknilo!

Ko se tako sprehodimo ob tem dogodku, ne moremo mimo nekaterih dogodkov ob letošnjem slavlju. Domačine, pa tudi druge je motilo sprehajanje fantov v partizanskih uniformah z orožjem, ki so paradirali po vasi. Zastavlja se vprašanje, ali je bilo to orožje "muzejski eksponat" ali ne? O letošnjem spominskem govoru ne bi razpravljali. Bil je odraz puhlosti in nepoznavanja dogodka samega ali pa je bil ta govor nalašč tako pripravljen, da bi se vse skupaj zameglilo in še dalje predstavljalo v luči socialističnega hvalisanja, kar je že davno tonilo v pozabo. Vsi, ki boste kdaj koli šli v Dražgoše, bodisi na vsakoletno slavlje ali pa kot izletniki, vedite, da je že nastopil čas, da se o tem dogodku, ki ga je med vojno zakrivilo partizansko vodstvo, ne hvalimo, ampak si resno zastavimo vprašanje, ali je bilo to potrebno?

Ambrož Kodolja

Iz središča prestolnice v Bežigradu

Se bo Svetovni slovenski kongres preselil?

Nedavno se je razvedelo, da je slovenska vlada odločila preseliti sedež društva Svetovni slovenski kongres (in nekaterih drugih društev) iz stavbe na Cankarjevi 1 v središču Ljubljane v veliko manj primerne prostore v stavbi na Linhartovi 13 v Bežigradu. Prostore v ugledni stavbi v centru prestolnice, kjer ima SSK se-

dež od ustanovitve pred 26 leti, naj bi namenili Banki Slovenije.

Različne konference SSK jasno in glasno ugovarjajo sklepu Cerarjeve vlade ter potrjujejo plemenito poslanstvo in nalogo kongresa, ki je vse od časa osamosvajanja matične domovine kot neodvisno in nepolitično društvo imelo za osnovni in

edini cilj: združevanje Slovencev doma in po svetu. Zato je nerazumljivo, zakaj mu želi vlada znižati standard delovanja. Na sedežu so doslej gostili dolgo vrsto uglednih rojakov iz tujine, ki želijo kot mednarodno uveljavljeni strokovnjaki pomagati Sloveniji na različnih področjih. Mnogi so se s pomočjo SSK tudi vrnili v domovino. Rokjaki iz sveta so tudi finančno pomagali pri obnovi in opremitvi prostorov. Če Slovenci dostojanstveno in prostovoljno pomagajo domovini, potem naj bodo v središču Ljubljane tudi dostojanstveno sprejeti v lepih in reprezentančnih prostorih!

Povejmo na glas

V času lažnih resnic

Pojav t. i. polresnic ali lažnih resnic gotovo ni nov, res pa je, da je dandanes vse bolj deležen pozornosti in celo strokovne obravnave. Postresnica, kar je njen pravi naziv, namreč ni nekaj nedolžnega, saj lahko zastruplja odnose med ljudmi, kadar vzbuja in krepi slaba mnenja o drugih in posledično neti mržnjo in sovraštvo. In ko se tega škodljivega dejstva zavemo, ni več mogoče zamahniti z roko, češ to ni nič, ne velja se z zadevo še posebej ukvarjati. In kako se kaže ta postresnica, polresnica ali lažna resnica? To je bodisi v osebnem bodisi v javnem življenju informacija, ki z resnico ni v skladu, je le njena spremenjena ali popačena podoba, pretiravanje, zavajanje, prepričevanje s posebnimi nameni, med katerimi izstopa tisti, ki polresnico širi zavestno. Polresnica pa nima vedno slabega namena, a je vendar na delu: od človeka do človeka potuje določena novica in, kot pravijo izvedenci, vsakdo nekaj malega doda in prikroji slednjič je izvorna novica povsem predrugačena. Slabega namena pravzaprav ni mogoče pripisovati niti reklamnemu oglaševanju, ki spodbuja k nakupovanju s povečevanjem kakovosti ponujenih izdelkov, čeprav imamo tudi v tem primeru opravka s potvarjanjem resnice - gre pač za neverodostojno hvalisavo olepševanje. Povsem drugače je, kadar je namen objavljanja ali prenašanja novic zavestno uperjen zoper dostojanstvo in dobro ime te ali one osebe in ji dobesedno hoče škodovati. V območju zasebnega življenja nekdo zavestno prenese naprej

podatek o drugem človeku z željo, da tega človeka očrni, pri čemer mu lažno pripíše besede in dejanja, ki jih ni storil. Tu pa že imamo opravka z rušilno polresnico, pravzaprav že z naklepnim sovražnim dejanjem. In kot je znano, na ta način ni težko oropati te ali one osebe za dobro ime, ali pokvariti njen odnos s prijatelji in včasih njenimi bližnjimi. To je vsekakor zelo nemoralno početje, čeprav večinoma ostane zakrito. Dosti huje je seveda, kadar polresnice s slabim namenom nagaovarjajo širšo javnost, kar se v največji meri dogaja s strani politike. Politični obračuni ne poznajo lepega obnašanja, in kadar le morejo, svojega nasprotnika oblatijo, se pravi mu pripisujejo stvari, ki niso resnične, ali pa majhne napake grobo povečajo. Ni čudno, da so obrazi takšnih politikov mrki ali le prisiljeno prijazni, ker so bili zagotovo deležni krivičnih obtožb oziroma so se tudi sami posluževali nizkih udarcev. Najhuje pa je, kadar visoka politika z lažnimi resnicami stopnjuje v ljudeh negotovost, ki naj se spremeni v strah. Kadar smo namreč prežeti s strahom in nam s prstom kažejo npr. migrante, tedaj se ta strah kaj hitro preobrazi v mržnjo, mržnja v sovraštvo, sovraštvo v razisem, kar pa že ogroža zdrave temelje naše družbe v celoti. Zato bi se morali tovrstnemu zlonamernemu namenu upreti, in to z vsemi močmi. Laž ne sme postati naš smerokaz in naš gospodar, pa naj bodo tesnobe in stiske našega življenja še tako velike.

Janez Povše

S 1. STRANI Novoletno srečanje Slovenske skupnosti v Prečniku

Zbirna stranka, ki gleda naprej z optimizmom

Med uglednimi gosti, ki so se udeležili tradicionalnega shoda, lepe priložnosti za druženje in pogovor o načrtih za skupno dobro, so bili predsednik deželne vlade FJK Sergio Bolzonello, deželni odbornik Gianni Torrenti, poslanca Tamara Blažina in Giorgio Brandolin, evropski poslanec SVP Herbert Dorfmann, minister RS Gorazd Žmavc, državni sekretar RS Iztok Mirošič, generalni konzul RS Vojko Volk, županja občine Devin Nabrežina Daniela Pallotta, številni izvoljeni upravitelji z obeh strani meje, somišljeniki in prijatelji slovenske zbirne stranke. Zdravljico je tokrat uvodoma zapela sopranistka Nadia Fabris, ki je ob klavirski spremljavi maestra Aleksandra Vodopivca poklonila več glasbenih poslastic. Navzoče je najprej pozdravil predsednik stranke SSK Peter Močnik, ki je tudi izrazil upanje, da se bomo na bližnjih parlamentarnih in deželnih volitvah veselili uspehov celotne narodne skupnosti. "Avtonomija narodne skupnosti, ki je na tem ozemlju avtohtoni del družbe, istočasno pa tudi del matičnega naroda, je naše največje bogastvo, saj pomeni svobodo odločanja o lastni usodi", je med drugim poudaril. Omejevat, zmanjšati ali uničiti avto-

Daniela Pallotta

nomijo pomeni tudi omejevati, zmanjšati in uničiti pravice naših ljudi, del našega človeškega, kulturnega in materialnega bogastva. Daniela Pallotta je povedala, da je prisotnost slovenske skupnosti v njeni občini dodana vrednost, vredna zaščite. Izrazila je željo, da bi začetno zaupanje splahnelo, ker časi so se spremenili, in da bi bolje sodelovali, saj vsi skupaj ljubimo našo zemljo. Gorazd Žmavc je dejal, da je čim večje zastopstvo naše narodne skupnosti v organih na vseh ravneh tudi v interesu Republike Slovenije, saj prek njih lahko uresničuje skrb za rojake v sosednjih državah in njihove pravice. Navzočim je zaželel veliko politične spretnosti, modrosti in predznanosti za doseganje skupnih ciljev. Sergio Bolzonello je omenil dosežke sedanje deželne vlade v zadnjem mandatu, kar se tiče naše manjšinske skupnosti, pohvalil sodelovanje z deželnim svetnikom Gabrovcem in drugimi upravitelji. Herbert Dorfmann je omenil izzive, s katerimi se je v zadnjem letu spopadel evropski parlament, in poudaril, da je EU vrednota, ki jo moramo čuvati. Prav tako moramo štiti pravice jezikovnih manjšin in spodbujati njihovo povezovan-

je. Tamara Blažina je dejala, da je sedanji politični trenutek pomemben in hkrati zelo negotov. Pojasnila je, da so v Demokratiški stranki pri izbiri kandidatur tokrat pogledali širše: niso se omejili na svoje pripadnike in upravitelje, ampak se jim je zdelo prav, da pogledajo dlje. V upanju, da bi izbira zadovoljila vse slovenske volivce. Volilni zakon je sicer ohlapen, zato bo potrebno v prihodnje s strokovnim pristopom najti primernejšo rešitev. Ton večeru je dal deželni politični tajnik SSK Igor Gabrovec, ki je povedal nekaj misli o prehojeni poti, nato pa nakazal smernice stranke za čas, ki je pred nami. "Smo politična stranka, ki ima ambicijo, da je vse bolj zbirna stranka Slovencev v Italiji. Smo stranka na deželni ravni z najdaljšo politično tradicijo. Svojega deželnega svetnika smo izvolili v prvi zakonodajni dobi leta 1964 in tu smo še danes z istim imenom in simbolom". Stranka ima v statutu jasno zapisane vrednote in cilje: SSK se mora dosledno zavzemati za korektno in konkretno izvajanje pravice do enakopravnosti slovenskega jezika, kulture in identitete v javnosti. Prizadeva si za kvalitetno rast in avtonomijo kulturnih, športnih, gospodarskih, socialnih in izobraževalnih ustanov. So za avtonomno politično nastopanje, kjer to omogočajo volilna zakonodaja in številke, da v javnih upravah zagotovijo prisotnost in aktivno soudeležbo Slovencev. Prepoznavajo se v upniškem gibanju za narodno osvoboditev izpod fašizma in nacizma, "boju, ki nas je spremljal na naravni politični poti vse slovenske Primorske, vse do slovenske osamosvojitve". Prvi deželni svetnik, odv. Jože Škerk, je bil slovenski partizan. Prepričano zato zavračajo

Gorazd Žmavc

"totalitarne ideologije, ki so v 20. stoletju narodom in ljudem povzročile neizmerno trpljenje". Zaverovani so v načrt EU kot priložnost razvoja tvornih odnosov med ljudmi in narodi, za ohranjanje in utrjevanje kulture miru in vsestranske družbene blaginje. Bodimo enotni v vzajemnem spoštovanju različnosti, je dejal Kosovel leta 1925, ko so se nad Evropo krepko zgrinjali najtemnejši oblaki. Preden bi se lotil volilnih tem, je Gabrovec želel naštet nekaj vrednot in vsebinskih smernic, "da se vsi skupaj spomnimo in potrdimo, od kod prihajamo, kdo smo in kam se gibljemo": boj za enakopravnost, socialno pravičnost, družbeno solidarnost, sprejemanje različnosti, pa tudi skrb za gospodarski in družbeni

razvoj, medkulturni dialog in strpnost. Ni socialne pravičnosti in blaginje brez svobode, ni svobode brez socialne pravičnosti. Na podlagi pogojev trenutne volilne zakonodaje nastajajo politična zavezništva, na preži je "neodgovoren kričeči populizem", vse manj vidimo vsebine, programe, vrednote. Kot majhna stranka, "skorajda brez oblasti in denarja", pa si SSK lahko privoščiti luksuz, da se po službi svojih izvoljenih upraviteljev vsakodnevno posveča tudi "najmanjšim in navidezno nepomembnim vprašanjem, ki pa od blizu zadevajo življenje in pričakovanja naših ljudi. V času, ko se politična debata odvija le na ekranih, skušamo odgovorjati s pomnoženo prisotnostjo na teritoriju. Uspeva? Žal le do določene mere. Ker smo majhna stranka in so naše moči omejene. In potrebujemo zaveznike, ki nam niso vedno na voljo, in prevečkrat naletimo na gluha ušesa".

Čez mesec dni bodo parlamentarne volitve, nakar se bo volilna kampanja prevzela v deželno. "Ne gre, niti tokrat, brez težav in velike zaskrbljenosti. Začelo se je s sprejemanjem novega volilnega zakona, ki kot vedno doslej ni upoštevalo pričakovanja in, rekel bi, kar pravice slovenske narodne skupnosti, da lahko računa na samostojno izbranje parlamentarca. Zakaj to zahtevamo? Ker smo za načelo pozitivne recipročnosti. Ker vemo, kako je to vprašanje urejeno za italijansko narodno skupnost v Sloveniji in na Hrvaškem. In ker podobno velja tudi v drugih deželah in državah, kjer manjšinskih pravic ne skrivajo za figovimi listi". Zaščitni zakon iz leta 2001 je "v svoji splošni ohlapnosti dovolj jasen: volilni zakoni morajo predvidevati pravila za olajšano izvolitev predstavnikov slovenske manjšine v obeh (!) vejah parlamenta. Vsi, ki se imamo za resnično demokrate in za častilce pravne države, si moramo torej prizadevati, da se v volilno zakonodajo tako za poslansko zbornico kot za senat vnesejo pravila, ki naj v duhu določil zaščitnega zakona in mednarodnih dogovorov omogočijo Slovincem v Italiji, da suvereno in samostoj-

Sergio Bolzonello

no izvolimo svoje zastopstvo v Rimu. Da povzamem: slovenske zastopnike v Rimu mora določati slovenska narodna skupnost, ne pa rimsko vodstvo te ali one vsedrjavne stranke, pa naj bo še kako naklonjeno", je zardil Gabrovec in si prisluzil prvi bučen aplavz velikega dela pri-

Igor Gabrovec

sotnih. "Naklonjenost žal ni pojem, ki ga lahko zapečatimo z zakonom. Od te zahteve ne nameravamo odstopati. Zato nas je razočaralo tudi tokratno zadržanje vladne Demokratiške stranke, ki ni upoštevalo naših predlogov. Pa čeprav je spadalo to v obveze, ki smo jih bili zapisali v politično-upravni dogovor leta 2013. Cenimo sicer poskus

soudeležbe naše stranke pri iskanju možnih kandidatov na listah DS, vendar to ni to, kar mi pojmujejo kot 'suvereno in samostojno izbiranje zastopnikov v Rimu'".

Herbert Dorfmann

Razvoj dogodkov v zadnjih časih je le še potrdil upravičenost odločno kritičnega stališča SSK do novega volilnega zakona, "ki ne nudi niti pričakovane olajšave, kaj šele garancije za izvolitev slovenskih predstavnikov v rimski parlament, in to v brk vsem obljubam na najvišjih institucionalnih ravneh". Volilni zakon je na papirju nakazoval posebno okrožje, ki naj bi olajšalo izvolitev Slovencev. "Dejansko tega okrožja ni, saj so vsa prevelika, da bi v njih slovenski volivci imeli odločilno besedo". Demokratiška stranka bo v t. i. Bratinovem okrožju kandidirala italijanskega člana; Slovence bo v istem okrožju kandidirala nova levičarska lista, "ki pa nima številčno realnih možnosti, da ga izvoli. Tako stanje bo privedlo do povečanja napetosti in prepirljivosti tudi znotraj slovenske narodne skupnosti, kar bo imelo nezdružive posledice vsaj še do deželnih volitev". Problem niso imena, "hud problem pa predstavlja krivičen

volilni zakon, ki dejansko šibi slovensko narodno skupnost in seje nove elemente razdora". Da je zakon tak, nosijo odgovornost čisto vse politične stranke, ki so ga suvereno izglasovale. Slovenska skupnost ni nikdar imela možnosti, da izbere ime ali profil kandidata za parlament. "Naša stranka pa je bila vedno toliko odgovorna in narodotvorna, da je po svojih močeh prispevala, da so bili izvoljivi kandidati ali kandidatke tudi izvoljeni". Skušajmo zaveziti razprševanje slovenskih glasov, "po volitvah pa sedimo za skupno mizo in še najprej znotraj naše narodne skupnosti izoblikujemo predloge, ki naj gredo v smer zagotovitve v smislu zaščitnega zakona in reci-

pročnosti". V okviru vladne koalicije je deželni upravi uspelo uresničiti veliko stvari, je dejal Gabrovec. Gospodarstvo raste in se krepi, vlagali so v socialne blažilce, v spodbude podjetjem za zaposlovanje, v podporo za izobraževanje mladih, za strokovno usposabljanje, za pomoč družinam z otroki in družinam v stiski. Da bi izboljšali kakovost življenja posameznikov, "ker ti ustvarjajo bolj zdravo in vitalno družbeno tkivo". V deželno zakonodajo je uspelo vgraditi številne varovalke narodnega in jezikovnega značaja. "Ni manjkalo trenj, tudi velikih in dolgotrajnih. Naj navedem primer

Tamara Blažina

ukinitve Pokrajnin in ustanovitve medobčinskih zvez, do katere je bila naša stranka od vsega začetka dosledno, motivirano, ampak hkrati politično konstruktivno kritična. Konstruktivno zato, ker smo v vseh zakonodajnih postopkih prispevali marsikatero izboljšavo, kljub temu pa je reforma občinskih zvez še vedno na slepem tiru in je potrebna korenitega posega, da bo odgovarjala resničnim potrebam in pričakovanjem našega teritorija". Tajnik SSK je prepričan, da bo

volilna kampanja "priložnost, da podrobneje izpostavimo uspehe in v naslednji zakonodajo prenesemo še odprta vprašanja". Marsikatero iztočnico je ponudila 2. Deželna konferenca o slovenski manjšini, ki nagovarja prihodnjo upravo in prihodnji Deželni svet, ne glede na politično obarvanost. Skratka: "ni bilo vedno lahko in marsikaj je ostalo neuresničeno". Na petletje pa Gabrovec s svojim pozitivnim pristopom gleda kot na pol poln kozarec. Spomnil se je še svojega predhodnika, prijatelja Mirka Špacapana, ki je umrl pred dobrimi 10 leti. "Njegov spomin, njegovo delo, njegove smernice in njegov pristop na mnogoterih področjih bomo ovrednotili s posebnim projektom", ki se bo razvil v tem letu. V pripravah na deželne volitve 2003 je med drugim zapisal, "da je za slovensko narodno skupnost vsaka volilna preizkušnja pomembna in da mora stranka nastopati, kjer je to možno, s samostojnim znakom lipove vejice ali pa 's primernimi povezavami'. Misel

GORICA Srečanje pod lipami: Boštjan Debevec in p. Jože Plut

“Družina ni le časopis, ampak tudi splet in socialno omrežje

Po 25 letih je pri tedniku Družina prišlo do velikih sprememb. Glavni urednik ni več duhovnik, ampak laik, ustanovljen je bil tudi programski svet, ki ga prej ni bilo. Ob mesecu katoliškega tiska sta bila gosta na *Srečanjih pod lipami* prav novi odgovorni urednik Boštjan Debevec in vodja programskega sveta Jože Plut, ki sta se pogovarjala s časnarko Eriko Jazbar. Boštjan Debevec, po izobrazbi teolog, je bil dolgo let na televiziji, od leta 2008 pa na Radiu Slovenija, kjer je vodil program za religije in verstva. Lani ga je direktor tednika Družina Tone Rode prepričal, da prevzame mesto urednika. Odločitev ni bila lahka, pravi novi urednik, saj prevzeti tako pomembno mesto, ki ga je imel vedno duhovnik, je veliko breme. Nekdanji vojaški vikar, pozneje stolni župnik in zdaj župnik na Polici Jože Plut je predsednik in vodja programskega sveta, in sicer neke vrste inštituta, ki je v pomoč uredniku pri komunikaciji z duhovniki in še predvsem s škofi. To je neke vrste glas škofov in verska pomoč pri tedniku Družina, je povedal Plut. V nadaljevanju je glavni urednik prisotnim orisal nove smernice katoliškega tednika. Povedal je, da si želi nadaljevati na dobrih in solidnih temeljih, na katerih je zgrajena Družina, želel pa bi bolj črpati iz vsakdanjih vprašanj, ki si jih postavljajo ljudje, verniki ali celo neverniki, ki pričakujejo od tednika soliden odgovor na družbenopolitična in verska vprašanja. To je poudaril tudi Jože Plut, ki pravi, da iz katoliškega časopisa odsevajo evangelijski duh in krščanski-katoliški-socialni nauk ter želja po odgovorih na aktualne izzive in vprašanja z vidika krščanskega nauka. Poudaril je tudi pomem-

Foto DD

bnost in potrebo doseči tiste ljudi, ki so “kulturni kristjani”, to so tisti, ki gredo k maši le za Božič in Veliko noč. Populacija, ki je od Cerkve že precej oddaljena, toda je v duhu še krščanska. Tega seveda s tiskano izdajo ni lahko doseči, zato je med novimi cilji Družine tudi ta, da novice in versko-družbena vprašanja širijo po spletu in socialnih omrežjih. Duhovnik se je dotaknil tudi problema odnosa, ki ga ima slovenska družba do katoliškega tiska in verskih tematik. Podpora in naklonjenost sta nezadostna, saj imajo tudi veliki katoliški dogodki malo vidljivosti. Omenjeni so le na nacionalki, po drugih dnevnikih in medijih pa zanemarjeni. To se zadnje čase spreminja tudi po zaslugi laikov, ki znotraj družbe in v različnih okoljih živijo brez strahu in sramu svoje krščansko prepričanje. Moderatorico je zanimalo, kje so meje pri tedniku, ko pride čas volitev, in sicer, do kakšne mere se lahko tednik izpostavi. Boštjan Debevec je povedal, da je zaradi tega vprašanja v zadnjih tednih kar osivel, saj je bil neformalno imenovan za urednika že med predsedniškimi volitvami. Čutil je napetost v desno krščanskem polu, še predvsem pri reklamah. Na pomoč je prišlo tudi Tajništvo Slovenske škofovske konference, ki je izjavilo, da so lahko prisotne

na katoliških medijih stranke, ki imajo v programu točke, skladne z družbenim naukom Cerkve. Vseeno jasnega odgovora na to vprašanje ni, pravi urednik, ampak treba je podpirati tiste, ki imajo krščansko vizijo slovenske družbe in so občutljivi za socialna vprašanja. To je potrdil tudi duhovnik in podčrtal, da bodo vabili stranke, naj se izrazijo o določenih temah, ki so za kristjane pomembne, in na ta način se bo takoj izvedelo, kdo je tisti, ki je blizu katoliškemu nauku, kdo pa oddaljen. Govor je bil tudi o bralcih in naročnikih. To so pretežno nedeljniki, a med bralci so tudi številni politiki, tudi levičarji, ki radi zvedijo, kakšni so pogledi tednika, da potem lahko pripravijo tudi kakšno ofenzivo. Naročniki so po večini starejši in to težnjo bi radi odgovorni pri tedniku spremenili in tako privlačili tudi mlajše generacije. Bralcem hočejo počasi prikazati, da Družina ni le časopis, ampak tudi splet in socialno omrežje. Tednik ne pozablja niti na Slovence po svetu in kljub temu da so stroški visoki, bo nadaljeval na tej poti, saj je pomembno, da ljudje, ki ne živijo v Sloveniji, dobijo v roke Družino, ki je vez z matično državo, sta sklenila gosta.

MČ

Cerkveni in družbeni antislovar (43b)

P kot PETDESETLETNICA (2)

Preglejmo zapuščino “generacije '68”. Najprej so naše generacije zdesetkali, saj je zanimivo videti razmerje med temi, ki smo se rodili, in tistimi, ki se niso. Številne so namreč odpravili že veliko pred rojstvom. Res je, da v zadnjih desetletjih, zlasti v zadnjem, število pravzaprav nenehno upada, je bil pa prej res to neverjeten masaker, kot recimo leta 1981, ko jih je bilo 19.138, kar je, recimo, več kot je bilo rojenih med letoma 1995 in 2006. Skupno število naj bi bilo kar krepko več kot šeststo tisoč, pa govorimo seveda le o medicinski opravljenih splavih. To je vsekakor lep rezultat za tiste, ki so govorili o miru in ljubezni. Kot naslednje stvar so nam pustili porušene družine, tako da so tisti, ki jih niso uničili še v materinem telesu, bili uničeni drugače. Uničeni so bili v vojnah, ki so jih uprizorili

njihovi nezreli starši, ko so se borili za skrbništvo, ti otroci pa so ostali brez enega ali drugega izmed staršev. Nezrelost je bila ena od pogostih značilnosti teh generacij, ki so bile pred našimi. Rekli smo, da so bili tisti splavi le medicinski, saj

je bila naslednja velika “pridobitev” teh generacij v kontracepcijskih sredstvih, ki jih še danes mladostnicam ponujajo, kot da bi bila to sveža voda, raje kot čokolada, saj ta seveda škodi. Na ta način se uničujejo najboljše moči novih generacij, tudi zato, ker tisto, kar se

“Ančka nauči, to Ana zna”. Seveda vsekakor to ni krivo za takšen razmah raka, sterilnosti in bolečih bolezni, mar ne? Začela se je tako izdelava cloveka, ki je porabnik, androgin, mešanec, brez stalnega domovanja. Zadnjih petdeset let tako žal ni bilo nobenega napredka, temveč katastrofa. Res je sicer, da je bilo leto 1968 tudi leto, ko so se v Pragi mladi bojevali za to, da bi se osvobodili komunistične nadvlade, a jim na Zahodu nihče pri tem ni pomagal, ker so bili pač zaposleni s svojimi “pridobitvami”, na podlagi katerih so gradili svojo svetlo prihodnost. To famozno leto pa je svoje naredilo tudi v Cerkvi, kar je povsem očitno, in nismo mi tisti, ki bi to morali dokazovati, saj je vsem na oče. Pa seveda v tem niso bili le katoliški laiki, temveč prav posvečene osebe, od duhovnikov do škofov, in sicer že pred tem famoznim letom. V tem letu bo priložnost spregovoriti tudi o tem.

Andrej Vončina

Kulturni center Veritas v Trstu

Na obisku general DJ p. Sosa Abascal

V kulturnem središču Veritas, ki ga v Trstu vodijo jezuiti, je bil v petek, 26. januarja, na celodnevem obisku general jezuitov Arturo Sosa Abascal, Venezelec po rodu, danes med najvidnejšimi izobraženci v krščanskem svetu, predvsem pa pronicljiv poznavalec današnje družbe. Srečanje z njim je bilo v večernih urah, zaradi (pre) majhnih prostorov, s katerimi središče Veritas razpolaga, pa je bilo srečanje samo na povabilo, p. Luciano Larivera, ki središče vodi, je povabil med ugledne goste iz vse Furlanije Julijske krajine tudi naš Novi glas. Tako se nas je v središču zbralo nekaj manj kot sto, med prisotnimi so bili vidnejši predstavniki univerz, šolskega, kulturnega, gospodarskega in političnega življenja naše dežele, tudi nekateri novi kandidati iz naše dežele na bližnjih vsedravnih volitvah v Italiji. General Družbe Jezusove Arturo Sosa Abascal je postaven, izrazito odločen mož, govori jasno, neposredno in odprto, predvsem pa je odlični poznavalec današnje družbe, kot je seveda tudi tesen sodelavec svetega očeta Franciška. Na srečanju v Trstu je najprej pozdravil p. Luciano Larivera, ki je v zadnjih letih iz centra Veritas naredil imenitno kulturno središče, kjer se krešejo mnjenja, predvsem pa skušajo razumeti današnjo družbo, in to z gosti, ki veljajo v Italiji in v svetu za najvidnejše izobražence in poznavalce današnje družbe, kulture, Cerkve, verskega ter me-

detničnega dialoga, gospodarstva, kulture.

Vodja jezuitov v vesoljni Cerkvi Arturo Sosa Abascal je v slikovitem, jasnem predavanju orisal današnji svet skozi nastanek jezuitskega središča Gumilla v Venezueli in skozi lastno dozorevanje, poklicno in študijsko formacijo. Pripovedoval je, kako se je sam formiral, tako da je sodeloval pri ustanavljanju hranilnic za najrevnejše ljudi na obrobju mest v Venezueli, ko je spoznal поблиže tako kmečki

Foto JMP

kot delavski, na dno potisnjen svet. Priznal je, da se je tudi družba v Venezueli popolnoma spremenila, a je revija SIC, ki jo izdajajo jezuiti, še vedno ostala svetilnik upanja “v svetu in družbi, ki ljudi silita v brezup”. Jasno je povedal, da je težko, a moramo “živeti kot Jezus iz Nazareta, in to v družbi, ki prezira človeka in skupno dobro”. Dejal je, da je danes veliko ljudi, ki v svetu, v katerem vlada nasilje med ljudmi in nasilje proti okolju, v svetu, v katerem je vse več ljudi ranjenih zaradi fundamentalizma, polarizacije, go-

spodarskega izkoriščanja ter brezobzirnega izkoriščanja narave, dobesedno kričijo od trpljenja, a je veliko tudi tistih, ki se zavzemajo za mir in spravo.

“S temi, ki se zavzemajo za spravo in mir, ljudmi in ustanovami, se zavzemamo za skupni dom, v katerem skušamo živeti dostojanstveno. Z njimi hočemo biti tovariši, to je naše poslanstvo: sprava in pravičnost. Pa vendar moram reči, da je sprava brez družbene pravičnosti samo beseda in mir čisti privid. Sprava med ljudmi zahteva prepoznavanje in upoštevanje vsakega človeka, vsake kulture in vsakega naroda, v vsej lastni vrednosti in v razmerah enakopravnosti”. To je seveda samo drobec iz imenitnega predavanja, pravzaprav vizije, kakšen naj postane ves

svet, dovolj, da se resno zamislimo.

Predavanje, pravzaprav vsa predavanja in debatne večere, ki so v središču Veritas, lahko najdemo na svetovnem spletu, tudi srečanje z generalom jezuitov je že objavljeno.

Naslov spletne strani: www.centroveritas.it Središče Veritas iz Trsta pa je prisotno na vseh družbenih omrežjih, posnetki pa so tudi na www.youtube.p. Luciano Larivera se zaveda pomembnosti medijev, mreženja in seveda globaliziranega sveta.

JUP

ZAKAJ PRAV JEZUS? (13)

PRIMOŽ KREČIČ

Božji Maziljenec bo iz Davidovega rodu

Izraelci so se v svoji veri zavedali, da so nosilci upanja in izvolitve, kar so ohranjali z izpolnjevanjem postave in poglobljanjem v sveta izročila. Duhovno branje zgodovine jih je pripeljalo do navdih za napoved Maziljenca, ki bo rešil človeštvo od ujetosti v greh in zasužnjenost. Podoba te osebe je bila po eni strani jasna, po drugi pa skrivnostna. Mesija je bil obljubljen od Boga vse od začetka, zato je predstavljal upanje izvoljenega ljudstva, ki ga bo spodbujalo v viharjih njegove zgodovine. V "protoevangeliju" je napovedana zmaga otroka nad zlom z vesoljno razsežnostjo. (1 Mz 3,15) V tem človeku bo zvesti odgovor Bogu, za razliko od prvega človeka, ki ni bil pokoren in ga je zavrgel. Vesoljna razsežnost se po Božji obljubi Abrahamu skrči na en narod. (1 Mz 12,1-3) V zgodovini tega naroda je pomemben Jakobov blagoslov, ki je namenjen Judovemu rodu in njegovim potomcem. (1 Mz 49, 8-10) Ob tej priliki je čakal Jakob spregovoril o nekom, ki mu bodo pokorna vsa ljudstva. Ta je še nejasen, vendar bo potomec Abrahama in Juda.

Pomenljiv je izrek slepega Bileama, ki bi moral prekleti Izraelce, pa je izrekel prerokbo, da bo zvezda vzšla iz Jakobove rodovine. Nekdo iz Jakobove rodovine bo zavladal in uničil preživle iz mesta. (4 Mz 24, 15-19) Ta oseba bo kralj, vendar je ostal še neodločen. Na to vprašanje je odgovoril prerok Natan, ki je povedal kralju Davidu, da bo gradil tempelj njegov sin Salomon, za njegovo dinastijo pa je napovedal, da bo iz nje izšel potomec, ki bo maziljeni kralj in zmagovalc. (2 Sam 7) Preroške knjige se posvečajo sami podobi napovedane osebe. Amos je zaradi zablod napovedal delitev Izraela, za Davidovo rodovino pa je pokazal upanje, da ne bo uboga koča, kot je nastala po delitvi. Izaija je spregovoril o izvoljenosti Davidove hiše in o Emanuelu, ki bo za vedno vladal na Davidovem prestolu. Med vojno z Efraimovci je Izaija spodbujal kralja Ahaza, naj bo miren in zaupa Jahveju. Ta ga ni upošteval, Izaija pa je kljub temu napovedal, da bo mlada žena rodila otroka, ki se bo

imenoval Emanuel, 'Bog z nami'. (Iz 7,10-16) Otrok bo razpel peruti po vsej zemlji, vladal bo pravično in razločeval dobro od hudega. Njegovo vladanje bo človeško, ker bo jedel skuto in med, ki sta hrana otrok, pa tudi revežev. (Iz 8,8) Emanuel bo šel po drugi poti kot njegovi predniki, ki so si prilastili oblast in si vzeli sadove rajskega drevesa. Po Emanuelu bodo mogli ljudje zopet uživati rajsko življenje. Izaija je napovedal Emanuela v spevu ob osvoboditvi Gileada, Saronske planote in Galileje. Resnični osvoboditelj je Jahve. Odrešenje bo prišlo po rojstvu in ustoličenju pravičnega kralja iz Davidove rodovine. (Iz 9, 5-6) Izaija je spregovoril tudi o poganjku, ki bo zrastlel na mrtvih koreninah Davidove hiše, ki je bila pomanjšana po vdoru Asircev. Nov poganjek bo sin, novi David. (Iz 11,1-9) Njegovo rojstvo bo pomenilo obnovo kraljestva, napolnjen bo z Božjim duhom, vladal bo pravično in imel čut za uboge. Vzpostavil bo novo dobo miru, v kateri bodo skupaj prebivale zveri in njihove žrtve: volk, jagnje, panter, kozliček. Skoraj v istem času je prerok Mihej oznanil severnim rodovom, da bo odrešenje prišlo iz Davidove korenine, iz Betlehema. (Mih 5, 1-3) Izraelov voditelj bo pasel ljudstvo z Gospodovo močjo, njegova veličina se bo razširila do konca zemlje. Jeremija je v svoji težki in dramatični vlogi pred padcem in po padcu Jeruzalema poudaril pomen obljube Davidovi hiši, da bo uresničevala pravo in pravičnost. Po napovedanem kralju bo Juda rešen, vendar je postavil njegovo podobo v daljno prihodnost. Besedo Mesija je uporabil prerok Habakuk (Hab 3,12-13), z njim je obudil staro upanje v Jahvejevo odrešenijsko delo po kralju. Pri Ezekielju, ki je začel preroško delovanje v izgnanstvu, je ostala Božja obljuba Davidovi rodovini, vendar je ostal njen nosilec nejasen. Namesto slabih pastirjev v Izraelu bo Gospod sam prevzel vodstvo in pasel svoje ljudstvo. (Ez 34,11-25) Božje maziljenje in njegov duh sta namreč prišla na preroka. (Ez 2,1) Tudi pri prerokih Zahariju in Ageju je napoved Maziljenca vedno bolj skrivnostna in postavljena v oddaljeno prihodnost.

NATEČAJ ZA VSE ŽUPNIJE

Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi te vabi, da se s svojim družbeno koristnim načrtom udeležiš natečaja. Najboljši bodo prejeli prispevek za njegovo uresničitev v višini **15.000** evrov. **Natečaj se bo začel 1. februarja, končal pa 31. maja 2018.** Takoj vpiši svojo župnijo na naslovu tuttixtutti.it

KAJ JE

TuttixTutti je priložnost.

Župnije so poklicane, da si **zamislijo** družbeno koristen **projekt** in **organizirajo formativno srečanje**, na katerem promovirajo ekonomsko podporo katoliški Cerkvi.

KATERE SO NAGRADE

Za uresničitev načrtov je na razpolago **10 prispevkov** od **1.000** do največ **15.000** evrov. Pa še to: vsak udeleženec lahko prejme do **1.500** evrov za formativno srečanje, če spoštuje poseben postopek.

CILJI

- Konkretno **podpreti** družbene namene najboljših predstavljenih projektov
- **Sensibilizirati** župnijske skupnosti o ekonomski podpori katoliški Cerkvi.

KAKO DELUJE

Župnije, ki želijo sodelovati, morajo:

- se vpisati na portalu www.tuttixtutti.it
- **predstaviti** podroben opis projekta, ki ga nameravajo uresničiti
- **organizirati** formativno srečanje o ekonomski podpori katoliški Cerkvi, pripravljeno po postopku, ki je naveden na naslovu www.sovvenire.it/incontriformativi

Zmagalo bo **10 župnij** z najbolj zaslužnimi načrti.

Udeleženci lahko prejmejo prispevek za formativno srečanje, pripravljeno po postopku, ki je naveden na naslovu www.sovvenire.it/incontriformativi

KDAJ

Natečaj se bo začel **1. februarja**, končal pa **31. maja 2018**. Zmagovalci bodo razglašeni na portalu dne 30. junija 2018.

Kratke

SSO in SKGZ o sprejemu X Mas

Krovni organizaciji SSO in SKGZ izražata zaskrbljenost zaradi nedavnih dogodkov ob sprejemu pripadnikov X Mas na goriškem županstvu. Sporni sprejem se sicer ponavlja že iz leta v leto, kar je izraz popuščanja določenim revizionističnim težnjam, ki so v popolnem nasprotju z dokazanimi zgodovinskimi dejstvi. Na letošnjem sprejemu pa je prišlo celo do prepevanja himne fašističnega odreda X Mas znotraj goriške občine, kar je še posebej hudo in nesprejemljivo ter je celo v nasprotju z ustavnimi določili. Druga svetovna vojna in celotno medvojno obdobje sta hudo prizadela naše kraje. Fašizem je preganjal tako Slovence kot vse tiste, ki so se zavzemali za vrednote demokracije in spoštovanja človekovih pravic. Zgodile so se hude človeške tragedije, ki še danes imajo določen vpliv tako v normalnem odnosu med občani na obeh straneh meje kot v dvostranskih odnosih med dvema državama. SSO in SKGZ ocenjujeta tudi, da take pobude lahko postavijo pod vprašaj, obtežijo ali pokvarijo dobre odnose ob meji. To bojazen je med drugim izrazila tudi novogoriška podžupanja. Velika škoda bi bila, da bi izbrisali pozitivne korake sodelovanja in prijateljstva, ki so prvi pogoj za skupno prihodnost čezmejnega goriškega prostora. Zaradi tega ni mogoče sprejemati skupin, ki so bile del fašističnega režima in so odkrito sodelovale z nacističnimi silami. V tem smislu ne gre za odklon spoštovanja do vseh žrtev tistega tragičnega obdobja naše skupne zgodovine, temveč za jasen poudarek o poteku dogodkov in o tem, kdo se je bojeval za demokracijo, pravico in svobodo. Tudi ni mogoče opravičevati dejanj odredov X Mas in jih označiti kot obrambo italijanskosti Gorice, saj je bila goriška prestolnica vedno prostor, v katerem so sobivale različne narodnosti in kulture. Ravno zavrnitev te tisočletne zgodovinske identitete Gorice in goriškega prostora je bil vzrok, zaradi katerega so se razvile tragedije, ki so povzročile med našimi ljudmi toliko gorja, sovraštva in oddaljenosti. V tem smislu SSO in SKGZ pozivata državne in mestne oblasti, v prvi vrsti goriškega župana Rodolfa Ziberno, da se zavzamejo za preprečitev podobnih dogodkov, ki gredo v smer ponovnega obujanja fašističnih vsebin in odpirajo med prebivalstvom težko zaceljene rane iz preteklosti.

Zimski nogometni pokal ZŠSDI – U9

Tržaška in goriška nogometna komisija pri ZŠSDI v sodelovanju z AŠZ Mladost prireja tradicionalni Zimski nogometni pokal ZŠSDI za starostno kategorijo do 9 let (letniki 2009 in mlajši). Turnir bo v soboto, 3. februarja, ob 9.45 v občinski telovadnici v Doberdolu. Na prireditvi, pod okriljem italijanske nogometne zveze FIGC, bodo igrali mlajši cicibani vseh članic ZŠSDI, Mladosti, Sovodenj, Krasa, Vesne, Juventine, Primorja, Zarje in prvič tudi Sesljana/Sistiane. Ob medsebojnih mini tekmicah se bodo mladi nogometaši pomerili v nekaterih spretnostnih igrah. Konec turnirja z nagrajevanjem bo predvidoma ob 15. uri. Turnir bo priložnost, da se spoznajo igralci društev članic ZŠSDI in da pride do medsebojnega soočanja in izmenjave med športnimi delavci, ki spremljajo slovenski mladinski nogomet v Italiji.

Slovenskemu diplomatu, ekonomistu, univerzitetnemu profesorju in dragocenemu sodelavcu

DR. KARLU BONUTTIJU

ob visokem življenjskem jubileju želijo
še veliko zdravja in ustvarjalnih let

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA,
NOVI GLAS,
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA IN
PASTIRČEK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 4. februarja 2018, ob 17. uri

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

Tone Partljič

ČAJ ZA DVE

REŽIJA: JOŽE HROVAT

Predstava bo v veliki dvorani
KULTURNEGA CENTRA LOJZE
BRATUŽ v Gorici

Za rezervacije in informacije:

Kulturni center Lojze Bratuž
tel. 0481 531445
e-mail: info@centerbratuz.org

Zveza slovenske katoliške prosvete
tel. 0481 538128
e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

Demnigovi tlakovci spomina tudi v Doberdolu

Prvi v spomin na Andreja Frandoliča

Andrej Frandolič je bil družinski mož in oče, ki sta ga nerazumna ihta sovraštva in človeška iracionalna hudobija konec leta 1944 iztrgali domačim in ga odvedli v eno od najbolj krutih "tovarn smrti", v Dachau. Frandolič je bil doma iz Doberdola, kjer se je rodil leta 1899. Kot najstnik in mlad fant je torej preživel že prvo svetovno morijo in kasneje več kot dvajsetletno obdobje fašizma. Omožil se je s sovaščanko Marijo Jarc – Korenjavko, skupno sta zaživela na domačiji ženine družine – pri Korenjavčevih, ki je danes na Tržaški ulici v Doberdolu. V zakonu so se jima rodili štiri otroci, Frandolič pa se je v času najhujšega nacifašističnega pritiska pridružil partizanom. Natančneje je to bilo takoj po padcu fašističnega režima, 8. septembra 1943. Boril se je v kraškem bataljonu. Nemci so

je v nečloveških pogojih preživel le nekaj mesecev. Umril je 1. februarja 1945. Življenjska zgodba Andreja Frandoliča je ena izmed približno 11 milijonov zgodb, ki bi se jih morali spominjati vsako leto ob Dnevu spomina (in seveda vsekoli). Zelo pogosto pa so te življenjske zgodbe malo poznane in celo prezrte. V Doberdolu pa se je celotna vas v prejšnjem tednu s posebno slovesnostjo spomnila na enega od svojih sedemnajstih deportirancev, ki so umrli v koncentracijskih taboriščih (v naslednjih letih bodo podobne slovesnosti priredili še za ostale). Pobuda tlakovcev spomina oziroma kamnov spotike (v nemškem originalu stolperstein) je nastala prav s ciljem obujanja spomina in opozarjanja na gorje, ki ga je prestalo človeštvo v tridesetih in štiridesetih letih prejšnjega stoletja. Nemški umetnik

21 državah. Umetnik izdeluje medeninaste spominske ploščice, ki jih položi na cementne kocke. Te nato vgradi v tla pred zadnjim domom, v katerem je žrtev živela svobodno. Na ploščico vreže ime deportiranca, leto njegovega rojstva, datum in kraj deportacije in datum smrti.

Dne 23. januarja je Demnig vgradil prvi kamen spotike tudi v Doberdolu. Dogodek je organiziral SKD Hrast, v sklopu niza prireditev ob 50. obletnici delovanja, v sodelovanju z združenjem VZPI oziroma njegovima sekcijama iz Doberdola (poimenovana je po Jožetu Srebrniču) ter Dola in Jamelj. Pri pobudi je sodelovalo tudi vsedržavno združenje deportirancev ANED. Pokroviteljstvo pa je ponudila občina Doberdob. Občutene slovesnosti se je ob lepem sončnem vremenu udeležilo precejšnje število vaščanov. Prisotne je uvodno nagovoril Cristian Lavrencic, predsednik društva Hrast. Orisal je življenjsko pot Andreja Frandoliča, predstavil projekt Stolperstein ter izrecno poudaril simbolno vrednost "kamna spotike", postavljenega na pločnik pred domačijo Korenjavčevih, ki naj bo v prvi vrsti v opomin vsem mimoidočim. Doberdolski župan Fabio Vizintin se je zavzel za odločno držo proti vračanju ideologij sovraštva in smrti, ki so krojile prvo polovico 20. stoletja, v naš

vsakdanjik. Prisotnim je spregovoril tudi predsednik doberdolske sekcije VZPI Mario Lavrenčič, ki je naštel vse doberdolske žrtve v koncentracijskih taboriščih. Teh je bilo 17, med drugo svetovno vojno pa je življenje izgubilo skupno 74 Doberdobcev. Že pred Lavrenčičevim posegom je kamen spotike najprej blagoslovil doberdolski župnik Ambrož Kodelja, v tla pa ga je položil sam umetnik. Ganljiv trenutek so po polaganju tlakovca zaokrožili najprej dijaki tretjih razredov nižje srednje šole iz Doberdola, ki so prebrali svoja razmišljanja o temi Dneva spomina in pomena svobode. Program je z judovsko-romunskim napovedom sklenil harmonikar Aleksander Ipavec. Društvo Hrast v sodelovanju s sekcijama VZPI iz Doberdola ter Dola in Jamelj ter z združenjem ANED napoveduje, da bo v prihodnjih letih postavilo kamne spotike še pred domovi ostalih šestnajstih doberdolskih deportirank in deportirancev.

kil

ga zajeli dobro leto po pridružitvi partizanom, 12. oktobra 1944 in ga od tam odpeljali v Dachau. Frandolič

Gunter Demnig je začel omenjeni projekt leta 1997. Od takrat je položil več kot 56 tisoč tlakovcev spomina v

Srečanje na županstvu

Prefekt Marchesiello
na obisku v Števerjanu

Sproščeno in obetavno je bilo srečanje na županstvu v Števerjanu, kamor je v petek, 26. januarja, prvič prišel kot gost goriški prefekt Massimo Marchesiello. Županja Franca Padovan mu je - v prisostnosti podžupana Roberta Prinčiča, odbornika Martine Grahonja in Oriete Jarc, svetnikov Giannija Maniaja in Marina Buzzinellija ter predstavnika orožnikov - uvodoma ponosno predstavila značilnosti briške vasi, "najbolj slovenske občine v Italiji", kjer živijo delavni ljudje in uspešni vinogradniki, ki se s svojimi odličnostmi odpirajo Evropi in svetu; kjer dve kulturni društvi imata bogato delovanje; kjer imajo dobro opremljeno ekipo Civilne zaščite z novim sedežem; kjer - ne nazadnje - verjamejo v družino in mlade, saj "prihodnost je na mladih".

Na jutranjem srečanju, na katerem je prefekt želel bolje spoznati Števerjan, je bil seveda govor tudi o upravnih težavah, saj se tudi sam zaveda, da "so danes v majhnih občinah velike težave". Županja, ki bo naslednje leto sklenila svoj drugi in zadnji mandat, je najprej poudarila problem pomanjkanja občinskega tajnika, ki ga imajo le še nekaj dni. Nato nameravajo pripraviti razpis z dvema drugima občinama, saj bi ga potrebovali le nekaj ur tedensko. Števerjan ni stopil v t. i. medobčinsko unijo, je še povedala, ker so prepričani, da tak sistem ne deluje dobro, sploh pa

niso želeli upoštevati zahtev naše narodne skupnosti. Drug problem, ki ustvarja nemalo težav in ga že leta brez uspeha skušajo reševati, je pomanjkanje hitre internetne povezave, ki je danes za vsakega podjetnika nujna. Ogromen problem, ki povzroča gmotno škodo in ogroža varnost ljudi, predstavljajo divji prašiči. Marchesiello je pokazal, da se zaveda potenciala briške vasi, in je zato podprl prizadevanja krajevne uprave. Upravitelje je spodbudil, naj mu pomagajo

zbrati čim več sogovornikov med ustanovami in občinami, ki imajo sorodne težave, da bo lahko nato on probleme z večjo težo postavil v žarišče zanimanja deželne uprave. Nazadnje je prefekt skušal ugotoviti, ali bi občina zmogla sprejeti skupino priseljencev, ki še vedno prihajajo na Goriško, kjer so vsi sprejemni centri polni. Razložili so mu, da primernih struktur nimajo, sama vas, ki je posejana po gričevnatem območju, pa bi bila za priseljence preveč oddaljena od mesta. / DD

foto dd

Dramski odsek PD Štandrež / Premiera: Čaj za dve

Tudi v zakrknjenem srcu se lahko vžge iskrica ljubezni

Da tretje življenjsko obdobje vendarle ni samo žalostno obujanje spominov iz preteklih dni, ki jih zob časa zmeraj bolj načeneja, nam spodbudno razkriva komedija *Čaj za dve*, ki jo je v razpoznavnem slogu z realistično ironičnim nadhom napisal Tone Partljič, na štandreškem odru pa so jo premierne odrske luči osvetlile v soboto, 27. januarja 2018, v režiji Jožeta Hrovata. Kritiki Partljiča uvrščajo med najbolj priznane sodobne slovenske komediografe; za svoje delo je prejel tudi Prešernovo nagrado. Čeprav je sam *Čaj za dve* poimenoval "nostalgijna komedija", nosi delo v sebi kar nekaj svetlih, duhovitih iskric, ki vzbujajo smeh. In prav v takih nostalgijno-humornih barvnih odtenkih so zaživelj njeni prizori v natančno in skrbno zamišljeni režiji Jožeta Hrovata, ki je tudi tokrat znal voditi štandreške igralce mimo vseh izvajalskih zaprek in poudariti detajle. Dobro namreč pozna, kako zahtevno je delo z ljubitelji,

Partljičev tekst prelila v kanalsko narečje, kar liku dodaja še pristnejše nianse. Obe igralki, Mojca Dolinšek in Polonca Cijan, sta imenitno, upoštevajoč režiserjeve želje in navodila, orisali ti popolnoma različni ženski in njune na-

vlogo dežurne sestre. Zelo prisrčen, ganljiv, hkrati tudi komičen trenutek - pravi biserček! - so ustvarili Gabrijela Vidmar - ki ji je bila zaupana tudi naloga šepetanke -, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan in Viktor Selva kot de-

vselej razbirati izbrane tekste in jih učinkovito predstaviti publiki. Ta je na sobotni premieri in tudi na nedeljski ponovitvi, 28. januarja 2018, ki je bila tudi zadnja pripovedovala in prikazala, kar sta videla in slišala v Etiopiji in v Ukrajini med svojima obiskoma v teh misijonskih in revnih krajih.

Mojca Dolinšek, Polonca Cijan in Dominika Prijatelj (foto DP)

mentni varovanci doma, ki so sredi novembra prepričani, da je že Božič, in vneto pojejo Sveto noč. Pri tem moramo omeniti izvorno glasbo Mirka Vuksanovića, ki ustvarja posebno vzdušje in zapolnjuje tudi "premore" med prizori ter smiselno spremlja občutja nastopajočih likov. Igralce je v dobro izbrane kostume oblekla Nevenka Tomašević, do pred kratkim vodja šiviljske delavnice SNG Nova Gorica, ki si je ob delu z znanimi kostumografi pridobila marsikatero izkušnjo. Scenske elemente, ki primerno ponazarjajo sobico doma, sta kot vedno večje, po režiserjevih željah in navodilih izdelala odrska mojstra Joško in Franko Kogoj, ki tudi vestno spremljata igralce na gostovanjih, kar je res velika sreča za cel ansambel! Tokrat je bil za osvetlitev in druge tehnične zadeve zadolžen Marko Brajnik, ki bi ga sicer spet radi videli na odru. Jože Hrovat je s štandreškimi igralci tudi tokrat ustvaril dovršeno, dopadljivo uprizoritev, ki se gledalcu vtisne v spomin tudi zaradi iskrenosti, s katero zna

sprotujoče si značaje in težave v njihovih odnosih. Polagoma pa se med njima splete tista nit ženske zaupljivosti, ki pripomore, da se zblížata, kljub povsem drugačnemu pogledu na svet, izobrazbi in družbi, ki ji pripadata. Tudi ta prehod sta igralki izvrstno prikazali in bili v svoji igri čim bolj naravni in sproščeni. Okoli teh protagonistov se sučejo še drugi liki, npr. direktorica doma, ki jo je s pravnimi barvami taktike, prijaznosti pa tudi odločnosti, ko je treba malce bolj krepko poseči v odnose med varovanci in vzpostaviti red, osvetlila "debitantka" Dominika Prijatelj. Upokojenca Janja, ki se zna diskretno, pa tudi spretno približati nedostopni igralki, s katero ju nato zveže iskreno ljubezensko - tudi erotično! - čustvo, je kot vselej zelo privlačno in izrazito poosebil Božidar Tabaj. Ko on stopi na oder - v veliki ali majhni vlogi -, takoj pritegne pozornost gledalcev in odsko dogajanje zadobi poseben blek, ki ga lahko posreduje le takaka karizmatična igralska osebnost, kot je on. To se dogaja tudi v tej Partljičevi komediji, v kateri imajo manjše, a nič manj pomembne vloge "novi" in "starejši" igralski obrazi. Mladi Jakob Šfiligoj, ki je drugo sezono med štandreškimi komedijanti, z ravno pravšnjo živčnostjo in neučakanostjo, ki je lastna današnjemu mlademu rodu, odigra Mirka, sina gospe Berdon, mladega človeka z žilico podjetništva. Rad bi podrl njihovo staro kmečko hišo in sezidal sodobno klet, posadil trte in postal vinar. V mislih že prešteva denarce in sili mamu, naj mu prepíše kmetijo, ne meneč se, da bo tako opeharil sestro. Mami zabiča, naj na bližnjih volitvah voli za novo stranko Prava Slovenija - Partljič je pri tem naperil kar ostro kritično puščico proti slovenskim političnim razmeram in nedoslednostim. Župnika, ki nekajkrat obiše Angelo in ji še sam očitno namigne, kaj naj voli, je zelo posrečeno v drži in obnašanju orisal Egon Cijan, ki se je že večkrat izkazal na štandreškem odru. Nataša Paulin, prvič pri štandreškem dramskem odseku, je s pravo mero mrkosti in strogosti odigrala

vega prstana (2004), predsednik SSO Walter Bandelj, goriška občinska svetnica Marilka Koršič in David Peterin. Po sobotni predstavi je Božidarju Tabaju za komaj prejeto srebrno plaketo JSKD Republike Slovenije čestitala predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete in SSO za Goriško Franka Padovan. Tabaj se je ganjeno zahvalil svoji družini, ki ga je pri tem delu zmeraj podpirala, in soigralcem: "Jaz sem bil lokomotiva, oni vagoni; eden brez drugega ne moremo". Ob robu naj povemo, da je kot vedno ob novi premieri izšel gledališki list z vrsto barvnih fotografij tudi iz predstav *Dohodnina* in *Ogledalo, povej...*, ki jo izvaja Mladinski dramski odsek PD Štandrež. Fotografija na naslovnici - enaka kot na lepkih - jasno nakazuje značaj in osebnost glavnih protagonistov komedije, ki ju je oblikovalec postavil kar v skodelici čaja. Publikacijo sta izdala Prosvetno društvo Štandrež in Zveza slovenske katoliške prosvete, uredil jo je Damjan Paulin.

Iva Koršič

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na
slovesnost podelitve
14. priznanja
KAZIMIR HUMAR
priznanje prejme:

Dr. KAREL BONUTTI

Četrtek, 8. februarja 2018, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž

Obvestila

Misijonski krožek Pastoralnega področja SOČA-VIPAVA vabi na srečanje z Izidorjem Ščekom in Juretom Seškom, ki bo v nedeljo, 4. februarja, ob 16.00 v spodnji dvorani župnijskega doma v Štandrežu. Gosta bosta pripovedovala in prikazala, kar sta videla in slišala v Etiopiji in v Ukrajini med svojima obiskoma v teh misijonskih in revnih krajih.

V galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž je na ogled do 5. februarja dobrodelna prodajna razstava Umetniki za karitas. Urnik razstave: ponedeljek - petek med 17. in 19. uro ter ob prireditvah ali po dogovoru.

Občina Sovodnje ob Soči obvešča prebivalce, da je možno koristiti sredstva za delno kritje stroškov del na stavbah za preprečevanje potresne nevarnosti. Prošnje lahko predložite v občinsko vložnišče ob uradnih urah. Rok za vlogo prošnje poteče 12. februarja 2018. Več informacij je na razpolago na spletni strani www.comune.savogna.go.it.

Društvo slovenskih upokojenec za Goriško prireja v soboto, 17. februarja, ob prazniku kulture, enodnevni izlet v Brda na ogled zgodovinske vasi Šmartno in obisk Gradnikove domačije v Medani. Sledilo bo valentinovo praznovanje v kraju Neblo blizu Dobrovega. Avtobus bo peljal potnike ob 9.30 iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni, v Štandrežu na Pilošču, pri vagi blizu Pevskega mosta in na trgu Medaglie d'oro / na Gorišču in nato proti Šmartnemu. Vračanje domov bo od 18. ure dalje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

PD Rupa - Peč vabi na vsakoletni izlet v Maroko od 23. do 30. avgusta 2018. Informacije po tel. št. 0481 882285 (Ivo Kovčič).

Svet slovenskih organizacij, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov in SČGV Emil Komel sporočajo, da lahko v njihovih pisarnah v Gorici, na drevoredu 20. septembra, brezplačno lahko dobite dvojezično publikacijo Con Mirko nel cuore - Z Mirkom v srcu, v kateri so življenjski zapisi ter zbirka poezij in skladb, ki jih je uredila dr. Manuela Quaranta Špacapan v spomin na pokojnega moža, dr. Mirka Špacapana. Kdor želi, lahko odda prostovoljni prispevek v podporo neprofitni ustanovi Onlus Cure palliative Mirko Špacapan - Amore per sempre, ki nudi paliativno oskrbo za onkološke bolnike.

Prosvetno društvo Štandrež organizira petdnevni izlet v Normandijo od 21. do 25. aprila 2018. Izletniki si bodo ogledali Giverny, Rouen, Arromanches in Omaha Beach, Bayeux, Mt. Saint Michel, St. Malo, Chartres, Dijon, Annecy, Aosta in Pont Saint Martin. Cena potovanja bo odvisna od števila udeležencev (nihala bo od 595 evrov do 632 evrov + cena letalske vozovnice - od 75 do 160 evrov). Potrebna je

veljavna osebna izkaznica ali potni list. Podrobne informacije dobite ob vpisu, lahko pa pokličete tudi na tel. št. 3479748704 (Vanja), 0481 20678 (Božo), 0481 21608 (Mario, po 18. uri). "Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Zahvala

Ob prejemu prestižnega priznanja, srebrne plakete JSKD RS, se iskreno zahvaljujem vsem, s katerimi sem sodeloval pri dramskem odseku Prosvetnega društva Štandrež. Zahvala naj gre pokojnemu msgr. Jožetu Žoržu, ustanovitelju skupine, ker me je povabil k sodelovanju; Damjanu Paulinu, ki mi je s svojim prizadevanjem vžil spoznanje, da vsak uspeh terja veliko resnega in vztrajnega dela. Najlepša hvala tudi družini Gergolet za občuten poklon v verzih. Hvala!!!
Božidar Tabaj

Cestitke

Božidar Tabaj, žlahtni komedijant in dolgoletni kulturni organizator PD Štandrež, je dobitnik **Srebrne plakete Javnega sklada republike Slovenije za kulturne dejavnosti** za leto 2017. Ob prejemu tega pomembnega priznanja mu čestita in želi še polno uspehov in ustvarjalnih dosežkov Zveza slovenske katoliške prosvete.

Darovi

V spomin na brata **Vinka Tomsiča** daruje sestra Marija za misijonarja Danila Lisjaka 50 evrov in za sestro Tadejo 50 evrov. V spomin na **Zoro Pelicon vd. Kerševan** daruje za Sklad Silvan Kerševan 50 evrov A. Š. Za cerkev sv. Ivana: v spomin na **mamo Marico**, darujeta Dragica in Marko 100 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 2. 2. 2018 do 1. 2. 2018)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 2. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.
Sobota, 3. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in žiljskem narečju.
Nedelja, 4. februarja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 5. februarja (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.
Torek, 6. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 7. februarja (v studiu Danilo Čotar): Upor na beneški galeji leta 1605 1. del - Izbor melodij.
Četrtek, 8. februarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Ob izgubi

MARICE ROŽIČ vd. VOGRIČ

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Marijanu Markežiču za poglobni obred in tolažilne besede, števerjanskim pevcem za občuteno petje in usem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Lucijan, Florijan, Roman, Štefan in Dragica z družinami Števerjan, 1. februarja 2018

Zanimiv "Istrjan", domačin Silvo Radin, ribič in istrski vodja opozicije (2)

Prost ku tič

Dovolj razlogov je, da me zadnjič le dvigne želja, da se pogovorim s tem človekom, ki zagovarja interese ribičev in ki je član opozicijske stranke. Megleno in nekako za silo in nezavedno ga umestim na dva, tri hribe za našim proti Buzetu, tiste, ki so v jugoslovanskem sistemu še bolj čutili posledice uničevalne kmetijske politike, ki so bili dlje od mestnih središč, kjer so bila nekatera kmečka gospodarstva močnejša, a izseljevanje mladih in celih družin neizprosno. Desetletja vztrajnega propadanja vasi, rušenja mogočnih hiš in zaraščanja polj so edine slike, ki jih imam z našega istrskega podeželja. Pa odhodov družin v Trst in dalje v tujino, v njihovo vračanje, kjer niso govorili več domačega jezika. In seveda v tem vidim kopice otrok na paši, na poti v

izmenjam nekaj misli in odkrijem, kakšna moč vodi tega našega človeka. Kmalu sva na oblaženjenih sedežih kavarne Kapitanija in misli sem zbrala v tri glavna vprašanja. Najprej, kdo in od kod je. Na hitro mi pove, da je z Žrnjovca, iz vasi v bližini Belvedurja, kjer je zrasel v družini s štirimi otroki. Kdo je šel proč, kdo je ostal doma, so šli v Koper, v Trst? Je bilo to neposredno povezano s povojnim siljenjem kmetov, da svoje imetje in delo združijo v zadrugo? Podatki so izpuhteli iz glave in le to vem, da se je izučil za mehanika – vozniška, ker to piše v njegovi strankarski predstavitvi. In to, da je kot naj-

mati delala po njivah, in se je tako naučil vseh domačih del. Kaj več: ali je in kako dolgo pasel, do kdaj je pomagal družini pri obdelovanju zemlje, kako se je šolal in kdaj se je dokončno odselil, do tega nismo prišli. Ali pa je odgovor odneslo v trenutku na druge zadeve, ki so se prepletale pri prvem klepetu, pri iskanju točk, ki so nama skupne.

Zanaša naju s teme na temo, od hribov, skupnih znancev, dela v tovarni, slabem gospodarjenju v jugoslovanskem sistemu. Da je odšel med zasebnike, ker se ni strinjal z načini dela, ker je hotel nekaj ustvariti, in spet na sedanjí čas, ko je politika ponovno proti malim zasebnikom, proti ribiču in seveda kmetu. Spet smo pri razvoju ribištva in podeželja, politiki Agencije za kmetijske trge, ki razpise naravnava tako, da mali zasebniki ne morejo do

pomoči. Pri tem, da je kot predstavnik ribičev v sodelovanju s kmetijskim ministrstvom, da so trenja in osebne zamere, da se jim je zameril in nekateri mislijo, da je želel komu škodovati. Na sploh, ena zgodba sama po sebi! In ne ve se, kdaj smo pri privatni lastnini, pri tem, kaj pomeni stopiti na trg, samostojno delovati - za malega ribiča in kaj za velike sisteme. Res je, današnji režim je naravn nan v korist velikih prijaviteljev in duši delo, zasebne pobude. Mali mora kupiti vse sam, od čolna do mreže, mora si plačati vse in nositi rizik.

/dalje
L. Dobrinja

starjši otrok varoval svojega mlajšega brata Adrijana, ko sta oče in

starjši otrok varoval svojega mlajšega brata Adrijana, ko sta oče in

Razstava / Muzej Revoltella v Trstu Pretresljive risbe iz Dachaua Zorana Mušiča

V muzeju Revoltella v Trstu sta bila v petek, 26. januarja 2018, posvet in nato odprtje razstave znanih, pretresljivih risb Zorana Mušiča, ki jih je goriški umetnik narisal v koncentracijskem taborišču v Dachauu. Gre za izjemno najdbo tržaških raziskovalcev, ki so zdaj na ogled pod naslovom *Osteklene oči*, tako je naslovil eno svojih najdenih risb sam goriški mojster. Po pozdravih so o

pomembnosti najdbe 23 Mušičevih risb spregovorili direktorica muzeja Laura Carlini Fanfogna, podpredsednik Državne zveze nekdanjih deportirancev v nacistična taborišča ANED Franco Ceccotti in predsednica Dunja Nanut, oba sta opisala zahtevno delo pri raziskovanju in dragoceno najdbo Mušičevih risb, nato je goriški kustos Saša Quinzi zelo lepo in s pomočjo slikovnega gradiva prikazal Mušičevo mladostno dozorevanje v mojstra sodobne likovne umetnosti, razložil tudi nekatere Mušičeve risbe iz Dachaua, predvsem pa slovenskega mojstra sodobne umetnosti umestil ob bok evropskim velikanom, kot je bil Goya. Sledili so posegi treh slovenskih poznavalcev

Mušičevega dela. Organizatorji so nam razdelili italijanske prevode razprav slovenskih likovnih raziskovalcev Andreja Smrekarja, Zdenke Badovinac ter Marka Jenka.

Ko je začel prvi slovenski razpravljalec

Foto JMP

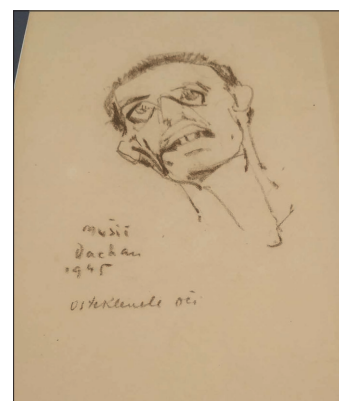

Foto JMP

svoj esej brati v angleščini, nas je peščica prisotnih Slovencev tiho vstala in zapustila dvorano. Slišali smo, da smo (nekateri) občutljivi, ko ni slovenske besede. Ne gre za to, gre za dostojanstvo, ki ti ga nihče ne more dati, če ga sam

nimaš in ne zahtevaš zase. Zoran Mušič je svoje pretresljive risbe umrlih in trpečih opremil s slovenskimi napisi. Razstavo si oglejte, govori namreč tudi o vseh nas in o trpljenju, ki se ne sme nikdar več ponoviti!

Jurij Paljč

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (3)

Dimitri Tabaj

Pordenon je drugo največje furlansko mesto. Tam častijo kot svojega najpomembnejšega srednjeveškega gospoda blaženega Danijela Vogrskega (v italijanščini beato Daniele d'Ungrispach), ki je bil naše gore list. Rodil se je na starem gradu na Krminski gori leta 1344, v domači plemiški družini gospodov Vogrskih (znani tudi kot Ungrispach, Ungersbach ali Ungri-chspach, kasneje pa kot Eck-Ungri-spach), ki je imela velika posestva tudi v Krminu. Oče je bil Miklavž Vogrski, mati pa Magdalena Savio.

Njihov krminski grad ima 1.500 let dolgo zgodovino, saj ga omenja tudi langobardski zgodovinar in pisatelj Pavel Diakon v svoji Historia Langobardorum iz leta 610.

Danijel je v začetkih bil priznan trgovec z usnjem in svilenim ter volnenim blagom; trgoval je predvsem z Vzhodom. V letih 1384 in 1404 -1405 ga je koroški vojvoda imenoval za predstojnika mesta

Pordenon. Leta 1398 je postal tudi sodnik in pooblaščenec cerkve sv. Marka. Dokumentirana je njegova posredniška vloga v sporu med Pordenonom in Oglejem. Znan je bil po svoji radodarnosti z revnimi. Že poročen z Orsino, članico plemiške rodbine Ricchieri - imela sta tudi hčerko -, se je leta 1392 odpovedal svojemu premoženju in se odločil za puščavniško življenje v takratnem kamaldolskem samostanu sv. Matije v Muranu pri Benetkah. Večkrat se je vračal v

Pordenon in skrbel za družino in za ostale civilne zadeve. Leta 1411 so ga neki roparji umorili. Po 24 letih so odkrili, da je njegovo truplo ostalo popolnoma ohranjeno in nespremenjeno (tako je ostalo do danes!) in so uvedli postopek za beatifikacijo. Truplo so hranili v različnih cerkvah, zdaj se nahaja v Muranu. Čaščenje blaženega Danijela se je takoj razširilo na Slovenskem (predvsem na Goriškem in na Koroškem) in v Furlaniji; člani rodbine Vogrskih gospodov naj bi se že takrat vsako leto - na dan sv. Matije - zbirali pri njegovem grobu.

Leta 2011 - torej 600 let po smrti blaženega Danijela - so na pročelje palače Ricchieri v Pordenonu postavili spominsko ploščo. Istega leta so pomenovali park ob ostankih njegovega gradu na Krminski gori "Parco degli Ungrispach"; v tamkajšnji cerkvi sv. Marije Pomočnice, na sv. Matije dan, darujejo zanj sveto mašo.

Gospodje Vogrski so bili ministerialski rod goriške Grofije in v 12. stoletju so zgradili stari grad na Vogrskem (danes osnovna šola). Verjetno so se imenovali po kraju (Vogrsko, Hungerspach, Ungerspach). Leta 1511 je moška linija te družine izumrla, njihov naslov pa je s poroko prešel v last kranjske plemiške družine Eck, ki se je preimenovala v Eck-Ungerspach. Ta je znana po vojskovodjih v vojnah proti Turkom in Benečanom, po goriških in tržaških glavarjih, ampak tu-

Stari grad na Krminski gori nad Krminom. Tukaj se je leta 1344 rodil Danijel Vogrski. Prva omemba gradu je iz leta 610.

Kip blaženega Danijela Vogrskega na pročelju cerkve sv. Brezmadežnega spočetja na Gledališki ulici v Gorici.

di po tem, da se je v 16. stoletju oprijela luteranstva in zelo podpirala Primoža Trubarja. V središču Gorice, na vogalu med Stolnim trgom in Raštelom, obstaja zelo znana in krasna palača, ki je bila last gospodov Vogrskih, kot piše na še obstoječi kamniti plošči iz leta 1441. Tam so luteranski plemiči in meščani poslušali Trubarjeve pridige v slovensščini, nemščini in italijanščini. V Gorici najdemo tudi kip blaženega Danijela Vogrskega: ta stoji na pročelju cerkve Brezmadežnega spočetja na Gledališki ulici (Italijani jo imenujejo "via Garibaldi").

Grb Gospodov Vogrskih (rdeč in bel polmesec ali celo stiliziran vigur (jegulja) po mnenju nekaterih, ki si izvor toponima Vogrsko razlagajo kot "Vigursko", saj naj bi nekoč na tem območju stalo mokršče z vigurji, medtem ko je večina zgodovinarjev mnenja, da je to

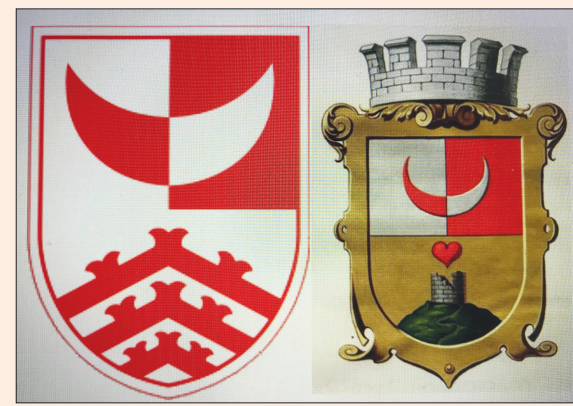
povezano z Vogri/Ogri/Madžari), je danes sestavni del grba občine Renče-Vogrsko in občine Krmin, toda - kot smo videli - je njegov vpliv prisoten tudi precej bolj na zahodu. Odgovornost (in veselje!), da te vplive prepoznamo in častimo, leži na vseh nas!

Spominska plošča na palači Ricchieri v Pordenonu, postavljena ob 600-letnici smrti blaženega Danijela Vogrskega.

Lepo ohranjeni posmrtni ostanki blaženega Danijela Vogrskega. V stoletjih so jih hranili v različnih cerkvah, danes počivajo v Muranu pri Benetkah.

Grba sedanjih občin Renče-Vogrsko in Krmin: rdeč in bel polmesec Vogrskih gospodov - ministerialov Goriških grofov.

Msgr. dr. Peter Štumpf o papeževi poslanici za svetovni dan medijev

“Naj vedno odmeva glas, ki nas sili, da delamo dobro in da poročamo resnico!”

Vsakoletno vseslovensko srečanje časnikarjev, ki delamo pri katoliških medijih, je bilo letos 24. januarja, prav na god sv. Frančiška Saleškega, ki je zavetnik časnikarjev in pisateljev. Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore vsako leto vabi časnikarje iz Koroške, Italije in seveda slovenske, da bi skupaj razmislili sedanji trenutek, predvsem pa, da bi se med seboj srečali, spregovorili o tem, kako naj danes s sodobnim jezikom nagovarjamo bralke in bralce.

Tudi letos se je srečanje, iz Italije smo bili žal samo predstavniki Novega glasa, pričelo z mašno daritvijo v kapeli na nadškofiji. Somaševala sta odgovoren za medije pri Slovenski škofovski konferenci murskosoboški škof msgr. Peter Štumpf, ki je med mašo imel tudi odlično predavanje, ki ga objavljamo v celoti, predvsem zaradi poudarkov in vizije sodobnega nagovarjanja ljudi, vernikov, bralcev.

Ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore je kot gostitelj zbrane med mašo prosil, naj drug za drugega molimo, naj bomo med seboj povezani, saj smo vsi v službi Resnice, prav tako je izpostavil pomen tesnega stika z ljudmi, o katerih in za katere pišemo: “Živeti, dihati, čutiti z ljudmi! Poznati jezik današnjih ljudi, ga uporabljati in jih vedno znova nagovarjati!” Po maši smo se časnikarji zbrali v dvorani nadškofije, kjer je kot iztočnico msgr. Stanislav Zore izpostavil potrebo po jasni, iskreni, resnici, zavezani besedi in jeziku, ki bo blizu ter razumljiv današnjemu človeku. Poseben pozdrav pa je namenil prav Slovenskem, ki živimo na Koroškem v Avstriji in v Italiji, ter prisotnim medijem iz teh držav.

Urednica tednika Družina Manica Ferenc je vodila pogovor z dr. Alešem Mavrom, znanim slovenskim univ. prof. zgodovine starega veka, predvsem pa mislecm in izobražencem, ki se s prodornimi zapisi in mnenji redno kot kristjan pojavlja na slovenskem medijskem prizorišču. Dr. Aleš Maver je v pogovoru z Manico Ferenc pojasnil, zakaj se sam v slovenskem medijskem prostoru in nasploh v slovenski družbi zavzema za več sproščene vzdušja, za bolj ploden dialog, opozoril na nevdržnost razklanosti slovenske družbe, zatrdil, da je najslabša vojna od vseh državljska vojna, katere sadove občutimo vsak dan znova vsi Slovenci. Zato je danes tako težko govoriti o spravi. Med debato je prišla na dan tudi misel, da je že sama beseda težko prebavljiva na Slovenskem, saj takoj ločuje, namesto da bi združevala. Dr. Aleš Maver je tudi povedal, da je na Slovenskem poznavanje

zgodovine izjemno šibko, kot je tudi povedal resnico, ki se je tudi sami zavedajo, da namreč katoliški mediji zelo težko, če sploh, nagovarjajo tiste ljudi, ki se v krščanski veri ne prepoznavajo. Tudi zato je mnenja, da vpliv katoliških medijev na skorajšnje volitve ne bo velik, kot je tudi zatrdil, da je pogubno, če se Cerkev

Foto JMP

veže na kako politično stranko. Lahko in mora pa Cerkev, kot moramo to tudi katoliški mediji, nagovarjati ljudi in politične stranke, da se iščejo skupne točke, skupno dobro. Tudi dr. Aleš Maver je naglasil potrebo po prevetritvi jezika in sodobne medijske govornice, ki jo predvsem mladi poznajo!

JUP

Spoštovani sobrat msgr. Stanislav Zore, nadškof metropolit ljubljanske cerkvene pokrajine in predsednik Slovenske škofovske konference, spoštovani duhovniki, spoštovani bratje in sestre! Za svetovni dan medijev, ki ga bomo letos obhajali v nedeljo, 13. maja, je papež Frančišek izbral temo, na katero nam je napisal poslanico: “Resnica vas bo osvobodila (Jn 8, 32). Lažne novice in časnikarstvo miru”. Cerkev se tako odziva na velik problem lažnih novic, ki se med nami širijo s svetlobno hitrostjo. Lažne novice delijo ljudi, prebujajo sovraštvo, sejejo strah in nezaupanje. S papeževo poslanico se Cerkev odziva na to zlo.

Kljub poplavi slabih novic Cerkev še vedno oznanja veselo novico evangelija in pri tem govori resnico. Razločevati moramo med resnico in med mnenji. Eno je resnica, drugo so mnenja posameznikov ali skupin. Seveda lahko vsakdo pove svoje mnenje, ne more pa vsak povedati kompetentnega mnenja. Prvi, ki ima odgovornost v Cerkvi, da pove kompetentno mnenje, je škof. V njegovem imenu in v imenu Cerkev lahko govori samo tisti, ki ga škof za to pooblasti. O tem smo slovenski škofje pred nekaj leti dali navodila tudi v eni od številnih Sporočil slovenskih škofij. Ni pa vse skupaj tako preprosto. Škof mora služiti Cerkvi. V tej službi mora tudi poslušati in slišati, da dobi prave informacije. Škofovo služenje je zelo

pogojeno od tega, kar sliši, od koga to sliši in s kakšnim namenom mu sporočajo to, kar sliši. Če škof ne dobi verodostojnih informacij od resnicoljubnih in kompetentnih ljudi, ne more dobro služiti. Splošne in nepreverjene govornice so samo škodljive govornice in kmalu postanejo lažne novice. Ko škof govori,

ga ljudje morajo slišati. Če je škofov glas namenoma spregledan ali celo utišan, je to tako, kot če ne bi govoril.

Mediji zelo neradi ljudem prinašajo celovita sporočila škofa ali pa ta sporočila popačijo. Pri tem v javnosti ustvarjajo vtis, da je škof nekdo, ki obstaja in funkcionira sam zase. Bralec, poslušalec in gledalci naj ne bi imeli nič ne s škofom in ne s Cerkvijo oziroma škof in Cerkev nimata nič z njimi in z dogajanjem okrog njih. Sporočila škofa in Cerkev tako gredo mimo ljudi ali pa jih ljudje dojemajo kot nekoristne, včasih celo kot zlonamerne. Ko mediji resnico ali pa dobro novico zamolčijo z namenom prezrtosti ali pa diskvalifikacije tistega, ki je resnico povedal oziroma je storil nekaj dobrega, takšen molk postane lažna novica, ki ljudi prepričuje, da se ni nič zgodilo, ali pa med ljudmi vzbuja sum, da se je zgodilo nekaj, kar ni res. Pri nas to lahko opazimo predvsem v primerih, ko so dogodki v Cerkvi na Slovenskem medijsko namenoma prezrti ali zamolčani.

Tudi znotraj Cerkev na Slovenskem so posamezniki in interesne skupinice, ki na spletnih “klepetalnicah” pod krinko anonimnosti z intenzivno vulgarnostjo širijo lažne novice o papežu, škofih, duhovnikih in nemalokrat tudi o drugih vernikih. Predvsem se oglašajo takrat, ko papež in škofje branimo Cerkev, njen nauk in se izrekamo tudi v nevalgičnih trenutkih družbenih dogajanj. Pri vsem tem so celo prepričani, da imajo prav in da delajo prav. V svoji lažni - mirni vesti nekateri ravnodušno celo prejema zakrjave, kakšen pa tudi

mašuje. Namesto da bi gradili Cerkev, jo razbijajo na prafaktorje. S tem delajo nabor rekrutov za vojsko lažnikov, ki pletejo mrežo sovraštva znotraj Cerkev, tiste zunaj Cerkev pa spodbujajo, da še bolj korajžno udrihajo po njej. Resnicoljubni ljudje so prestrašeni in se zapirajo vase, samo da bi bili varni, ker hočejo živeti v svojem čim manj skaljenem miru. Cerkev ne more biti skrivalnica. Kdor se skriva, da bi od tam deloval z lažjo, ni vreden Cerkev. Cerkev ima samo en obraz. In ta obraz je Jezus Kristus, ki je svoj obraz razodel v evangeliju, ki je vesela novica. Satan svojega obraza ni razodel, ker ga nima. Satan obstaja, vendar je lažen,

digitalni jezik. Poznati moramo aktualni jezik mladih, družin in otrok. S tem je tudi škofo povabil, naj se ne ogibamo takšne komunikacije, ki v ljudeh prebujajo zmožnosti pravilnega dialoga, ki ga morata spremljati pravičnost in dejavna ljubezen. Danes obhajamo god sv. Frančiška Saleškega, škofa in odličnega komunikologa. Pravičnost in dejavna ljubezen sta mu povsod na široko odpirala vrata. Frančišek v svoji knjigi Razprava o ljubezni do Boga meni, da zaradi greha človeška narava ni obdarjena s prvotno svetostjo in moralno nepokvarjenostjo, kakršni si je Bog za človeka prvotno zamislil. Zaradi greha smo namreč zelo pokvarjeni. Vendar pa nam je ostalo naravno nagnjenje, da bi ljubili Boga. To nagnjenje je “omamljeno” na dnu srca. Dovolj je majhna stvar in že ga prebudi. Frančišek to razloži s primerom iz družinskega življenja:

Foto JMP

zato je “brez - obrazen”. On ima samo eno novico: to je laž. Ljudje, ki širijo lažne novice, delajo pod satanovo oblastjo.

Evangelist Marko govori o dramati sejanja besede. Jezus je množico opozoril, kam vse lahko pade ta beseda in kakšne sadove rodi. Pri tem satan ni nečestit. Nasprotno. Je zelo buden in pazi na besedo. Nič ne presliši. Satan nam hoče besedo ukrasti in jo izkoristiti v našo pogubo (prim. Mr 4, 1-20).

Internet je postal neizmerno veliko polje za sejanje dobrega ali slabega, resnice ali laži. Internet je gigantska ustanova, ki ustvarja ali pa uničuje ljudi in človeške odnose. Danes so praktično vsi mediji digitalizirani. Internet ni samo sredstvo za komuniciranje, ampak je sredstvo, ki v ljudeh ustvarja povsem nove oblike intelektualne in duhovne zavesti.

Antonio Spadaro je dejal, da “za Cerkev ni izziv, da dobro uporablja internet, ampak je zanjo izziv, kako naj kvalitetno živi čas interneta”. Papež Benedikt XVI. je ob svojem času opogumljal, naj se ne bojimo postati meščani digitalnega sveta, saj je tudi ta svet lahko obogaten s človečnostjo. Papež Frančišek je pred kratkim v Limi naložil vsem škofom nalogo, da se moramo tudi mi naučiti novega jezika, kot je na primer

“Med prepelicami se večkrat zgodi, da nekatere ukradejo jajca drugim, da bi jih valile bodisi iz želje, da bi bile matere, bodisi iz nespameti, ko ne poznajo lastnih jajc. In nekaj čudnega je in vendar dobro dokazanega: jerebičji piščanček, ki se je izvalil pod krili tuje matere in ga je hranila tuja mati, ob prvem klinu, ki ga zasliši od svoje prave matere, ki je znesla jajce, iz katerega se je izvalil, zapusti tatinsko prepelico in gre k svoji materi ter hodi za njo zaradi nagnjenja, ki ga čuti do svoje prvotne matere”.

Isto se dogaja s človeškim srcem, meni sveti škof Frančišek Saleški. “Čeprav je bilo hranjeno in vzrejeno med telesnimi, nevrednimi in minljivimi stvarmi in tako rekoč pod krili narave, se kljub temu ob prvem pogledu, ki ga obrne na Boga, ob prvem znanju, ki ga dobi o njem, prvotno naravno nagnjenje, da bi ljubilo Boga, ki je bilo kot omamljeno in nezaznavno, prebudi v prvem trenutku in zdi se nenadoma kot iskra, ki je spala pod pepelom, predrami našo voljo ter ji da polet najvišje ljubezni, ki ga dolgujemo najvišjemu vladarju in prvemu počelu vseh stvari”.

Nekoč sem gledal film o kapucinskem patru sv. Piju iz Pietrelcine. V filmu je prizor, kako ta sveti pater nekega novinarja, ki je obrekoval škofa,

nekajkrat krepko useka okrog ušes. Novinar je ves osramočen in prizadet šel in celo noč jokajoč prebil v gozdu. Naslednji dan zjutraj je šel k patru Piju, ga prosil za odpustanje, spremenil je življenje in tudi mnenje o škofih in Cerkvi. Novinar je postal velik prijatelj in zagovornik patra Pija.

Takšne nenavadne iskric ljubezni lahko prižigajo samo svetniki. Mi jih ne moremo in ne smemo. Sveti škof Frančišek pravi, da ljubezen svetnikov počne neumnosti, da bi bila ljubljena. In takšna ljubezen se potem sooča z Božjo ljubeznijo, ki je svobodna za svojo ljubezen.

Tudi papež Frančišek večkrat ves svet in tudi samo Cerkev zelo močno useka prav s takšno ljubeznijo, ki je svobodna. Papež hoče, da bi Cerkev postala kraj, kjer se srečujeta Božja ljubezen in svet, ki večkrat drugega ni sposoben kot obrekovanja in laganja.

Papež je garant in branitelj večne resnice, ki edina osvobaja. Mnogi bi ostali v laži in bi se zapletali v mreže laži, če jim papež ne bi pomagal s svojo karizmo ljubezni hitro reševati težka vprašanja njihovega življenja, za katera poznajo kanonske določbe, pastoralna praksa ter teološki odgovori nekoliko daljšo pot. Cerkev se tako s papežem Frančiškom močno oddaljuje od lažnih novic, saj jo zanima samo odrešen človek v Kristusu, ki ga evangelij vabi na pot resnice in življenja.

Katoliške medijske hiše in novinarji vstopate v ta ljubeči odnos med Kristusom in človeštvom, o njem govorite in poročate. Brez pretiranih načrtovanj in nepotrebnih strahov se s takšnim poročanjem lahko zlahka ognete nevarnosti, da bi sami postali lažna novica. Božja igra, pravi sveti škof Frančišek, poteka v vsakem srcu, vsakem trenutku in v vsakršnih razmerah. V naši vesti, drage katoliške novinarke in dragi katoliški novinarji, naj vedno odmeva glas, ki nas sili, da delamo dobro in da poročamo resnico. Vedno se ravnajmo po tistem, kar odlikuje človeka, kar je najresničnejše in najboljše. Zaradi greha nismo nezmotljivi. Toda samo pravičnost lahko odločno usmerja našega duha k resnici, lepoti in dobroti. Sveti škof Frančišek pravi, da “dobri rastejo kakor jutranja zarja, iz sijaja v sijaj”.

Ob prazniku svetega škofa Frančiška Saleškega se v imenu vseh slovenskih škofov in tudi v svojem imenu zahvaljujem direktorjem medijskih hiš, založbam, urednikom in novinarjem, da poročate resnične novice in se ogibate lažnih novic. Vsakdo od nas ima svoje mesto v Cerkvi. Za vsakega od nas pa ima Bog izvestno načrt. Znotraj svojega poklica more vsak od nas rasti brez konca in vedno višje v ljubezni do Boga, dokler je v tem minljivem življenju. No, in v tej rasti smo vsi zelo daleč od lažnih novic. V tej rasti vztrajno pomagajmo našim bralcem, poslušalcem in gledalcem, da se bodo tudi oni ogibali lažnih in se veselili resničnih novic. Lep in blagoslovljen naj vam bo današnji praznik! Sveti Frančišek Saleški prosi za nas pri Bogu!

Peti večer Koncertne sezone Iz domače zakladnice 2017/2018 v poklon Ottavii Brajku

V nedeljo, 4. februarja 2018, ob 17.30 se bo v Domu glasbe - Casa della Musica, v ulici Capitelli 3 v Trstu, nadaljevala Koncertna sezona iz domače zakladnice, ki jo prireja Radio Trst A. Po štirih izjemno uspešnih in odmevnih koncertih ob zvokih najpristnejše slovenske narodno-zabavne glasbe bodo na petem večeru letošnje koncertne sezone zadonele poskočne melodije Ottavia Brajka. Priljubljenemu primorskemu harmonikarju se bodo poklonili Ansambel Erazem, skupina Zvita Feltna in diatoničar Benjamin Škrab.

Člani ansambla Erazem iz Postojne so že od nekdanj predani Brajkovi glasbi, celo več: primorskemu harmonikarju so posvetili celotno zgoščenko, ki so jo naslovili Najlepše melodije Ottavia Brajka. Del tega repertoarja – z zimzelenimi V naši kantini, Marija Čokolona in Primorci smo veseli ljudje na čelu – bodo predstavili v živo na koncertu v Domu glasbe. Tudi skupina Zvita Feltna iz Dutovelj se bo poklonila Brajku, predstavila pa bo tudi svoje največje avtorske narodno-zabavne in zabavne uspešnice iz zadnjih let.

Veselimo se, da bo na koncertu zaigral in zapel mladi Benjamin Škrab iz Unca. Čeprav je narava Benjamina prikrajšala za enega od vodilnih čutil, mu je nedvomno podarila glasbeni talent, ki ga uri po posluhu pod nadzorstvom prof. Vilija Marinška – z igranjem na diatonično harmoniko. S svojo prisotnostjo in glasbeno točko pa nas bo počastila tudi prva pevkina Ansambla Ottavia Brajka, ga. Darinka Eller. Obeta se torej nad vse zanimiv glasbeni večer, poln razvedrilnih melodij, ki nam bodo pomagale, da bomo bolje zakorakali v pustno obdobje.

Koncert bosta pod nadzorstvom asistentke programa Nataše Ferletič vodila glasbeni urednik Aleksij Jercog in sodelavka Maruška Gustin. Interesenti si lahko zagotovijo brezplačen vstop na koncert tako, da pokličejo na telefonski številki +39 040 7784358 ali +39 040 7784281 ali da napišejo email na naslov elektronske pošte programi.slo@rai.it ali da napišejo sporočilo na facebook stran Iz domače zakladnice.

Naslednji in hkrati zadnji koncert letošnjega niza bo na vrsti v nedeljo, 4. marca, ob 17.30. Na večeru z naslovom Melodije zelenih dni bodo nastopile tri glasbene skupine, ki so zaznamovale zamejsko sceno v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Po mnogih letih, ko niso več aktivni, se bodo publiki predstavili ansambel Taims z Opčin, ansambel Pomlad iz Ricmanj in Krucenal Band iz Doberdoba.

Slovenska verska skupnost pri Sv. Ani žaluje V poslednje slovo Germanu Grahonji

Nepričakovano je prejšnji teden tiho odšel v Gospodov vinograd naš dolgoletni prijatelj in pevec Germano Grahonja, ki je bil na Kolonkovcu in pri Sv. Ani pravi steber kulturnega, verskega in pevskega delovanja. Ko so ob koncu sedemdesetih let na pobudo gospoda Dušana Jakomina ustanovili na Kolonkovcu prosvetno društvo, je bil Germano med ustanovnimi člani in najbolj vnetimi in aktivnimi predstavniki, ki so s svojo delavnostjo želeli oživiti slovensko kulturo v tem odmaknjem predmestnem okraju. Predvsem pa je izkazoval svojo ljubezen do pevske kulture, s svojo prisotnostjo je bil trdna opora pevskemu zboru, ki ga je do devetdesetih let vodila Dalka Šturman, redno je sodeloval pri vseh srečanjih na Kolonkovcu, v Škednju kot tudi pri Zvezi cerkvenih zborov. Ko pa je na Kolonkovcu prenehalo slovensko bogoslužje in z njim tudi pevska dejavnost, se je Germano skupaj z vsemi slovenskimi verniki podal v župnijo k Sv. Ani in prav tam je maloštevilna

skupnost slovenskih vernikov našla svoj prostor in se vključila v župnijsko življenje. Pokojni Germano je bil voditelj vsega delovanja, sodeloval je v župnijskem pastoralnem svetu in bil vedno prisoten pri vseh pobudah. A njegovo plemenito srce je nenadoma prenehalo utripati, njegov nenadni odhod na pot večnosti je pretresel tako slovenske kot italijanske vernike, saj je Germano redno nedeljo za nedeljo, leto za letom skrbno pripravljaval pevski program za slovensko službo božjo in po sv. maši rad poklepel z italijanskimi verniki. Žal pa so naša pota tako skrivnostna, da se marsikdaj nit človekovega bivanja pretrga v nepričakovanem trenutku. Tako je tudi življenjska knjiga našega dragega Germanota nenadoma prišla do svoje zadnje strani. Njegovo plemenito srce je prenehalo utripati, njegov glas je utihnil, nas pa bo spremljal spomin na njegovo iskrenost in prijazno besedo, ki smo je bili deležni vsakič, ko smo se znašli v stiski in težavah.

Majda Cibic Cergol

Ponedeljkov večer v DSI

Bogumil Vošnjak – politik in diplomat

Bogumil Vošnjak je bil politik, pravnik in diplomat, največji intelektualac na začetku 20. stoletja, ki pa ga nihče ne pozna. Po njem ni poimenovana nobena ulica (a sta po njegovem očetu in stricu) in ga ni v zgodovinskih učbenikih, čeprav je svetu povedal, da obstajajo Slovenci in kdo so. Tako je v Društvu slovenskih izobražencev uvodno spregovoril Stanislav Kodrič, založnik iz Branika, ki je predstavil zajetno knjigo dr. Aleksandre Gačić z naslovom *Bogumil Vošnjak – politik in diplomat*.

Knjiga je izšla septembra lani, ob 135-letnici njegovega rojstva in 100-letnici podpisa Krfske deklaracije, katere edini slovenski podpisnik je bil prav Vošnjak. Dr. Gačić je najprej orisala kratko življenjsko zgodbo te osebnosti, ki se je kalila in oblikovala po očetu Mihaelu, začetniku združništva na Slovenskem, in stricu Josipu, znanemu politiku, zdravniku in pesniku. V magistrskem študiju je bila dr. Gačić povabljen v koordinacijski odbor za razi-

skovanje diplomatske zgodovine; poslali so jo v Beograd, kjer je raziskovala, koliko Sloven-

Foto damij@n

cev je v kraljevini in v Jugoslaviji delovalo v diplomaciji. Eden izmed teh je bil Vošnjak. Njegova zapuščina je najobsežnejše arhivsko gradivo kakršnekoli osebnosti na Slovenskem. Arhiv RS hrani devet tekočih metrov gradiva, arhiv dr. Arneža pa zaobjema 24 škatel.

Predavateljica je povzela Vošnjakovo življenje. Njegova družina je bila iz Šoštanjja, pri štirinajstih letih mu je umrla mama, zato se je oče odločil, da se preselita v Gorico, kar mu je nudilo vstop v svet diplomacije in politike. Oče mu je omogočil številna potovanja, med katerimi je pridobil razgledanost. Tekoče je govoril devet jezikov. Pri devetnajstih je izdal potopis *Zapiski mlade*

Vošnjakov odnos do jugoslovanske ideje in njegovo delovanje v Jugoslovanskem odboru. Poleti 1915 se je preselil v London in kot edini Slovenec dve leti kasneje podpisal Krfsko deklaracijo, ki je podobno kot Majniška deklaracija pomagala tlakovati pot k povojni jugoslovanski državi. Bil je generalni tajnik delegacije novonastale Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, izredni veleposlanik v Pragi leta 1921 in poslanec v narodni skupščini. Med 2. svetovno vojno je ostal zvest kralju in se pridružil gibanju Draže Mihailoviča, kar ga je ob koncu vojne prisililo v beg iz domovine v Rim. Odšel je najprej v Rim, nato pa v ZDA, kjer je slovenske izseljence nadziral nad jugoslovansko idejo. Dvakrat je bil na avdijenci pri predsedniku Wilsonu. Predaval je tudi na kalifornijski univerzi. Zavzemal se je za Trst, bil je oster nasprotnik komunizma. Leto pred smrtjo ga je senat ZDA imenoval za časnega svetovalca v begunskih zadevah. Še zadnjič je odpotoval v Evropo in obiskal Jugoslovane v begunskih taboriščih v Rimu, Salzburgu, Parizu, Trstu in na Dunaju. Leta 1959 je umrl v Washingtonu. Kot je na pogrebu dejal Miha Krek, je bil Vošnjak zgled pridnosti, vztrajnosti, delavnosti in trdnega zaupanja v uspeh.

Metka Šinigoj

Na pobudo deželnih svetnikov Gabrovca (SSk) in Ukmarja (DS) Deželni svet FJK je uzakonil ugodnejše pogoje delovanja za kraške kamnolome

Deželni svet FJK je pred kratkim sprejel vrsto popravkov k deželni kamnolomni št. 12 iz leta 2016. Med izboljšave sodi tudi vrsta ukrepov v korist kamnolomski dejavnosti na Krasu, za kar sta si posebej prizadevala deželna svetnika Igor Gabrovca (SSk) in Stefano Ukmar (DS). Zakon iz leta 2016 je od vsega začetka pokazal vrsto nedoslednosti, zlasti kar zadeva delovanje in upravljanje manjših kamnolomov, kjer

kopljejo t. i. okrasni kamen. "Kraški kamnolomi imajo za sabo dvatisočletno tradicijo in naše vrste marmorja so cenjene in iskane po vsem svetu. Kamnolomi se skoraj vsi nahajajo na zelo občutljivih in v glavnem okoljsko zavarovanih območjih, kar že samo po sebi omejuje in otežuje delovanje. S komaj sprejetimi popravki k zakonu smo vnesli vrsto izboljšav, ki bodo v prvi vrsti pospešile postopke za izdajanje dovoljenj za nadaljnjo dejavnost in

širitev nekaterih že obstoječih kamnolomov. Po novem bo tudi mogoče ponovno obuditi dejavnost v nekaterih kamnolomih, ki so bili svojčas opuščeni in za katere so zapadla dovoljenja za izkop. Večkrat se dogaja, da nove raziskave in tehnologije omogočajo posege, ki so bili nekoč težje izvedljivi. Reformuliran zakon je tako pridobil prožnost in bo lahko racionalno upošteval tudi posebne primere. Z ločenim popravkom smo občinam omo-

gčili, da v določeni meri storstvo načrtuje širitev območij D4 (kamnolomi) tudi v prehodni fazi pred sprejetjem novega deželnega načrta o izkopih. Ta naj bi se končal že v prihodnjih mesecih. Prehodna objava je odprla fazo ugovorov, tako da vabiva posameznike, podjetniška združenja in občinske uprave, da čim prej povejo svoje predloge za morebitne popravke ali dopolnila. Sama se obvezuje, da jih bova v odnosu do deželne uprave, tako kot doslej, primerno podprla in zagovarjala", sta povedala slovenska deželna svetnika Ukmar in Gabrovca.

Dodaten spomin na Lejlo Rehar Sancin

Plemenita gospa iz ulice Ghega

Vipavska kulturna delavka in spremljevalka politike Magda Rodman je pred kratkim v Novem glasu objavila tehten in s srcem pisan življenjski potek pokojne Lejle Rehar Sancin, svoje vipavske rojakinje. Njenemu lepemu nekrologu dodajam še lasten hvaležen spomin. Bilo je pred petdesetimi leti. Profesorica Lejla Sancin iz Trsta je kot zamejka na ljubljanski filozofski fakulteti utrjevala slovenščino. Jaz pa sem kot zaposleni absolvent po zavlačevanju (bil sem namreč v službi) tisto leto na hitro opravil diplomu iz slavistike. Pred glavno diplomu (imel sem jezikovno temo) sem moral opraviti še seminarsko nalogo iz slovenske književnosti. Na obravnavo moje naloge je prišla tudi Le-

jla Sancinova. Upal sem, da ne bo zapletov in bom srečno prestal še zadnjo oviro pred glavno diplomu, ki pa me ni toliko skrbel. Prišel sem v Ljubljano z idrijskim avtobusom, a z zamudo. Profesor dr. Boris Paternu je že živčno gledal na uro. Pripravljen zagovor svojega skromnega dela sem hitro prebral in se bal debate. V začetku je šlo kar gladko, dokler se ni oglašil diplomant iz slovenske Koroške v Avstriji. Bil je pripravljen, da bo strgal moj "umotvor", delno pa tudi zmanjšal literarni pomen Pahorjevega dela *Parnik trobni*, ki sem si ga izbral kot naslov naloge. Glavni očeček mojemu pohvalnemu videnju Pahorjevega kratkega, a značilnega dela, je bil, češ da to ni prava literatu-

ra, pač pa spis, ki namesto čiste umetniške prepričljivosti vsebuje preveč pretirane političnosti, ali tako nekako. Tisti diplomant je imel dobro pripravljeno kritični nastop, ki bi – če ne bi kdo nasprotoval – zmlel moj slavospev Pahorjevemu delu in, kot rečeno, posredno tudi zmanjšal vrednost Pahorjevega ustvarjanja. V nerodnem položaju sem se znašel še, ko je moj kritik vprašal, kaj natančno sem mislil, ko sem navedel, da je Pa-

horjev pisateljski način opisa Rusega mosta podoben realističnemu načinu, ki mu Francozi pravijo école du regard, šola pogleda. Čutil sem se potlačen in brez opore, nisem vedel, kaj bi znil, tedaj pa je dr. Paternu dal besedo Lejli Sancinovi, ki je že dolgo dvigala roko. Vidno prizadeta Tržačanka, vipavskega rodu, sicer rojena v Mariboru, je s tehtnimi dokazi in čustveno močjo nekako raztopila veljavnost kritikovih tez in ustvarila novo vzdušje v seminarju. Tudi mene je objel nov optimizem. Kritiki bi se bil rad še oglasil, a profesor je nevede ali vede rešil mojo stisko, ko je rekel, da smo presegli čas in da bo sam končal. In "parnik je odtrobil", moj rešilni čoln pa je bila rajna Lejla Sancinova.

V hvaležen spomin
Tomaž Pavšič iz Idrije

Katoliška akcija v Trstu in tržaški krožek "Circolo della stampa"

Okrogla miza: zvesti pričevalci naše zemlje

Zvesti pričevalci naše zemlje: usmiljenje in odpuščanje to je bil naslov okrogle mize, ki je bila v dveh delih v organizaciji Katoliške akcije iz Trsta in tržaškega novinarskega krožka "Circolo della stampa". V prvem sklopu, ki je bil na sporedu v petek, 12. januarja, je beseda tekla o duhovnikih Francescu Bonifaciu, Miroslavu Bulešiču in o msgr. Jakobu Ukmarju. Priznani zgodovinar, ki poučuje na tržaški univerzi, Raoul Pupo, je uokviril zgodovinska dogajanja iz 20. stoletja, vezana na drugo svetovno vojno. Za mizo predavatelj je sedel tudi prof. Tomaž Simčič, ki se že več let posveča zgodovini pomembne osebnosti - msgr. Jakobu Ukmarju in si prizadeva za njegovo kanonizacijo. Ukmarja so zaznamovale razgledanost, natančnost in skromnost. Jakoba Ukmarja je po koncu vojne tržaško-koprski nadškof poslal v Istro birmovat, kjer so nahujskani ljudje vdrlji v župnišče in surovo pretepili Ukmarja in še druga dva duhovnika; med njimi so enega celo ubili.

V drugem sklopu okrogle mize, ki je bila v petek, 19. januarja, sta bila na vrsti duhovnika msgr. Marcello Labor in pater Placido Cortese. O Laborju je predaval

duhovnik in kanonik kapitelj sv. Justa Vittorio Cian, ki opravlja funkcijo postulatorja postopka za njegovo beatifikacijo. Msgr. Marcello Labor (1890-1954) je bil duhovnik tržaško-koprške škofije. Ker je bila njegova družina judovskih korenin, so ga najprej preganjali nacisti. Leta 1947 pa so ga predstavniki komunističnih oblasti aretirali in

obsodili na težka dela. Tržaški novinar in odgovorni urednik slovenskih informativnih programov RAI v pokouju, Ivo Jevnikar, pa je na omenjenem večeru osvetlil lik patra Placida Corteseja (1907-1944). Ivo Jevnikar je poseg začel s po-

membno novico, da je italijanski predsednik Mattarella podelil v spomin zlato kolajno za civilne zasluge patru Corteseju; predsednik jo bo vročil 8. februarja, ko bo v Padovi odprtje akademskega leta.

Mladi minoritski redovnik je v letih 1942-1944 z neizmernim pogumom reševal življenje mnogim slovenskim in

hrvaškim zapornikom v koncentracijskem taborišču Chiesanuova pri Padovi. Oktobra leta 1944 sta ga ujela dva esesovska vohuna. Iz Padove so ga pripeljali v Trst, kjer so ga gestapovci v bunkerju na trgu Oberdan strahovito trpinčili. Po mučniški smrti

Obvestila

Marijanska pobožnost s shodom članic Marijine družbe Marije Milostljive bo v nedeljo, **4. februarja, v Marijinem domu**, v ul. Risorta 3: začetek ob 16. uri v domski kapeli; vabljeni vsi Marijini častilci.

15. novembra 1944 so njegovo telo sežgali v krematoriju Rižarne.

Novinar Ivo Jevnikar, ki je med drugim soudeležen tudi v procesu kanonizacije patra Corteseja, je povedal, da so bile ocene zgodovinarjev že podane in da zdaj mora dokumente pregledati še komisija teologov. Škofijski del procesa za kanonizacijo se je začel 29. januarja 2002 in se končal leto kasneje v tržaški Rižarni. Patra Corteseja je Vatikan priznal za mučenca. Kasneje so ponovno pregledali dokumentacijo in odločili, da je potrebno dokumente vnovič pregledati. Leta 2016 je bila sestavljena nova komisija "Consultorio teologi", ki ima nalogo podati sklepe o novem pregledu dokumentov.

Pater Cortese je imel zelo tesne stike s Slovenci, katerim je tudi veliko pomagal. Zaradi tega ga je tudi doletela taka usoda.

Svojo pripravljenost na mučeništvo je večkrat izrazil, tudi pisno, predvsem pa s tem, da se je v celoti posvetil obrambi življenja drugih. "Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da da življenje za svoje prijatelje", je zapisal pater Cortese.

Marko Manin

Sad sodelovanja med tržaško in mariborsko operno hišo

Verdijeva uspešnica Trubadur - Trovatore

Letošnji del sezone tržaškega opernega gledališča je prisojčno in uspešno odprla uprizoritev enega od najbolj znanih del Giuseppeja Verdija, ki je nastala lansko leto v produkciji Slovenskega narodnega gledališča Maribor. Nenejano in čustev polno zgodbo o usodni ljubezni in krvnem maščevanju je sestavil libretist Salvatore Cammarano leta 1852 kot zadnjo pred smrtjo po motivih drame El trovador španskega pisca Antonia Garcie-Gutierrez. **Trubadur - Trovatore** danes kot ob nastanku tega neposredno in srca publike celega sveta in sestavlja skupaj z *Rigolettom* (1851) in *Traviato* (1852) t. i. Verdijevo ljudsko trilogijo. Verdijevo gledališče je po lanski uvodni postavitvi Rigoletta za konec letošnje izbralo prav Traviato in tako nekako sklenilo ta svojevrstni poklon v najbolj pristni tradiciji in kulta nacionalnega opernega genija. Povedati je treba, da je domače občinstvo povsem nagradilo to izbiro in tudi dejstvo, da tokratna produkcija prihaja iz Maribora, na osnovi večletnega dogovora o umetniškem sodelovanju za ovrednotenje sredstev in izmenjavo čezmejnega občinstva med Fundacijo Teatro Verdi in Opero SNG Maribor.

V gledališkem listu smo prešteli kar 18 gostovanj Trubadurja v Trstu, že od leta prve uprizoritve do zadnje, ki se je zgodila pred 9 leti. Verdijeva svojska glasbena in gledališka govornica vedno znova navdušuje in prevzame vsakega, še tako zahtevnega poslušalca. V

ospredu je več motivov: konflikt med ustaljenim družbenim redom, nasprotujočimi si čustvi glavnih junakov in prevratniško močjo *outsiderja*, svobodo cigan-

ljubezni do Manrica (Antonello Palombi - Dario Prola), za katerega se je pripravljena žrtvovati, Manricove brezpogojne zvestobe do matere, ki ga privede do

ske kulture in potujočega umetnika, ki se usodno pomeša z vsakdanom. Azucena (Milijana Nikolić oz. Isabel De Paoli) je hčerka ciganke, ki jo je zaradi čarovništva dal na grmado Grof Luna; materino smrt maščuje z ugrabitvijo grofovega sina, a (morda pomotoma) vrže v ogenj lastnega sina namesto grofovega. Ko dorase drugi grofov sin, se bori s "trubadurjem" Manricom, Azuceninim sinom, ki bi bil lahko njegov brat, za ljubezen dvorjanke Leonore (Marily Santoro oz. Ana Petričević). Ta je nesrečno ujeta v trikotnik slepih, vseobsegajočih in izključujočih se čustev: skrajne

smrtnega dvoboja z Grofom Luno (Domenico Balzani - Stefano Meo), in usodno deljenih čustev le-tega, med ljubeznijo do Leonore in slo po maščevanju nad Azuceno, ki je sama činiteljica vsega dogajanja. Romantični naboj bolj namišljene kot realne zgodbe, ki sloni na dialektiki med sočasnimi dogajanjem, številnimi "flešbeki" in preskoki med sedanostjo in preteklostjo, služi Verdiju za uskladitev izredno bogatega odrskega dogajanja, kar zahteva tudi številne spremembe kulis. Režiser, scenograf in oblikovalec luči Filippo Tonon ter kostumografinja Cri-

stina Aceti sta se dobro odrezala, omenjeni junaki in ostali stranski ter tudi člani zborov so blesteli v svojih pisanih, prefinjeno izdelanih kostumih, zlasti Leonorine deviške spremljevalke, ki so spominjale na prosojne prerafaelske lepote. Treba je pohvaliti uigranost celotnega ansambla, glavnih glasov, zborov in orkestra pod vodstvom mladega dirigenta Francesca Pasqualettija in zborovodkinje Francesce Tosi, odrske in koreografske gibe vseh nastopajočih, ki so bili kos tudi najbolj zahtevnim napevom in ritmom. Sprožili so pravo mero sočustvovanja in empatije z občinstvom, ki je tako značilna za Verdijevo operno delo.

Naslednje srečanje bo od 16. do 24. februarja z manj znanim, a tehnično zahtevnim in zanimivim delom Gaetana Donizettija, komično opero **La fille du régiment**, v produkciji Verdijevega gledališča. Tokratni gostujoči dirigent bo mladi slovenski talent (letnik 1979)

Simon Krečič, režiser pa je Davide Livermore, priznani režiser tudi opernih filmov, ki je Donizettijevo delo že postavil na oder tržaškega gledališča pred 9 leti. Pri tokratni reprizi sodelujejo še drugi domači mojstri, kot scenograf Pier Paolo Bisleri, kostumograf Gianluca Falaschi in seveda zborovodkinja Francesca Tosi. V glavnih vlogah nastopajo Gladys Rossi in Giuliana Gianfaldoni kot Marie, Shalva Mukeria oz. Francisco Brito kot Tonio, Andrea Borghini (Suplice), Rossana Rinaldi (Berkenfeldska markiza) in Dario Giorgele' (Hortensius).

Davorin Devetak

8. februar 2006

8. februar 2018

Nadja Maganja Jevnikar

Ob dvanajsti obletnici smrti se bomo drage žene in mame spomnili pri maši v četrtek, 8. februarja, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Sv. Križu.

Ivo, Peter, Ivan

Nepričakovano je odšel na pot večnosti dragi

GERMANO GRAHONJA

Z ženo Lučino, z otrokoma Martino in Markom ter njenima družinama

sočustvujemo

CERKVENI PEVCI IN ŽUPNIJSKA SKUPNOST
OD SV. ANE

Devinski mladinski krožek

Kulturna pomlad 2018 v Devinu se začne ta konec tedna. To je sklop kulturnih pobud, ki jih prirejajo MoPZ Fantje izpod Grmade, OPZ Ladjica in Devinski mladinski krožek.

Prvi na sporedu je Projekt o Schengenu, ki spada v širši projekt Slovenske prosvete pod pokroviteljstvom Dežele Furlanije Julijske krajine. Ob 10. obletnici podpisa schengenskega sporazuma med Italijo in Slovenijo nameravajo člani krožka in pevskega zbora trajno zabeležiti domače zgodbe o meji, ki je zaznamovala življenje njihovih prednikov in ustanovnih članov zbora.

Informativno srečanje o projektu bo v soboto, 3. februarja, ob 17. uri, na sedežu zborov v Devinu. Za uvod v temo bo poskrbel Aleš Breclj. Pod mentorstvom Marije Breclj in Marka Civardija ter Jasmin Kovic in Jana Leopolja se bosta nato začeli delavnici intervjuvanja na terenu in priprave končne produkcije, ki sta odprti tudi novim nadobudnim članom krožka med 14. in 25. letom starosti. Za več informacij lahko pišete na devinskimladinskikrozek@gmail.com.

V nedeljo, 4. februarja, ob 18. uri, pa bo širši publiki namenjen Aperitiv s filozofom, na katerem bo Jernej Šček spregovoril o meji s filozofskega zornega kota.

Projekt se bo končal v soboto, 25. marca, ob 17. uri, s kulturnim večerom, ko bodo premierno predvajali dokumentirane posnetke v produkciji Devinskega mladinskega krožka.

Toplo vabljeni, da se udeležite teh pobud!

Štoka pisal Mattarelli

Dr. Drago Štoka je 27. januarja letos pisal italijanskemu predsedniku Mattarelli in mu izrazil najprej veliko spoštovanje, kot se je tudi spomnil dne, ko sta se osebno srečala in rokovala. Pohvalil je njegovo izbiro, da je pred dnevi gospo Liliano Segre imenoval za doživljenjsko senatorko. Na kratko mu je opisal slovensko narodno skupnost v Italiji in življenje ter delo našega pisatelja Borisa Pahorja, ki je bil tudi zaprt med vojno v koncentracijskem taborišču v Nemčiji, in mu predlagal, naj starost slovenskih pisateljev iz Trsta imenuje za senatorja. Izrazil je tudi prepričanje, da bi zaradi ugleda, ki ga ima tržaški pisatelj, bil deležen splošnega odobravanja tudi med italijanskimi prebivalci in ne samo med Slovenci.

Spominska maša v Rodiku

V rodiški cerkvi Sv. Trojice je bila v nedeljo, 28. januarja, popoldne zadušna sveta maša v spomin in blagor treh prijateljev Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Prvi spomin je šel skladatelju in zborovodji Ubaldu Vrabcu, ki je umrl 27. januarja leta 1992 in je v Rodiku tudi pokopan, drugi spomin je šel dolgoletnemu predsedniku prof. Zorku Hareju, ki je umrl leta 2010 in ima velike zasluge za delovanje same Zveze in za razvoj zamejskega zborovstva, končno pa so se pri sveti maši, ki jo je daroval rodiški župnik Niko Čuk, spomnili tudi organistke in glasbene pedagoginje Angele Tomanič, ki je umrla v nedeljo, 14. januarja letos. Celih deset let je sodelovala z ZCPZ in vodila tečaj za mlade organiste, ob tem pa kot korepetitorica pomagala med poletnimi seminarji.

Na koro je v nedeljo pel Združeni pevski zbor, ki ga vodi Edi Race, pri orglah pa je petje spremljal Tomaž Simčič. Zbor je prvič po letošnjem seminarju izvedel t. i. Kosovelovo mašo iz leta 1882, se pravi mašo učitelja in zborovodje Antona Kosovela (Srečkovega očeta), ki jo je Vrabec revidiral, ob tem pa še Vrabčeve priredbe ljudskih božičnih pesmi. Po maši pa so se prisotni odpravili še na bližnje pokopališče, kjer počiva Ubaldo Vrabec, na grob položili cvetje, pomolili in zapeli ter oživilili vsakoletni poklon skladatelju, glasbenemu pedagogu in velikem narodnjaku, ki ima velike zasluge za slovensko zborovsko kulturo.

Stare maske bodo obhodile vasi Vabilo na pust v Benečijo

Letos nas je pust zelo zgodaj presenetil, predvsem v Nediških dolinah, kjer na Matajurju bele snežne krpe še kljubujejo soncu in kjer je modra spomladanska odeja zafrana še daljna slutnja. Praznovanje pusta se bo v Benečiji začelo že v soboto, 3. februarja, z osrednjim, najbolj turističnim dogodkom, in sicer v Špietru. Tu bo po odprtju kioskov ob 18.00 večerni ples v maskah, in sicer pod ogrevanim šotorom. Veliki pustni sprevod se bo po špietarskih ulicah vil v nedeljo, 4. februarja, z začetkom ob 14. uri. Podčrtamo naj, da ne gre za tipičen sprevod vozov in skupin, temveč za veselo srečanje značilnih starih mask ali "pustov" v beneškem narečju iz vseh Nediških dolin.

Z vragolijami in ob spremljavi "beneških ramonik" se bodo po Špietru podili blumarji v svojih belih oblačilih in s pisanimi klobuki. Iz vasi Matajur se bodo v dolino podali puste, in sicer "ta liepi in ta gardi", babe z možmi v košu, na verigi pa bo z njimi še "zloudij", ki ga bo angel krotil. Iz Ruanaca se bodo udeležili sprevoda pisani pustije, izredno zanimive maske, sestavljene iz pisanih trakov, ki imajo iste barve in podobne značilnosti kot beneški Arlecchino. Nekateri raziskovalci trdijo, da je ta nastal ravno v času, ko so bile Nediške doline pod Beneško republiko, in se je zgedoval ravno po starih maskah iz vasi Ruanac. Zvečer bo v Špietru ples z domačim beneškim ansambлом Skedinj. Naslednji teden bo pustno nošenje zajelo marsikatero beneško vas. V nedeljo, 11. februarja, si

radovedneži lahko ogledajo tek blumarjev okoli dveh zaselkov, ki sestavljajo vas Čarni varh. Blumarji s svojimi pisanimi klobuki in palico v rokah tečejo v krogu, ki je širok približno 4 kilometre, in to tolikokrat, kolikor je tisto leto mask. V obeh zaselkih se ustavijo za srečo in za dobro letino, obenem pa čim višje poskakujejo s pomočjo palic, tako da zvonci, ki jih imajo okoli pasu, divje pozvnanjajo. Do vasi se da priti tudi peš iz Podbonesca po planinski stezi, tako da ogled starih mask lahko združimo s prijetnim planinskim pohodom. V soboto, 10. februarja, bodo puste noreli po vasi Ruanac, tudi to si radovedneži lahko ogledajo, maske pa bodo pobirale po hišah ob spremljavi "ramonik" po vseh vaseh, tja od Prosnida in Tipane do Dreke in Gorenjega Marsina, kjer bosta v nedeljo tudi sprevod in veseljačenje po vaških ulicah. Vabljeni na nekoliko drugačno pustovanje v Benečijo; če se boste pustili ujeti v veselje prastarih navad, vam nikakor ne bo žal.

SP

PRIMORSKI PRIIMKI (61)

ČERMELJ

Čermelj je živalski priimek. Tako namreč imenujemo priimke, ki so nastali po živalih: Medved, Kobilica, Jelen itn. Za te priimke je vsem jasno, da so jih dobili ljudje, ki so imeli lastnosti, značilne za določeno žival. Lisjak je bil zviti, Sokol je dobro videl, Čuka je težila nespečnost. A to je le ena razlaga. Druga možnost je namreč, da je podoba določene živali krasila hišo, gostilno ali kraj. Še danes tako najdemo v grbu Bovca kozoroga oziroma mitološkega zlatoroga, če smo natančni. Včasih, ko na hišah še ni bilo števil, so mnoge imele namesto tega na pročelju sliko kake živali. In tako je lahko povsem miroljubna družina dobila priimek - Volk. Priimek Čermelj, ki bi se pravilneje pisal Črmelj, je nastal iz črmlja. Črmlj je divja čebela z zelo zanimivimi lastnostmi: glasno brenči, je čokatek, poraščen, ima tri očesa, dobro socialno organiziran. Mogoče bi bilo, da je tak priimek dobil kak čokatež. Ali pa nekdo, ki je govoril brez prestanka in enakomerno, da je kdo dobil asociacijo na črmljevo brenčanje. Ali pa je bil na smrt zaljubljen in je vedno tiščal za izvoljenko - ne nazadnje brenčati lahko v pogovornem jeziku pomeni tudi kazati ljubezensko vznemirjenost. Kaj pa, če si je vedno nekaj potihem prepeval v brk? Besedo črmlj, ki je tujci ne znajo prebrati, so včasih pisali tudi črmelj. Ker Slovenci polglasnik včasih zapišemo s črko E, včasih pa ne, sta se izoblikovali dve obliki istega priimka: Čermelj in Črmelj. Tako kot pri mnogih drugih priimkih je potem črka, ki je nekoč pomenila polglasnik, pri branju priimka postala pravi E. In zato veliko ljudi priimek Čermelj izgovarja s širokim E. Zato pravim, da bi bil zapis Črmelj bolj blizu izvirnemu priimku, kot so ga izgovarjali pred več kot pol tisočletja.

V Sloveniji živi 22 Črmeljev in 371 Čermeljev. V Italiji je leta 2014 po podatkih priimkovnega portala Forebears živelo 78, v ZDA pa 21 Čermeljev. Tri pa so našli v Franciji in štiri v Avstraliji. Izven Slovenije najdemo še veliko Čermeljev, ki so po želji, pa tudi po sili, izgubili strešico in se prelevili v drugo obliko. V času poitalijančevanja vsega slovenskega po prvi svetovni vojni so "jezikoslovci" v Trstu iz Čermelja naredili priimek Carmelli, v Istri pa Cermelli. Čeprav so potlej

kasneje vpis še ene poroke, in to Matija Čermelja, Andrejevega sina in Katarine Karpelc. Ne vemo, ali sta se oče in sin poročila z nekajdnevni zamikom, bi pa to bilo možno, če se je Andrej poročil kot vdovec. Še bolj zanimivo pa je, da je ta druga poroka vpisana še enkrat. Namreč 1. marca 1628 sta mladoporočena

Črmlj, značilno čokatek, črn z rumeno progno in dlakav, med nabiranjem cvetnega prahu na sivki.

vpisana še enkrat. Vsa imena so ista, razen imen poročnih prič, ki sta različni. Vpis pa je bil naknadno prečrtan. Zakaj? Glede na pisavo vsi zapisi niso nastali istočasno. Verjetno je poročni vpis nastal na podlagi kake zabeležke župnika, saj krstne knjige verjetno iz Kamenj ni nosil v Vrtovin, ampak je krste vpi-soval naknadno. Lahko sklepamo, da je kot datum krsta ali poroke vpisoval dan vpisa v knjigo, ne pa dejanski datum samega krsta ali poroke. Da so se pri tem hitro zgodile tudi napake, se lahko prepričamo, ko vidimo različna imena prič. Vse to skupaj nam pomaga, da smo pri raziskovanju teh dokumentov previdni, saj se sicer zelo hitro zgodi napaka. Le-teh pa je pri ljubiteljskih rodoslovcih, ki ne poznajo metodike zgodovine, za podatke izpred leta 1800 razmeroma precej.

Čermeljev je bilo v Vrtovinu pred 400 leti že več deset. Zato vse sorodstvene vezi še niso raziskane. V mojem rodovniku je najstarejši Čermelj moj pra-pra-pra-pra-pra-praded Matija, ki je bil rojen okoli leta 1670. To je hkrati tudi 6x praded Janka (Giovannija) Toplikarja, ki smo ga omenjali že v eni od preteklih rubrik. Čermelji so v Vrtovinu, podobno kot Bratini pri Stomažih, zelo razširjeni, hkrati pa tudi sorodstveno prepleteni priimek. V tistih časih so bile poroke med daljnimi sorodniki razmeroma pogoste, čeprav še vedno niti zdaleč ne tako pogoste kot med plemstvom. Lahko trdimo, da je gnezdo vseh Čermeljev in Črmeljev v Vrtovinu in gre za isti priimek, ki se je razvil v dveh različicah. Med znanimi osebnostmi najdemo tri, katerih prednike bi prej ali slej našli v Vrtovinu.

Najbolj znan je dr. Lavo Čermelj (1889-1980) iz Trsta. Študiral je pravo, matematiko in fiziko, iz katere je doktoriral. Na drugem tržaškem procesu je bil obsojen na smrt in nato pomiloščen na dosmrtno ječo. Po vojni je kot izvedenec za slovensko zahodno mejo sodeloval na mirovnih konferencah v Londonu in Parizu. Bil je tajnik prosvetnega društva Prosveta v Trstu, soustanovitelj in sourednik revije Njiva, tednika Novice, soustanovitelj knjižne družine Luč in Biblioteke za pouk in zabavo v Trstu ter ustanovitelj in urednik revije Proteus. Zbiral je gradivo o zatiranju Slovencev in Hrvatov na Primorskem in ustvaril temelje za znanstveno proučevanje položaja Slovencev v Italiji. Izdal je knjigo "Life and Death Struggle of a National Minority" (1936), ki je v številnih prevodih imela velik odmev v takratnih strokovnih krogih. Napisal je prvo obširnejše domače astronomsko delo, Ljudska astronomija (1930).

Učitelj Viktor Čermelj (1899-1973) iz Barkovelj pri Trstu s koreninami iz Šmarji na Vipavskem je bil tudi pevovodja, ki je prejel Prešernovo nagrado (1952).

Trgovec Peter Čermelj (1900-1973) je bil med ustanovitelji goriškega planinskega društva, preganjan od fašistov. Zelo je ljubil planinski cvetje, zato smo mu dali cvetoč vzdevek "Ciklaminček".

V albumu s fotografijami, ki ga je izdelala italijanska policija pod naslovom Terroristi Šlavi, so obsojeni II. tržaškega procesa. Tudi dr. Lavo Čermelj. Album hrani Arhiv Republike Slovenije.

rodni bratje imeli različna priimka. V najstarejših krstnih knjigah v Kamnjah najdemo priimek zapisan v naslednjih oblikah: Zarmel, Zarmil, Zchermiel, Zermil, Zermel, Zermelz, Zermell, Zermelli, Zermiel, Zermieliza, Zermil, Zerneln, Zhemel, Zhermel, Zhermiel, Carmel, Carnel, Cermel, Cermeli, Cermiel, Cermil, Cermill. Za ženske, Čermeljice ali Čermeljke, pa najdemo: Zermelza, Zermelliza, Zermelzha, Zermelzha, Zerneliza, Zhermeliza, Zhermelizha, Zhermelza, Zhermelzha, Zermieleuka, Zermelka, Zermeliza, Cermela, Cermeliza, Cermeliza, Cermielicia in Zermielka. Najstarejšo omembo priimka najdemo 26. januarja 1628 v prvi kamenjski krstni knjigi, ki v začetku ni v celoti ohranjena in ima med krsti tudi precej poročnih vpisov. "Andreas Zermel de vertovino duxit in vxore (m) Catharinam filiam Andreae Mermolia per verba de praesenti praemissis tribus inter missarum sollempnia promulgationibus et cu (m) nullu (m) fuit in contrarius (m) impedimentu (m) Th (omas) Rea parochus copulavit sic (podpis)". V prevodu to pomeni, da je župnik Tomaž Reja poročil Andreja Čermelja iz Vrtovine s Katarino Mermolja, hčerjo Andreja. Zanimivo je, da najdemo le štiri dni (3. januarja)

Katja Ferletič

TAKI SMO (25)

Modo je treba deliti: razvijata se "renting fashion" in "fashion sharing"

Že več let opažamo hudo krizo, ki je le z nekaterimi izjemami, kot sta Indija in Kitajska, prizadela gospodarstva vseh največjih držav sveta. Trgovine na drobno poslujejo z veliko težavo. Pločniki nakupovalnih ulic, kjer so se prej nabirale armade kupcev, oboroženih z gotovino in kreditnimi karticami, so dejansko prazni. Kljub krizi pa se svet mode ne ustavi: ljubitelji lepih oblek in modnih dodatkov spreminjajo svoje potrošniške navade in modo "najamejo" ali si jo med sabo "delijo". Kako pogosto se nam dogaja, da se razburimo, ker se ob pogledu na našo garderobo v nas porodi občutek, da ni v njej nič primerne-ga? Zaželi-mo si kaj novega. Če smo res pravi ljubitelji mode, se nam ob sami misli na nakup že blestijo oči in srce

začne utripati s pospešeno hitrostjo, celo slinje se nam cedijo. Se posebno ko nam misel pade na čudovit modni kos, ki bi lahko obogatil našo omaro in bi nam brez nobenega dvoma zelo lepo pristajal. Vendar pa, žal, nas kot krepka klobuta po obrazu pogled na našo denarnico strezni in moramo se vrniti v realni svet: vsi si ne moremo privoščiti drage modne novosti. Tako, če si za posebno priljubljenost želimo obleči čudovito, a našim financam nedosegljivo obleko, obstaja za nas le še ena možnost: najem in delitev modnih kosov.

Tako kot se zgodi za sobe, apartmaje, avtomobile, lahko tudi obleke in modne dodatke na spletu najamemo ali delimo z drugimi: lahko si izposodimo torbico, ki bo k nam domov prišla npr. iz Londona, naša obleka, ki pa se že nekaj sezon skriva v najbolj temnem kotičku omare, lahko ponovno zaživi in odputuje nekam drugam v Evropo. Splet postane tako za nas neke vrste neomejena garderoba, ki se stalno spreminja in prenavlja. Če namesto nakupa izberemo najem, gotovo prihranimo, saj bomo morali odšteti za obleko, ki prihaja neposredno z zadnjih modnih predstavitev, le od 10 do 20 % njene cene. V primeru, da naše obleke damo v najem drugim, pa imamo pri tem nekaj dobička in tako pride "renting fashion" gotovo v pomoč našemu bančnemu računu.

Danes se lahko poslužujemo velikega števila spletnih portalov, ki se ukvarjajo z najemom in brezplačno izposojajo obleke, katerih kakovost in originalnost sta zagotovljeni. Take spletne trgovine zbirajo modne kose, jih poslikajo, ocenijo, sestavijo katalog in skrbno skladiščijo. Po spletnih katalogih lahko brska-

mo in iščemo modele, ki so razvrščeni v kategorije glede na barvo, konfekcijsko številko, vrsto oblačila in ime modne znamke. Če naših kosov oblačil nočemo dati v najem ali deliti v zameno za druge, ker se bojimo, da nam jih bodo drugi poškodovali, se lahko pomirimo, saj je vsak modni kos zavarovan v primeru okvare ali izgube.

Veliki večini podjetji, ki se danes ukvarjajo s tako vrsto poslovanja, je pri srcu tudi zaščita okolja. Nameravajo namreč spremeniti miselnost potrošnikov in jih spodbujati, naj se odgovorno obnašajo in "podaljšajo življenje" svojih oblačil, saj vsako leto zmetamo v smeti milijone modnih kosov, ki bi lahko spet zaživel v garderobi kake druge osebe. Zadnje raziskave nam nudijo skrb vzbujajoče podatke: tekstilna industrija je na lestvici najbolj onesnažujočih industrij, takoj za naftno. Enostavno,

nimamo več navade popravljati oblačila in jih dalj časa uporabljati, saj se že po nekaj mesecih moda popolnoma spremeni in jih zato odvržemo in kupimo nove. Naše navade so se spremenile z nastankom pojavnega "fast fashion", s katerim se z bliskovito hitrostjo spreminja ponudba v velikih trgovinah, ki nudijo nizkocenovne izdelke, tako da je bolj ugodno kupiti novo obleko, kot jo popraviti. Organizacija Greenpeace, ki se ukvarja z varstvom okolja, nam posreduje podatke zadnjih raziskav: proizvodnja oblačil se je v zadnjih petnajstih letih podvojila, vendar se je neizmerno poslabšala kakovost proizvodov, to pa pomeni, da vsako leto zmetamo v smeti približno 70 milijonov oblačil. V samih ZDA ležijo neuporabljena v omarah ali pa končajo v smetnjak oblačila v skupni vrednosti 8 milijard dolarjev. Okoljevarstveniki spodbujajo proizvajalce, naj vložijo denar v proizvodnjo kakovostnih izdelkov, potrošnike pa, naj spreminijo svoje nakupovalne navade in vzamejo v poštev tudi najem in delitev modnih kosov, saj imamo že na razpolago veliko portalov, ki poleg visoke mode in luksuznih modnih dodatkov, nudijo v najem in izposojajo tudi oblačila "plus-size", obleke za nosečnice in modo za otroke.

Res se stvari spreminjajo in pojem delitve in najema modnih izdelkov se ne širi več samo med "fashion addicted", ljubitelji mode, ki radi nosijo dragocene izdelke, ki bi si jih drugače ne mogli privoščiti, ampak tudi med vsemi ljudmi, ki jim je pri srcu varstvo okolja, a se tudi radi lepo oblačijo: lahko bi bili vedno drugače oblečeni in istočasno imeli doma prazno omaro!

Ponovno grožnje Slovenski demokratični stranki in Janezu Janši

V Sloveniji poteka največja stavka doslej!

V Sloveniji poteka stavka, v kateri je v začetni fazi sodelovalo vsaj 30 tisoč udeležencev. Ti so uradniki in drugi zaposleni v javni in državni upravi, pretežno z nizkimi plačami, zoper katere protestirajo v tem novem stavkovnem gibanju. Seveda pa ima tudi ta stavka, ki se bo z drugimi udeleženci nadaljevala do konca februarja, socialna in politična obeležja. Predvsem izraža ogorčenje in protest gmotno najbolj ogroženih ljudi oziroma slojev zaradi slabih razmer in stanja v Sloveniji.

Vendar o omenjenih razsežnostih in značaju stavke sindikalni vrhovi in vladni pogajalci molčijo, morda zato, ker so skoraj vsi politično in po ideologiji levo usmerjeni in se zaradi tega trudijo, da bi se stavka, ki jo označujejo za največjo doslej v Sloveniji, končala s kompromisom. Zanj si, denimo, prizadevata tudi Branimir Štrukelj, eden najbolj znanih in dobro plačanih sindikalnih voditeljev v Sloveniji, in Lidija Jerkič, nova predsednica največje sindikalne centrale, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Tudi ona se trudi za dosego sporazuma med stavkajočimi sindikati t. i. javnega sektorja in oblastniki, čeprav sindikate prepričuje o podpori njihovim zahtevam. Poudarila je namreč, "da so sindikati včeraj prosili, naj se jim vrne, kar jim je bilo odvzeto med krizo, zdaj to zahtevajo, jutri pa si bodo sami vzeli, kar jim je bilo odvzeto".

Z množičnim odzivom na stavko in s podporo drugih delov javnosti je očitno tudi sindikalnim voditeljem duh ušel iz steklenice. Vlada je z ločenimi sporazumi že

izpolnila plačne zahteve zdravnikov, poklicnih gasilcev, direktorjev in ravnateljev državnih zavodov. Zdaj pa drugi zaposleni v javnem sektorju zahtevajo, da tudi njim, ne samo eliti, vlada zagotovi višje plače. Znova naj se vzpostavi enoten plačni sistem in zagotovijo pravilna razmerja med plačami v raznih poklicih in dejavnostih. Predsednik sindikata zdravnikov in zobozdravnikov, Fides, dr. Konrad Kuštrin, je kritikom ločenega dogovarjanja z nekaterimi sindikati dejal, "da je zdravniški poklic edini, ki je za svojo napako kazensko odgovoren". Toda zanikali so ga z naved-

Janez Janša

bo, da so kazensko odgovorni tudi učitelji in profesorji v šolah in drugih izobraževalnih ustanovah.

Stavka v javnem sektorju, imenujejo jo opozorilna, se bo nadaljevala v mesecu februarju. Prvi jo bodo 12. februarja izvedli policisti, naslednjega dne, 13. februarja, bodo stavkali zaposleni v zdravstveni negi in tisti, ki delajo v zdravstvu in socialnem varstvu. Slednji pa je za 14. februar predvidena stavka članov zelo vplivnega Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije. V vladi so domnevno

izračunali, da sindikati celotnega javnega sektorja zahtevajo povišanje plač za skupaj kar skoraj milijardo evrov. Ta znesek je zanjo nesprejemljiv, sicer pa naj bi bile stavke interesne in zato jih vlada ne bo plačala. Že od 30. novembra lanskega leta stavkajo tudi agenti Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, SOVA, čeprav jim to zakon prepoveduje. Časnikarji na RTV Slovenija pa so stavkali tudi, tako so sporočili, "z neko vrsto bojkotom političnih funkcionarjev".

Pomenljivo je, da med sedanjim stavkovnim valom obe strani, torej sindikati in vlada, ne omenjata, da je v slovenski javni oziroma državni upravi kar okoli 30 tisoč uradnikov in drugih uslužbencev preveč. Vsak dan zaposlijo 7 novih. Skupaj pa je v celotnem javnem sektorju zdaj zaposlenih nad 170 tisoč uradnikov in drugih uslužbencev. Toliko jih še nikoli ni bilo. Naraščajo mnenja, da tudi sedanja vlada namerno

zaposluje nove uslužbence, da bi s tem pridobili zanesljive nove volivce, ki bi glasovali za njej vsečne politične stranke ali kandidate, predvidene za razne funkcije. V sedanjih stavki le bežno omenjajo, da je veliko ljudi z nizkimi plačami zaposlenih tudi v gospodarstvu, čeprav samo v gospodarstvu ustvarjajo novo vrednost. Letos naj bi gospodarska rast v Sloveniji znašala okoli 4 odstotke. V časniku Delo je pomenljivo mnenje o sedanjih stavki podal Jožef Praprotnik z Jesenice. Po njegovem "v svetu ni države, ki bi normalno delovala ob dejstvu, da

bi jo od rojstva pa do danes neovirano ropali. Mora se poznati 25 let neoviranega plenjenja. Sindikati so v četrstoletni zamudi, saj bi bilo prav, ko bi začeli s stavkami ob začetkih ropanja v državi, nekako leta 1992. Uperiti bi jih morali proti pravosodju, tožilcem in sodnikom, ki so tajkunizaciji Slovenije dali prosto pot".

Seveda pa se v Sloveniji poleg obravnavane stavke oziroma večjega števila manjših razčlenjenih stavk v t. i. javnem sektorju dogaja še marsikaj drugega, tudi pomembnega. Zmeraj več je zapisov in mnenj o bližnjih parlamentarnih volitvah. Osrednja tarča ponovno postajata Slovenska demokratska stranka in njen voditelj Janez Janša. Na platnici družbenopolitičnega tednika Demokracija so zapisali, "da bo udobomafijska mreža z medijsko zaroto spet skušala za vsako ceno preprečiti zmago SDS na volitvah. Novi glavni in odgovorni urednik tednika, Jože Bišček, pa je v uvodniku nove številke opozoril, "da se mediji ukvarjajo z opozicijo in z zneski nekaj deset tisoč evrov, oprana milijarda evrov v Novi ljubljanski banki pa ne zanima nikogar, pa čeprav je jasno, da je kaj takega mogoče le, če je na oblasti mafija". Violeta Tomič, poslanka Levice, pa je na spletu zapisala, "da bi bilo SDS treba nujno prepovedati, saj se v tej politični stranki zbira tisto najslabše v Sloveniji". Jaka Demšar, predsednik Društva kriminalistov Slovenije, je organe pregona pozval, "naj izvedejo pravi napad na osumljenca, vključno z Janezom Janšo". Iz kronike političnega dogajanja v Sloveniji nadalje navajam, da se zunanji minister Karel Erjavec neumorno zavzema, naj Sloveni-

ja prizna državo Palestino. Državni poglavar Borut Pahor pa ima o tem pridržke, "saj priznanje

Palistine v sedanjih mednarodnih okoliščinah ne bi bilo primer-

no". "Jasni si nam slovenskega jezika dušo!", so zapisali v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico. Tam so ob 100-letnici smrti frančiškana patra

Stanislava Škrabca razglasili Škrabčevo leto. Oktobra bodo počastili jezikoslovca, ki je v tamkajšnjem samostanu deloval več kot 40 let. Petra Zavrtnik je v tedniku Družina zapisala, "da v samostanu Kostanjevica spominjajo slovenski narod na velikega Slovenca, ponižnega frančiškana, jezikoslovca, ki je bil prepričan, da je slovenščina eden najlepših jezikov na svetu, in upamo si trditi, spominjali se bomo tudi svetnika".

Marijan Drobež

Slovenija dobiva kulinarčni vodnik Gault & Millau

Francoska družba Gault & Millau, ki ocenjuje restavracije v različnih državah po svetu, bo pripravila izdajo svojega vodnika tudi za Slovenijo. V njem bodo predvidoma oktobra zbrali najboljše restavracije in najboljše kuharje, predstavili pa tudi vina in domače izdelke iz različnih slovenskih regij. Gre za enega najpomembnejših mednarodnih kulinarčnih vodnikov; ne gre za elitistični vodnik, ki bi ocenjeval samo najprestižnejše restavracije, je na predstavitvi v Ljubljani povedala priznana sommelierka in direktorica Gault & Millau Slovenija Mira Šemič.

Do predvidoma oktobra bodo izbrali najboljšo restavracijo, najboljšega chefa in chefinjo, najboljšega mladega talenta, v vodniku pa bodo predstavljena tudi slovenska vina ter različni izdelki po slovenskih regijah, je dodala.

Lastnik in predsednik Gault & Millau Come de Cherisey je povedal, da je cilj vodnika ustvariti dodatno vrednost za restavracije ter turistom, mladim in vsem ostalim predlagati različne možnosti. Ponudbo ocenjujejo "navadni" ljudje, ki restavracije obiščejo kot običajni gostje in ocenijo hrano ter tudi ambient in postrežbo. Hrano in račun tudi fotografirajo, da ima družba v sistemu posamezen obisk dokumentiran, je dejal.

Ocenjevanje je pomembno za odkrivanje mladih, perspektivnih kuharjev ter za izboljšanje ponudbe, saj precej restavracij želi povratne informacije in jih zanima, kako se lahko izboljšajo in pridobijo več točk, je dodal de Cherisey.

Gault & Millau restavracije ocenjuje na lestvici od 1 do 20, pri čemer restavracij, ki so ocenjene z manj kot 10, navadno v vodnik ne uvrstijo. Točke podeljuje glede na kakovost hrane, ocene postrežbe, cen ali vzdušja pa so podane ločeno.

Direktorica Slovenske turistične organizacije (STO) Maja Pak je poudarila, da je gastronomija eden ključnih produktov slovenskega turizma in da je prihod tako pomembnega mednarodnega kulinarčnega vodnika velik korak za povečanje prepoznavnosti Slovenije.

Ljubljana / Podelitev odličja in priznanj JSKD RS

Praznik žlahtne ljubiteljske kulture

Slovesno praznično vzdušje je v sredo, 24. januarja 2018, pod večer na ljubljanskem gradu, kjer so v eni izmed dobro restavriranih dvoran, na osrednji prireditvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, podelili letošnja odličja in priznanja JSKD tistim, ki s svojim zavzetim in nesebičnim ljubiteljskim delom razdajajo svoje moči in izkušnje v prid slovenski ljubiteljski kulturi. Ta na Slovenskem in pri nas vamejstvu vedno znova sveže izvira iz posameznikov in skupin, ki s svojim ustvarjalnim delom bogatijo naše kulturno življenje in so neprecenljiva podpora poklicnim kulturnim ustvarjalcem in ustanovam. Kot smo že poročali, je komisija za priznanja in odličja JSKD Republike Slovenije, ki so jo sestavljali mag. Jože Osterman (predsednik), Branka Bezelj, Igor Švara, dr. Janko Malle in Ervin Hartman, izmed 32 prispelih predlogov soglasno izbrala prejemnike najvišjih državnih priznanj za področje ljubiteljske kulture v Sloveniji. Tako je zlato plaketo za življenjsko delo na glasbenem področju prejel maestro **Stojan Kuret**, pet srebrnih plaket pa so prejeli: **Lojze Adamlje** za dolgoletno prizadevno delo na po-

dročju likovne umetnosti, **Danica Kocet** za vsestransko delo na področju ljubiteljskega kulturnega ustvarjanja in folklorne dejavnosti, **Borut Logar** za dolgoletno in prizadevno delo na področju instrumentalne glasbe, Branka Moškon za dolgoletno delo na področju folklorne dejavnosti, ohranjanja in poudarjanja kulturne dediščine, **Božidar Tabaj** za dolgoletno delo na področju gledališke ustvarjalnosti. Zlati znak za izjemne dosežke na področju vokalne glasbe pa je prejela mlada zborovodkinja **Petra Grassi**.

Po slovesnem prihodu nagajencev in dvorano se je najprej oglasila slovenska himna Premrljiva - Prešernova *Zdravljica*, ki je veličastno izzvenela iz grl pevcev Zbora Tabora mladih pevcev Primorske pod vodstvom Barbare Kovačič. Nagrajence in zbrano publiko sta nagovorila mag. Marko Repnik, direktor JSKD RS, in Tone Peršak, minister za kulturo RS. Oba sta poudarila, kako dolgo tradicijo ima ljubiteljska kultura na Slovenskem in kakšno silno bogastvo predstavlja, tudi na socialnem področju. Po številu ljubiteljskih pevskih zborov, gledaliških skupin, godb ... smo Slovenci pravi fenomen. Mag. Repnik je poudaril: "Po-

membno je, da se zavedamo, kako trdno družbeno vezivo je ljubiteljska kultura in kako krepi odnose med ljudmi. Zato so predani posamezniki, med katere sodijo naši nagrajenci, za družbo še kako potrebni". Ob elegantnem povezovanju

Foto DP

Klavdije Kotar se je zvrstilo podeljevanje priznanj, tako da je vsak nagajenec prišel na oder in prisostvoval kratkemu, njemu posvečenemu posnetku, na katerem je sam spregovoril o svojem udeleževanju v ljubiteljski kulturi; v video posnetku je bil pri-

kazan tudi izsek iz njegovega delovanja. Vsak je nato prejel iz rok mag. Marka Repnika priznanje. Zahvalo v imenu nagajencev je v dolgem nagovoru podal dirigent Stojan Kuret. Med podelitvijo so sugestivne intermezzo poezije in glasbe ustvarili glasbenik Andrej Marinčič, vokalistka in flavtistka Jasna Žitnik ter interpretka stihov, igralka Maja Gal Štromar. Podarili so dva odlomka iz recitala Šala-

Primorske je pod vodstvom zborovodkinj Barbare Kovačič in Petre Grassi z zlitostjo glasov izrazilo odpel še tri skladbe sodobnih skladateljev, Roberta Brisotta (1972) *Pa da bil znal* (Srečko Kosovel), Tadeje Vulc (1978) *Love* (Tea Plaf-tak), Iva Antogninija (1963) *This song* in Janija Goloba (1948) *Moja dežela* (Dušan Velkaverh). Mladi izvajalci, kot tudi nagrajenci, so prejeli tople, dolgočasne aplavze in navdušene

vzklike prisotnega občinstva, med katerimi so bili sorodniki, znanci in prijatelji nagajencev. (Med spremljevalci Božidarja Tabaja so bili poleg svojcev in nekaterih članov dramskega odseka tudi predsednik PD Štandrež David Vižintin, dr. Damjan Paulin in župan Občine Miren-Kostanjevica Mauricij Hu-

mar, zvest spremljevalec delovanja štandreskih kulturnikov, ki večkrat sodelujejo s sedanjimi vasmu pri raznih prireditvah). Mi, "zamejci" smo seveda še posebno ponosni na tri nagrajence iz naših logov, saj njihove nagrade zaobjemajo

ves delovni zagon vseh, ki se razdajajo v ljubiteljskih krogih. Zato naj posredujemo utemeljitve njihovih priznanj.

Stojan Kuret

Stojan Kuret s svojo karizmo združuje generacije pevcev, skladateljev in zborovodij. S pedagoškim in umetniškim erosom zna pritegniti ljubiteljske in poklicne ustvarjalce, jih usmerja skozi širok repertoar z izostrenimi čuti glasbenega sladokusca ter uzavešča pomen ohranjanja slovenske dediščine. Ob tem kot umetnik ter predvsem kot človek vseskozi neguje željo po popolnem in omogoča nastajanje edinstvenih stvaritev. Zato mu Javni sklad RS za kulturne dejavnosti podeljuje zlato plaketo za življenjsko delo.

Božidar Tabaj

Za dolgoletno delo, podporo in spodbujanje gledališke ustvarjalnosti Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Božidarju Tabaju podeljuje srebrno plaketo.

Petra Grassi

Za izjemne ustvarjalne dosežke na področju vokalne glasbe Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Petri Grassi podeljuje zlato znak.

JSKD je ob tej priložnosti izdal lično publikacijo, v kateri so portreti dobitnikov priznanj z jedrnatim, a zelo povednim opisom njihovega požitvalnega dela.

Iva Koršič

Življenje jih je odpeljalo proč z domače zemlje

Kaj pa Benečani v Argentini? (3)

Pri obisku beneškega društva v Buenos Airesu, ki je edino izmed vseh beneških društev v Argentini dovolj veliko, da ima svoje prostore, je bila velika razlika ta, da je tukaj še nekaj ljudi, ki še vedno govorijo slovensko narečje. Zato se čustvena vez mladih do jezika še ni pretrgala in se jezika tudi sami želijo naučiti. Ob svojem prvem obisku že pred petimi leti sem zelo razveselil dve gospe in enega gospoda, vsi so bili blizu 90. leta, ki so se po dolgem času lahko spet z nekom pogovarjali po slovensko. Njihovi vnuki so me posedli mednje in hoteli, naj z njimi ves čas govorim slovensko. Kot kakšnega hollywoodskega zvezdnika so me med tem neprestano fotografirali in vzhiceno jokali ob poslušanju slovenskega pogovora.

Še danes me prijetni spomini vežejo na ta prvi obisk. Mlada dekle Lorena Martin je takrat že več let iskala kakšen tečaj slovensčine, a ga ni našla. Ko sem ji povedal, da bom naslednji dan obiskal slovenski lektorat na filozofski fakulteti, se je takoj pridružila. Na začetku pouka je takoj vzela zvezek iz torbe in začela s table prepisovati vse slovenske besede ter me spraševala za prevode. Samo predstavljate si lahko, kako ganjen sem bil! Na koncu pouka je bila že povsem odločena, da se naslednje leto vpiše na tečaj. To je tudi storila in se dve leti pridno učila slovensčine. Naslednja tri leta se je posvetila družini – v tem času sta se ji rodila dva otroka, tako da je učenje slovensčine morala malce opustiti. A v vmesnem času je obiskala rojstne kraje nootov in je danes trdno odločena, da bo kulturo ohranjala in jo prenesla tudi na svoje otroke. Družinsko življenje pa ni nekoliko zamaknilo njenih načrtov le glede učenja slovensčine, ampak še nečesa pomenljivega. Lorena je

po izobrazbi arhitektka in že več let želi napisati knjigo o beneški arhitekturi v Argentini. Tega ji sicer med mojim prvim in drugim obiskom ni uspelo uresničiti, a tudi ob tokratnem obisku mi je o tem živo razlagala, polna načrtov,

Mladi Benečani v San Martinu, s katerimi sem se srečal

Predsednica beneškega društva v San Martinu, provinca Mendoza

da to ostaja njena velika želja. Društvo Benečanov v Buenos Airesu ima tudi mladinsko sekcijo. Diego Pergola, ki jo je vodil ob mojem prvem obisku, je vmes postal predsednik društva, in čeprav priznava, da je težko in njihove moči pojenjajo, ima še precej načrtov za prihodnost.

Društvo ima še dve do tri prireditve letno. Diego pravi, da čeprav mladi jezika ne znajo več, so člani društva zaradi prednikov in tradicije ter ker pravijo, "hočemo te stvari ohraniti". Želel je bolj poživiti delovanje mladinske sekcije, a žal ni šlo. Tega se je lotil tudi inovativno, na primer z organizacijo rock koncerta v prostorih društva, na katerega je prišlo približno 100 mladih. To je izkoristil in jih kmalu nato povabil na sestanek o aktivnosti v društvu, a jih ni bilo več. Diego je bil do zdaj v Sloveniji in Furlaniji že trikrat. Rad bi, da bi se njegova hčerka naučila slovensko, čeprav on jezika ne govori.

Donedavni predsednik beneškega društva v Buenos Airesu Jose Brenko je precej pozornosti namenjal tudi stikom s slovenskim velepo-

slanstvom ter udeležbi na večjih prireditvah ostalih slovenskih društev. Benečane je vedno videl kot del slovenske skupnosti in iskal stike. Prisoten je bil tudi lani ob obisku slovenskega predsednika Boruta Pahorja v Argentini. Razlog za to je gotovo tudi v njegovem poreklu. Oče je namreč bil Štajerec, mama pa je Furlanka. Zanimivo, da sta se skupaj najbolj poistovetila z beneško skupnostjo. V Argentini živi približno 40.000 Slovencev. Benečani se z ostalimi slovenskimi skupnostmi niso veliko povezovali, ampak so živeli pretežno svoje življenje. Mesto

San Martin je od Mendoze oddaljeno le slabo uro vožje, a skupnosti sploh nista vedeli druga za drugo. Nekoliko drugače je bilo v Buenos Airesu. Tam je zdaj že pokojni Tine Debeljak ml. (pripadnik povojne slovenske migracije) v začetku 90. let prejšnjega stoletja v beneškem društvu izvajal tečaje slovensčine. Tudi nekaj drugih mojih sogovornikov iz slovenske skupnosti se je spominjalo, da so že pred desetletji kdaj šli tudi na kakšno prireditev k Benečanom, a živi stiki očitno nikoli niso prav zaživeli.

Pri več izseljenjskih skupnostih sem že opazil, da bolj ko čas poglablja asimilacijo in jemlje življenjske moči, tem bolj skupnosti začnejo stopati skupaj. Tudi med Benečani v Argentini je še prisotna precejšnja želja po ohranitvi identitete, očitno tudi s povezovanjem z ostalimi Slovenci. A sodoben način življenja in uporaba najnovejših tehnologij omogočata tudi vse pogostejše obiske iz izseljenstva v Benečijo ter tudi ohranjanje stikov po računalniških vezeh. Toda tudi glede tega imajo Benečani v Argentini pomenljivo in trpko kritiko: saj, "ko pridemo domov v Benečijo, nihče v naših vaseh ne zna več naše govorice". Opažajo namreč, da asimilacija doma ne grozi in redči skupnosti nič manj kot pri njih, na drugem koncu sveta.

/konec
Dejan Valentincič

Drugo pismo iz Adis Abebe

Vsakdanje življenje in delo uršulink v glavnem mestu Etiopije

Pri sestrah uršulinkah je vse zelo skromno. Že prvi dan se umivam z mrzlo vodo, ki mi jo v vedru prinese sestra Nigisti. Nerodno ji je in se med zardevanjem opraviči. Vode v hiši ni že nekaj dni, pokvaril se je motor črpalke in sestre čakajo delavce, ki bodo okvaro odpravili. Ne vejo še, kako bodo popravilo plačale. Nerodno je tudi meni, ker me tako razvajajo. Vztrajam, da bom po vodo hodila sama. Natočim si jo iz pipe na dvorišču in prinesem v sobo v plastičnem vedru. Ugotovim, da si lahko čist tudi, če se umijem le s ta-

Sestram kuha mlada ženska, ki ima po vratu tatuje v obliki valov, na čelu pa vtetoviran koptski križ. Imenuje se Mebrehit, kar pomeni "Tista, ki dela luč". Živi v res zelo zelo majhni, temni in skromni sobici na zadnji strani dvorišča, a je zadovoljna, da lahko dela pri sestrah. Na njenem obrazu je vedno videti nežen nasmeh in rahlo zadrego ... Ko Mebrehit in sestre vidijo, da tudi jaz perem perilo v škafo na dvorišču, so zelo začudene. Na vsak način hočejo to delo opraviti namesto mene. Ker ne pustim, se Mebrehit domisli in mi prinese

ali pokriti lonci, na primer s špageti, rižem, zelenjavo, sladkim ali navadnim krompirjem, v svetke zvito indžero, ki jo jedo namesto kruha, z raznovrstnimi zelo pikantnimi omakami, na drobno narezano zeleno solato, koščki mesa in drugimi jedmi. Meso jedo le redkokdaj. Kasneje sem ugotovila, da so bolj evropske jedi na vrsti navadno le, ko imajo na obisku kake prostovoljce. Sestre jedo tako, kot so navajene od nekdanje, torej tradicionalne etiopske jedi. Postrežejo si same, vsaka tudi sama pomije kozarec, skodelico, krožnik in pribor za seboj. Jedo z vilicami in nožem ali žlico, pa tudi s prsti, tako da koščke indžere pomakajo v omake ali vanje zvičujejo na primer riž. Zraven so vedno tudi žemlje in včasih banane, pomaranče, papaje, jabolka ali drugo sadje. Meni prinesejo plastenko vode ali njihovo mineralno vodo v steklenici, same pijejo vodo iz pipe, po večerji pa si vedno pripravijo skodelico tople vode. Prvič, ko me je sestra Nigisti vprašala, ali hočem toplo vodo, sem bila začudena, potem sem pomislila, da pač tako rečejo čaju ...

vedro tople vode. Segrela jo je na štedilniku v kuhinji. Sicer pa Mebrehit pri kuhanju vedno pomaga še kaka sestra, navadno starejša in simpatična sestra Tereza. Tu živita še dve aspirantki, Marta in Ubnesh, in dva čuvaja, ki sta v mestu iskala delo. Sestre so videle, da sta revna, in so ju vzele, da ponoči čuvata hišo. Njuna čuvajnica je ravno dovolj velika za eno ležišče. Podnevi pa v mestu iščeta delo. Za zajtrk so navadno kava ali čaj in žemlje, za kosilo in večerjo pa je pripravljenih več jedi. Na polico so postavljeni različni pladnji, sklede

bo, sem izvedela, kako se je začela ta zgodba s pitjem tople vode. V Kobu namreč dela Claudia, zdravnica, specialistka za ginekologijo iz Italije. V Afriki živi več kot 17 let. Že v otroštvu je sanjala, kako bo odšla v Afriko in tam pomagala revnim ljudem. Zato je tudi šla študirat medicino. Nekaj časa je delala v bolnišnicah v Italiji, potem je dala odpoved in odpotovala v Afriko. Tu je delala v bolnišnicah v različnih državah, večinoma kot prostovoljka.

/str. 16
Špela Pahor

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (184)

Holesterol v naturopatiji (1)

Ravno ta teden, ko so me prosili, naj napišem članek o tem, kako s pomočjo naturopatije uravnava holesterol, je skozi vrata moje sprejemnice stopila gospa, prišla je na kontrolo po prvem pregledu. Na prvi naturopatski pregled je prišla marca 2017, imela je holesterol povišan na 10, poleg tega je navedla še kar nekaj težav: nočneenske obilve, nespečnost, močan želodčni refluks, bolečine v križu, ponoči so ji roke drevenele. Tožila je, da je stalno utrujena, brez energije, da je zelo živčna in razdražljiva.

Pregledala sem ji najprej jezik, potem iris, podplate in nato še celo telo. Ugotovila sem, da ima velik deficit jeter. Kaj pomeni deficit jeter? To pomeni, da njena jetra nimajo dovolj energije, da bi odvajala toksine iz telesa in da se zato toksini kopičijo po telesu in povzročajo težave, nekatere z zdravniško diagnozo (povišan holesterol), druge brez (nespečnost). Tako imamo več simptomov, ki jih lahko povežemo z enim vzrokom.

Ko je dejanska oseba v jetrnem deficitu, se pritožuje nad težavami zaradi povišanega holesterola, nad težavami zaradi nepravilnega delovanja ščitnice, nad težavami, ki jih je gospa navedla in še nad marsikatero zraven. Ker naturopatija deluje celostno, sem ji svetovala

celostni sistem odpravljanja težav, začenši s hrano. Hrana mora postati naše zdravilo, s hrano, ki nam jo mati narava daje, hranimo in zdravimo svoja telesa. Samo narava zdravi, nič drugega nas ne bo pozdravilo. Jedi, ki energetsko šibijo naša jetra, so: čokolada, kava, skoraj vse začimbe, razhudniki, oreški, mlečni izdelki, losos, kis. Jedi, ki energetsko krepijo naša jetra, so: koromač, janež, artičoka, regrat, radič, cikorija.

Da jetra okrepimo, je pomembno, da se pri vsakdanjem jedilniku povsem izogibamo jedem, ki šibijo jetra, in dodamo jedi, ki krepijo jetra. Jetra v deficitu vplivajo tudi na naše razpoloženje, mišljenje in vedenje. Oseba, ki ima jetra v deficitu, bo razdražljiva, nepotrpežljiva, neučakana, trmasta, nevoščljiva, negativno bo zrla v svet, bo kritična, jezna.

Ko oseba prečisti svoje telo s pravilno prehrano, doživi emocionalni mir v sebi, saj jeza in ostale emocije, ki se porodijo iz deficitarnega delovanja jeter, ne obstajajo več, tako oseba lahko mirno spi, nič ji ne gre "več na jetra", ne okolica ne partner ne otroci ne promet idr.

/dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVO0
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. januarja 2018, ob 13. uri

Zrcalo brezčasnosti
Ogenj

Zdaj, ko spravljam te vrstice na papir, je že pozno večer in za mano je natrpan dan s prijatelji. Ne doma, kar nekaj kilometrov daleč v Kostanjevici, kamor se vračam, kljub temu da sem hišo oddala. Da bi bila tudi vrnitev domov prijetna, pa me je na vratih čakala vrečka z doma pečeno česnjevo pito. Sploh ne vem, komu izmed sosedov se imam zahvaliti, a pomemben je predvsem občutek topline, domačnosti. Občutek pač, da si se vrnil domov. Da se sem lahko za tečeš. Da ti je lepo.

V najini veliki dnevni sobi je toplo, psa ležita na kavču, nekaj je še lučk, ki so ostale od praznikov in osvetljujejo te dolge zimске večere. Lučke in svečke, ki bodo tu, dokler jih spomladi in poleti ne bodo nadomestile rože in sonce. Vse bolj topli žarki bodo počasi prodrli do naše kuhinjske mize in nam do poznega večera prinašali upanje in svetlobo v barve vsakdana. Sonce. Tista rumena toplina, ki mi pomeni mir, srečo, blaženost. Toploto, brez katere ni življenja. Niti veselja. Kako mi manjka, ko se utapljam v tej megli. Kako mi manjka luč. Po decembrskih praznikih jo pogrešam vsak dan bolj. Zato prižigam svečke. Da me ne mrazi tako globoko v dušo. Mraz, ki ga ne prežene noben plašč. Nobena odeja. Nobena jopica. Samo toplina doma. In ogenj. Ogenj, ki gori v peči.

Računalnik imam čisto blizu peči. Blizu naše velike, skoraj gromozansko velike, ometane lončene peči z rumenimi in oranžnimi ploščicami. Ogenj, ki sem ga zakurila, ko sem prišla domov, zdaj že skoraj ugaša, nastala je žerjavica, ki bo počasi tla in ugasnila, ko bom zaprla loputko. In peč nas bo dobrohotno, z ljubeznijo, ki jo poleg ognja premore menda le mati, grela vso noč, do poznega

jutra. Moja lončena peč. Mislim, da sem jo sanjala dolga leta, ko sem pozimi redno hodila v hribe in

se skozi visoke snežne zamete prebijala do planinskih koč. Menda samo zato, da sem na licih in dlaneh začutila tisto enkratno, očarljivo toploto razbeljene lončene peči. In vonj po premočenih majicah in nogavicah, ki so se sušile na lesenih klopeh, medtem ko je ogenj prasketal in dogoreval in je bil mir tako resničen, da si se ga lahko dotikal s prsti. Ogenj. Večnost. Varnost, ki prinaša opoj. In nasmeh sproščenosti, preden blaženo zatisneš oči.

Ko sem bila še otrok, je bilo doma z gretjem težko. Naše malo najemniško stanovanje namreč ni imelo nobenega dimnika, niti centralnega ogrevanja. V mrzlih zimah, ko je burja butala v slabo zatesnjena okna in je bila moja postelja tako mrzla, da smo jo morali pred spanjem segreti z grelno torbico, smo se lahko nekoliko segreti le s pomočjo električne pečke. Doma nismo bili bogati, zaradi visoke cene elektrike pa so bili redkokdaj prižgani vsi trije grelci na peči. Spominjam se, kako sva z mamo sedeli na hodniku, na leseni pručki ob peči, vrata v obe spalnici so bila odprta, seveda tudi kuhinjska, in upali sva, da se bo blažodejna toplota počasi širila po stanovanju. Na večer sem imela na kolenih zvezek ali knjigo, med branjem pa sem se včasih zagledala v žarečo peč in rumena opojna svetloba me je na svojih zlatih krilih odnesla v svet sanj. Tako privlačen je bil ta majhen ognjeni sij sredi neusmiljene zime, da mi je pomenil vso toplino in varnost doma. Počasi je s peči prehajal vame, napajal moje telo in me odel v slutnjo sreče in miru. Samo še eno svečko prižgiva, sem prosila mamo, ker je bila v meni še slutnja mraza, ki me je ves dan preganjal. A poraba elektrike je bila prevelika in morala sem se zadovoljiti. Peč sva vklopili na mini-

mum, stisnila sem se k mami in počasi zadremala. Čim dlje sem si želela ostati ob peči, saj sem vedela, da jo bomo ponoči ugasnili in me bo pod vlažnimi odejami spet preganjal mraz.

Brez ognja ne moremo živeti, mi je nekoč pojasnjeval moj prijatelj zdravnik. Kot odvisniki smo, od tistega daljnega dne, ko smo se v prazgodovini prvič zazrli v njegove plamene in spoznali, da nam lahko daje okusno hrano, varnost in toplino. Od tedaj smo ljudje za večno povezani z ognjem. Nekatere v naši podzavesti se rojeva potreba po tisti toplini, po prasketanju plamenov, po opojni svetlobi, ki na nas deluje pomirjujoče in hipnotično. Človek in ogenj. Edina bitja smo, ki nas ni strah pred njim, ki ga potrebujemo, ki smo ga nekako udomačili in ga vklenili v naša ognjišča. Zato da se sploh počutimo doma. Zato da se počutimo varne. In da nam je lepo. Ogenj v hišah. Ogenj na oltarjih. Ogenj darovanja. Ogenj življenja. Ogenj v vsaki prispodobi. Ogenj kot večnost. Ogenj kot upanje. Pozimi po njem diši vsa vas. Ko se kadiz dimnikov in je zaznati vonj po ognjiščih, zadiši po življenju. Opojna pesem doma. Svetla okna, ki vabijo v mrazu. Dim, ki se vije v meglo. In priča o življenju. Ki sega globoko v dušo in pripoveduje o družini, o prijateljih, o mizah in besedah.

Ko sem se odločila za prvo lončeno peč in so nam jo doma postavljali dobre tri dni, so bili pekarji prepričani, da bo ogenj v njej prižigal mož. Moškimi je ogenj nekako prirojen, so pojasnili. Nekako uživajo v tem, ko ga prižigajo in nato krotijo. Pri nas doma pa ogenj prižigam jaz. Morda, ker ga končno lahko, ker me ne zebe več kot v otroštvu. Morda zato, ker me z ognjem od mladih let veže nekaj nedorečenega. Kot študentka sem se prijavila k prostovoljnim gasilskim enotam in sem bila vedno

pe, slovenski moštvi pa lahko ciljata na mesto tik za njimi. Moška D liga. Uprava Sloge Tabor je med prvenstvom izpisala mlado moštvo iz lige zaradi težav z igraljskim kadrom. Val pa zaseda četrto mesto in se poteguje za visoke položaje na lestvici, pa čeprav menda ni zrel za sam boj za napredovanje.

Ženska D liga. Dekleta imamo le še v četrtoligaški konkurenci, našo odbojko tu zastopata Zalet (Trst) in Mavrica/Arcobaleno (Gorica). Oboji odlično delajo z zelo resnima trenerjema (Bosich in Zoran Jerončić), kot smo že večkrat omenili, pa je bil prvi del sezone zgolj ogrevalne narave. Zdaj pa gre zares. Obe zamejski ekipi sta zelo mladi. Zaletovke so bile prve po jesenskem delu in so s pravo nogo z januarjem začele tudi nastope v D skupini. Koliko je ura, bo jasno že v prihodnjih tednih. Napredovanje sicer naj ne bi bilo v načrtih gibanja Zalet, videli pa bomo, kje je mesto deklet. Neznanko v bistvu predstavljajo tudi Goričanke, ki bodo v prvi vrsti skušale ohraniti D ligo, s poklicnim trenerjem pa si bodo nedvomno nabrale tudi prepotrebne kilometrine, znanja in izkušnje za prihodnost.

HC

med najboljšimi. Ne da bi sploh vedela za utrujenost, sem se dolge ure z osmojenimi lasmi in počrnelim obrazom borila z ognjenimi zubli. Nikoli me ni bilo strah in za vsako drevo, ki mi ga je uspelo rešiti, sem bila srečna. Ogenj sem hotela obvladati, udomačiti. Najti v njem prijatelja. Spominjam pa se velikega razočaranja, ki sem ga doživela, ko sem šla s prijateljem prvič na taborjenje in mi je v roke potisnil vžigalice in nekaj vejic, češ priži ogenj. Ni mi uspelo, morda je bilo dračje mokro, morda sem bila preveč utrujena in neučakana. Enostravno, po nekaj poskusih sem poklapano predala njemu vžigalice. Res me prese-neča, da ne znaš prižgati ognja, pa ravno ti, mi je nekoliko zaničljivo dejal. Še zdaj se spominjam, kako mi je bilo nelagodno. Ogenj sem imela od otroštva rada.

Zdaj, ko to pišem, v lončeni peči polena počasi dogorevajo in se spreminjajo v žerjavico. Moja lončena peč, ki sem si jo sama izrisala, tako da bi bila čim bolj podobna tistim v planinskih kočah. Vsako leto, ko se dnevi tako skrajšajo, da je večera vse več in celo preveč, počasi pripravim košaro s poleni in potem se začne tisti prastari obred, ki spremlja človeštvo že od prazgodovine. Polena počasi, skrbno zložim v kurilniče in poskrbim, da je med njimi dovolj zraka, da bo plamen zagorel v vsej svoji veličini. Ko zagori, zaprsketa, zapoje tisto večno lepo, pomirjujočo pesem o domu in toplini. O varnem zavetju, kamor burja in mraz ne sežeta. Ob tistem prasketanju se čas ustavi. Ogenj požira čas, briše ga. Ogenj gori počasi, trenutki stojijo v objemu topline. Nekaj prastarega je v tem.

Človek, ki sede k ognju in se končno spočije. Ogenj v temi. Ogenj v mrazu. Ogenj kot odsev večnosti. Ogenj kot zrcalo brezčasnosti.

Tudi ko se mi zjutraj najbolj mudi, si vzamem vsaj nekaj minut, da zrem v plamene in gledam, kako počasi požirajo polena, kako žarijo in osvetljujejo ves prostor. Ko ogenj pojenjuje, je topline vse več, žareča toplota prodira globoko v moje telo, in ko plamenov ni več in ostane samo žerjavica, počasim zaprem vratca kurilnice. Peč bo poskrbela, da bo doma toplo, tudi ko naju z možem ne bo, in predvsem za to, da naju bo zjutraj prebudil prijeten objem topline. Ogenj. Ko ga človek ukroti, postane nenadomestljiv prijatelj. Brez ognja ni doma v tistem pravem, veličastnem pomenu besede. Ogenj je mati. Je roka. Je objem. Ob ognju pa pomeni doma. Ob ognju pomeni med prijatelji. Ob ognju pomeni tudi s pesmijo. Ob ognju pomeni praznik.

Vsako leto, ko aprila ali maja zadnjič očistim peč in pobrem iz nje ves pepel, da bo snažna in lepa počakala na naslednjo zimo, mi je pri srcu težko. Manjkala mi bosta pomirjujoče prasketanje in tista toplina, ki greje dušo in srce. Čeprav bodo plamene nadomestili prijateljski sončni žarki in čeprav vem, da bom končno lahko odvrгла vse tiste cunje, ki jih imam na sebi, in se bosa veselila domačega travnika, mi je težko. Pogrešala bom večere ob ognju. Pogrešala bom tisto skrivnost, ki daje pomen in veličino besedi dom.

Suzy Pertot

Prvi del odbojcarskih tekem je za nami
Sloga Tabor bo lovila obstanek v B ligi

Odbojcarska prvenstva so pri obratu boje, za nami je polovica tekmovalj. Kakšna je bila plovba po tej prvi stranici za naše šesterke?

Moška B liga. Sloga Tabor Televita, o kateri smo v prvem delu prvenstva že marsikaj zapisali, je sklenila jesenski del pri pičlih 9 točkah. Za sabo ima zgolj dve moštvi, ko bi se liga končala danes, bi jo čakale dodatne tekme za obstanek. Nič ni izgubljenega, konkurenti za neposredno rešitev brez dodatnih nadlog so na dosegu roke, vendar potreben bo preobrat, nujna je takojšnja reakcija. Nedvomno so potek prvenstva za belodreče trenerja Gregorja Jerončića, ki si je v določenem trenutku spet moral obuati telovadne copate, krojile odsotnosti, nazadnje zvezdnika Bibrantija, še prej kapetana Kanteta in drugih igralcev. Mladi so po eni strani pozitiv-

na nota, saj so dokazali, da so lahko na igrišču tudi v tako zahtevni, tretji državni ligi. Toda Sloga Tabor potrebuje zmage (doslej je točke zbrala na samo štirih tekmah) in potrebuje na parketu preverjeno peterko, ki lahko naniza vrsto uspehov in zajamči klubu mirnejšo pomlad.

Moška C liga. Olympia in Sloga Tabor Coselli sta prvi del sklenila v zlati sredini, Tržačani so peti, Goričani sedmi. Trener slogašev Ambrož Peterlin upravlja mešanico starejših in mlajših odbojkarjev, Olympijin krmar Robert Makuc pa vzgaja mlado postavo brez veteranov. V skupini prednjačijo furlanske eki-

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše
Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556
Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com
www.silicanum.com

S 14. strani

Vsakdanje življenje in delo uršulink ...

Ker pa njen občutljivi želodec ne prenese niti kave niti čaja, še kamilic ne, vedno pije toplo vodo. Najbrž so iz solidarnosti z njo začele piti vodo tudi sestre v Kobu. Zelo pa so se smejale, ko so izvedele, da so to navado prevzele tudi sestre v Adis Abebi, in to kar v več skupnostih.

Sestre me večkrat vprašujejo, ali sem Italijanka, in ko jim povem, da sem iz Slovenije in da nas je samo 2 milijona, se zdijo zelo začudene. Mogoče jim samo ni jasno, kako to, da govorim italijansko. V pogovorih izvem, da so večkrat potovale v Italijo, nekatere pa so obiskale tudi Slovenijo. Zelo cenijo slovenske prostovoljce in prostovoljke, pravi, da smo delavni, lepo vzgojeni in spoštujemo druge kulture. Z vsemi, ki so prišli iz Slovenije, so se počutile zelo dobro.

Etiopijci se pozdravljajo s stiskom rok, obenem se z desno ramo dotaknejo desne rame človeka, ki so ga srečali, objamejo se in se trkrat poljubijo na lica. Če koga ne poznajo, navadno gledajo v tla ali umikajo pogled. Eno od sester sem vprašala, zakaj te ljudje tukaj ne pogledajo v oči, in mi je pojasnila, da je to iz spoštovanja. Ne želijo s pogledi vdirati v intimni prostor drugega. Veselje izražajo s hitrim in glasnim tleskanjem jezika, na tak način so izrekle dobrodošlico tudi meni. Večkrat vidiš, kako se dečki in deklice, pa tudi

odrasli istega spola, držijo za roke ali se po cesti sprehajajo objeti. Vendar to je le znak zelo tesnega prijateljstva, pojasni sestra Tsehaitu in doda: "V Etiopiji so moški, hvala Bogu, še moški in ženske ženske. Za zdaj". Sestre duhovnikom ob srečanju tudi poljubijo roko. Mlajše sestre se pred provincialko včasih tudi priklonijo. Vsekakor pa se do nje obnašajo nadvse spoštljivo.

Etiopija je 55 krat večja od Slovenije in šteje 100 milijonov prebivalcev. "Tistih prešetih", pravi sestra Abrehet Kaysay, provincialka, "saj veliko rojstev niti ne zabeležijo. Predvsem v muslimanskih družinah je zelo veliko otrok". Njeno ime pomeni "Luč". Druge sestre se imenujejo na primer Lettegehriel, "Služabnica angela Gabrijela", Tsehaitu, "Sonce", Lettegeghi, "Božja služabnica", Hagosa, "Sreča", Letbrihan, "Hči luči", Worknesh, "Ti si zlato", Tihish, "Najboljša", Mulatua, "Njegova polnost", Terefech, "Ti si ostala". V Etiopiji je vsaj 80 različnih jezikov in veliko etničnih skupnosti, med katerimi kdaj pride tudi do konfliktov. Do nemirov je prišlo tudi na področju, kamor sem bila namenjena. Nekega človeka so ubili, mesto so obkolili vojaki in policija je zaprla ceste. Tudi zaradi varnosti so sestre hotele, naj počakam, da se situacija umiri. Tretjina prebivalcev govori jezik oromo, ki spada med vzhodno-

kušitske jezike velike afroazijske jezikovne družine. Lingua franca je amharščina, čeprav jo govori le 12 odstotkov prebivalcev, Amharce. Drugi razširjen jezik je tigrščina. Amharščina in tigrščina spadata v semitsko skupino jezikov, kakor na primer arabščina in hebrejščina. Tako amharski kot tigrski jezik vsebujeta glasove, ki jih mi ne poznamo in jih težko izgovarjamo. Njihova pisava je prirejena abugida (zlogovna abeceda) izumrelega jezika giz. Že v vrtcu pa se otroci začnejo učiti angleški jezik. Otroci začnejo v vrtcu hoditi stari štiri leta, s sedmimi leti pa gredo v osnovno šolo, če seveda imajo to srečo. Ob obisku vrtca v četrti Shola me je zelo presenetilo, ko sem videla, da se že tako majhni otroci učijo tudi pisati in računati. Otrok je v učilnicah okrog 40, kljub temu so zelo disciplinirani. Veliko je ponavljanja in petja, med odmori pa se igrajo na prostorastranem travniku, kjer je tudi nekaj igral. Dečki in deklice se igrajo tudi tako, da pred seboj potiskajo avtomobilske gume, skačejo čez kolebnico, se kot pri nas igrajo igrico "lovit in skrivat" ali ristanč, fantki pa se zelo radi podijo za žogo. Pred obroki si umijejo roke in molijo, po kosilu pa spijo v večji nizki stavbi, na blazinah na tleh. V vrtcu so do štirih popoldan, ko jih pridejo iskat starši. Otroci v vrtcu, osnovni in srednji šoli nosijo uniforme, modre, zelene ali druge barve. V Shole imajo sestre tudi nekaj zemlje, mačjo družino, kokoši, majhno bolnišnico, ambulanto in lekarno.

račiti in spati na ulicah pod kupi kartona ... Ko sva neki dan s sestro Lettegeghi odšli na tržnico kupovat sadje, krompir in zelenjavo za ves teden, si je naše težke vreče z nakupljeno hrano zadel na ramo suhljat deček, star kakih 14 let, in jih prinesel do avta ter naložil na odprti prtljajnik ... A pri enakem opravilu sem videla tudi mlajše in še bolj suhcene otroke ... Sestra Lettegeghi je rekla samo, da so otroci tu navajeni delati, meni pa so oči spet napolnile solze. Prosim

sem jo, naj vsaj reče temu fantu, naj pazi na svoj hrbet in najraje nese večkrat manjše vreče ali pa v vsaki roki dve približno enako težki vreči. Ob nedeljah gredo sestre k sveti maši v mesto, navadno h kapucinom. Čez teden imajo mašo ob šestih zjutraj v samostanski kapeli. Stene v njej krasi zelo lep križev pot. Slike so sicer majhne, a vse svetopisemske osebe imajo temno polt, velike črne oči in etiopske poteze. Ta križev pot je delo umetnika, invalida, ki slika z usti. Sprejeli so ga patri in pri njih je razvijal svoj umetniški talent.

Molitve in svete maše so lahko v amharščini, italijanščini ali pa v angleščini. Samostan jim je zgradila neka dobrotnica iz Italije, ki je videla, kako sestre živijo revno in skromno, in so se ji zasmilile. Zdaj imajo vsaka svojo sobo... Sestra Abrehet vsak večer po večerji pozvo-

ni z zvončkom, in

ko se zberejo vse sestre, iz zvezka prebere, kateri svetnik praznuje naslednji dan, kdo je na ta dan umrl ali kdo bo imel rojstni dan, god ali kak drug osebni praznik, in tako se spomnijo in molijo tudi za vse dobrotnike, žive in pokojne.

V Adis Abebi je veliko različnih redovnih skupnosti. To ugotovim, ko pomagam sestri Lettegehriel pisati naslove na kuverte. Smo v adventnem času in tudi tukaj so se navadili pošiljati božične voščil-

nice. Sestre so kupile voščilnice z božičnimi motivi od redovnikov, pri katerih živi tisti umetnik, da bi podprle njihovo delo. V mestu živijo kapucini, klarise, sestre matere Terezije, pa tudi redovne skupnosti, ki jih v Sloveniji ne poznamo. Hiša salezijanec je zelo lepa in pisarne sodobno opremljene. Sredi vse te revščine, ki vlada v mestu, se meni zdijo skoraj preveč razkošne. Tu dela Cesare Bullo, starejši italijanski salezijanec, ki je v letih najhujše lakote rešil tisoče in tisoče ljudi. S sestri Lettegehriel ga obiščeva, izreče mi dobrodošlico in prijetno bivanje v Etiopiji.

Zanj in za abba Estifanososa sem prinesla slikanico Čudež v Pirano - Miracolo a Pirano. Sveti Jurij je namreč tudi zavetnik Etiopije. Sestra mi pojasni, da k salezijancem vsak dan prihajajo različni ljudje, ki želijo pomagati revnim, tudi poslovnemu od drugod, in da morajo zato pisarne biti lepe in urejene. Dan preden se vrnem v Slovenijo, obiščem hišo sester salezijank, kjer se je zgodil Marijin čudež. Zdej ga preučujejo eksperti v Vatikanu, ljudje pa se v kapeli pri salezijankah dvakrat na teden zbirajo k molitvi. Molijo, da bi jim Marija razodela božjo voljo za današnji čas, tako za Etiopijo kot za vesoljno Cerkev. Mlajši sestri iz Shola rečem, da se mi zdita hiša in park zelo lepa, ona pa pomane s prsti, zavzdihne in tiho pripomni: »Ja, ti imajo denar. « Doma izvem za rek, ki pravi, da niti Sveti Duh ne ve treh stvari: koliko je ženskih redov, kaj mislijo jezuiti in koliko denarja imajo salezijanci! No, šalo na stran, pomembno je, da z vsem, kar imajo, z vsemi dobrinami in talenti, pomagajo ljudem v stiski, salezijanci pa se po vzoru Don Bosca še posebej ukvarjajo z vzgojo otrok in mladine.

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (2)

Pisatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo priče nenasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelju smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdanj zavzemal za ohranjanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin.

Ured.

Objem prozorne volnine.

In mogoče je, da ta poudarjeni užitek ob toplotnem sprehajanju po moji koži meji že na mehkužnost. Morebiti. A od vojnih dni, ko je nemški mrz polzel vame skozi jutasto blago kot skozi gazo, se poletno ozračje približa mojim celicam kot balzam. Pred vojsko sem se razoglav spoprijemal z ledeno burjo, zdaj pa se ves prerodim ob temperaturi julijske valilnice.

No, a tudi pretiravanje ima svoje meje.

Avgusta bom spet šel na Montažo, da me prevetri višinski zrak!

Sonce se je bilo prepojilo s pomarančastim sokom in kazalo je, da bo ta vsak čas začel curjati na krotko večerno vodo. Pod mojimi stopali pa je močno drhtel krov. Očitno so zavoljo velikanske garaže v spodnjem delu ladje stroje namestili bolj proti krni in najbrž više kot po navadi. Čudno nela-

godje me je obhajalo ob tistih takó močnih tresljajih visoko nad morskno gladino. Bilo je, kot da je ob taki spremembi težnostnega središča vse postajalo bolj labilno. Seveda sem se na tistem oštel in se sklonil čez ograjo. Beli bok je enakomerno odsuval oljnato vodo, meni pa so se tedaj ob misli na globine, nad katerimi smo pluli, v luči zatona prikazali feničanski in grški mornarji. S svojimi lesenimi barčakami so se približevali sardinski in marsejski obali, da bi ustanovili svojo trgovsko postojanko. In spet sem občudoval (kolikokrat že?) njihovo drznost. In prav tako sem bil spet sredi prostranih zgodovinskih razdalij in zmeraj obnavljajočih se človeških usod pod večno lepim in večno skrivnostno nemim nebom.

21. julija

Barcelona.

Dobrodošlica pomolov, žerjavov in jamborov.

Pristaniški vrvež pod nadzorstvom pekočih žarkov. A potem se sprašujem, kako bi popotnik s prtljago izšel iz takega labirinta brez taksistove pomoči.

A hotel ni oddaljen, mi zatrjuje voznik, kot da je razbral mojo misel.

Rambla.

Drevored s širokim sprehajališčem na sredi, medtem ko se promet razvija v nasprotnih smerah po obeh stranskih pasovih. Kakor pri nas na Akvedotu, samo da na dvakrat širšem prostoru.

Vsekakor nimam vtisa, da odkrivam novo okolje; tako smo si predstavniki ogroženih jezikov sorodni v duševnih

odzivih, da smo v nekem kraju doma, preden ga v resnici spoznamo. Prvo snidenje v hotelski recepciji. Armand Keravel s svojo bretonsko delegacijo. Objameva se, pri tem iskrenem pozdravu pa obenem pomislim, da s slovenskim prijateljem ne pride nikdar do take prisrčnosti, tudi če se ne vidiva nekaj let. Z Armandom sva bila zadnjič skupaj predlanskim na kongresu v Chatillonu v aostski dolini. Ker soba še ni v redu, gremo kar pohajkovat.

Armand je dopotoval včeraj in tako nam je za vodnika. Jaz pa se že vračam v pristanišče. Tokrat kot brezskrben pešec! Dvanajstletnemu prijateljevemu sinu bo Armand pokazal karavelo, izdelano po modelu Kolombove Sante Marie. Ko pa se skozi zaporedne bojne črte vihravega prometa prebijemo do pomola, se nam naenkrat zazdi, da smo se preneglili. Tudi deček ne kaže kdo ve kake vneme. Mene atrakcija sploh ne pritegne; na mornarje rad mislim na odprtem morju, na kopnem se ne zmenim za ladijski dnevnik. A tudi me odvijajo žive barve, s katerimi so prepletkali robove stranic; zdijo se mi harlekinski dodatek, ki spreminja

izmučeno prekooceansko plovilo v paradni izdelek, narejen po modelu kičastega spominčka.

Seveda sem krivičen, vendar se potolažim komaj v trenutku, ko zavijemo v soteske starega mesta in se približujemo duši katalonske prestolnice. Zmeraj na novo me namreč prevzame mreža tesnih združena pročelja. Mrakobne veže. Počrneli omet. Saj ne trdim, da me bivanje v takim okolju navdušuje, vendar se mi ob takim stiku s strnjanim satjem bivališč

vsakokrat zbudi domotožje po nedoživeti intimnosti.

Ko smo spet v hotelu, zadela polovico atrija Tavova mogočna postava. Takega sem si v mladih letih predstavljal Martina Krpana. Zdej bi Tava primerjal z velikonom, ki bi imel Kogojovo glavo, kakor jo je videl Pilon. Pesnik je, a že dolga leta se ves razdaja za odrešitev obsojenih jezikov. Iz Piemonta se je pripeljal s kombijem, zdaj pa ne ve, kam bi dal vozilo... Ko zaskrbljen spet odide, obnavljamo njegovo doživetje, ko ga je pred leti na meji španske guardia civil ustavila in ga vtaknila za zapahe. Kmalu so ga spet odpasli v Francijo, a zagrozili so

mu, da mu spremenijo poteze, če se spet pojavi. Sic transeunt dictaturae.

Na kosilo se odpeljemo z metrojem v okraj, kjer stanujejo Armandovi prijatelji. Ni mi šlo v račun potovanje sredi opoldanske gneče v razgretem ozračju podzemeljske železnice; vdal pa sem se prijateljevi želji.

Pri mizi sem ga opazoval. V desetletju, kar se skupaj zavezamo za nesvobodno materinščino, se tudi za las ni spremenil. Tenek in miščast, zmeraj enako natančen, malce simpatično pikolovski, a prav tako simpatično začuden. Pa tudi prijetno zamišljen keltski domoljub. Taki so najbrž bili pripadniki druidske bratovščine. Z enako prisrčno zavzetostjo pripoveduje o omizju, ki se je zbralo pri meni na Judovcu za časa tržaškega simpozija o manjšinah, kakor

o novih spodbudah za uveljavitev bretonščine v Brestu. Kljub letom ohranja zvonek deški ton, ob katerem se njegova sposobnost čudenja osvaja in obenem spravlja v židano voljo. Potem si ogledamo še hotel, kjer so Bretonci nastanjeni. Hotel **Alguer**. Po imenu sardinskega mesta s katalonskimi prebivalci. Na stenah atrija in stopnišča so reprodukcije z motivi s te osamljene jezikovne kolonije. Jaz pa se sprašujem, kje v Sloveniji so kakemu hotelu dali ime **Bazovica, Nabrežina** ali **Devin**. A hkrati vidim tudi stroge in napete poteze matičnega človeka, pred ka-

terim bi se predrznili izreči tako pripombo!

No, ko posedemo pred kavarno in modrujemo sredi tišine predmestnega opoldanskega ozračja, ugotovimo, da smo pravzaprav mi, potujoči vitezi nepriznanih kultur, edini napovedovalci resnično nove Evrope. A da nismo domišljivi, nam jamčita vsaj dva velika moža. Denis de Rougemont s svojo knjigo **L'Avenir est notre affaire**. In pa Aragonovo prepričanje, ki sem ga zasledil v nekem intervjuju: "**Zmeraj sem opažal, da narodi, ki jih drugi zatirajo, skrivajo nekaj, kar utegne biti resnica prihodnosti**".

Zato sem tudi negativno razpoložen do ponovnega Armandovega predloga, naj bi naša organizacija ne štivila ogroženih jezikov in kultur, pač pa manjšinske jezike in kulture. Ta bretonska pripomba je stara. Ne gre jim v račun, da priznavamo svojo ogroženost; obenem pa pravijo, da je manjšina juridično veljaven izraz. Nekje imajo prav; a jaz vztrajam, kakor so tudi drugi v izvršnem odboru vztrajali, pri ugovoru, da se s sprejetjem statusa manjšine sami obglavljamo pred zatiralcem, obenem pa tudi v svoji narodni ali jezikovni skupnosti krepimo manjvednostni kompleks, namesto da bi ga s potrjevanjem svoje identitete začeli počasi zdraviti. Potem se v duhu preselimo v oddaljeni Versailles, v dvorano, ki so jo razdeljali bretonski ilegalci. Seveda se moji sogovorniki ne strinjajo s takim načinom boja; vendar obenem pade tudi pripomba, ki smo jo že slišali pri židnih Tirolicih, češ da pa so v nekih primerih take metode edine učinkovite. Eksplozije, da so jim prinesle "paket".

Mimogrede opazujem profil profesorja Marcela Texiera.

/ dalje